

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת נח תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטריסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
347-630-2876
אימעיל
chizikyomi@gmail.com

1 **בנעא** מניה אביי מרבה בו - לא שמעי ליה ברייתא ולעיל דסוף פרק מי (ב"ב). כשהוא
 2 מבטל רשותו - אין צריך לבטל לכל אחד. ומשמע דהוה דפולגתא דדי רבי אליעזר
 3 ורמבן, וההוא ברייתא כרבי אליעזר. ואין לומר דרובן מביעיא ליה ומשיל ליה, דרריך לבטל
 4 - דאם כן נאי פריך מברייתא דבסמיך?
 5 **הבבא** במאי עסקין דהוה ומית - פירש רש"י:

6 דעל כרחיך דרבה בשיבא שנתנה בבקעה
 7 והקפידה דמי, וזנו בה איש אהלו מוקף לה, ורבי
 8 מות אלו לירושיו שם כלום. דאי בחצר משט -
 9 איבא וירושין, וכיון דאילו הוה אבהון קיים הוה
 10 אסר - איננה נמי אסרי, ובתנן דהן, דאין הוריש
 11 אוסר אלא אם כן הולך לרוח. שם לדעול בפרק
 12 מ"י שהוציאיהו (מ"א) מסקנין כרבי שמעון, דתנן
 13 לקמן פ"ק "כיצד משתפין" (פ"א), רבי שמעון
 14 אומר: אפילו תניח את ביתו הולך לשבת אצל
 15 בתו. בבהא העיר - אינו שובר הסח
 16 מלבו. ומיהו, אי כעו לאוקומי כרבי מאיר, דאמר
 17 כשהולך לשבת בעיר אחת א' ונבר אוחד ישראל
 18 אסר, וקאמרין נמי לקמן בפירקין (ע"ב). בית
 19 דתמן ובית הבקר ובית המצודה ובית האמורה דהרי
 20 הוה אוסר עליו - צריך לאוקומי בשיבא שנתנה
 21 בבקעה. אי נמי בנות שחז ועצמו שפירא הוא וירש.
 22 **וריש** מהו שיבטל - בשלא עירב האב מיירי,
 23 כדפירש בבבא בתרא, דאם עירב - דהוה גני לקמן
 24 (עמוד ב') א' ונמי חצר שנת ונתה רשותו לאחד
 25 מן השוק, משחיבה - אינו אוסר, ואיירי כגון
 26 שבא הישול לוד שם שבבת, דאם לא כן - אל
 27 בעי ביטול, דהרי כמנו בית התבן ובית הבקר רלא
 28 אסר. כדאמר רבי יוחנן לקמן בפירקין (ע"ב)
 29 דאינו אוסר אלא מקום ירדה, ורבי שמעון פסקי
 30 פרק מ"י שהוציאיהו (מ"א) כותיה קאמר
 31 דאפילו הלך לשבת אצל בתו באותה העיר אין
 32 אוסר, ומיהו, אם הוה הוריש דר באותה חצר -
 33 שנת אוסר ליה אוסר ליה בית אביי כשיש שבבת, אף
 34 על פ' שלא אכל לוד שם, אפילו עירב שם וביחוד
 35 בערב שבת - אפילו דבי בעי ביטול, ולא מהני
 36 עירובין לגבי אותה חצר שיש
 37 שבבת, כדנאני לקמן בסופות. אחד מן השוק
 38 שמת

1 לניור - דאי מבטלי אנהו ליחיד, אתו למנו למי יחיד מבטל לשנים, ואין נטולין רשות
 2 למה לי - דהוה תנא ליה דו שנים - אוסרין הוה על זה, לא צריכא - משנה יחידה,
 3 לאשמעינן דאמר אפילו ליה קנא יקל בעי מנת להקנות, וחדר איהו ובטל לחבירה - לא
 4 משתרי האי בתרא, דמורו דרמינא שליחא שוונתה, קא משמע לן כיון דלא קנא איהו
 5 לאשתייהו, לא דמי לאקניו. אחד ויהי שלא עירב בו

6 ב' כגון שלשה דיוחין בחצר, השנים עירבו
 7 והשלישי לא עירב, ובטל לאחד מן המעריבין,
 8 ומותר. והאי דרבי חבירי עירב, אלמא: אין
 9 צריך לבטל אלא לאחד, וברבליה הוה כחד. ושנים
 10 עירבו נותנין רשותן לשנים - הדרים
 11 עתון ועירבו, ואין ליחיד שלישי הדר עמון ולא
 12 עירב כל הוא את הן. אבל אין אחד שעירב -
 13 עם אחד, נתון רשותו ליה איהו שער עמון
 14 ולא עירב דכי בטל אחד איהו רשותה - אבתי
 15 איבא בחבירה דאסר עליה. לשנים שלא עירבו -
 16 כדברקמן לעיל: שנים אין נטולין רשות, דהוה
 17 ופית - ועל כרחיך דרבה בשיבא שנתנה
 18 בבקעה והקפידה דמי, וזנו שם איש אהלו מוקף
 19 לה, דכי מות אן לירושיו שם כלום דאי בחצר
 20 מבטל שם אוסר וירושין, וכיון דאילו הוה
 21 אבהון קיים הוה חזר. איננה נמי אסרי, תני
 22 - מירשא דהוה ומית עסקין דאי איתיה, צריך
 23 ליהא נטולתיה ליה. **סיפא** דרשא - מירשא
 24 דמורגתא נעל עירב כבא איהו, ולרבה
 25 סיפא דההיא קרי ליה סיפא דירשא. לאחד לא
 26 דרריך לבטל לכל אחד ואחד, אי תבי ליתני
 27 לאחד עירב, כדנאני בירשא אבא ודינא
 28 דהרי ניהו דאין עירבו כלב כלים, אי לאחד
 29 שלא עירב - סיפא דההיא איהו, דרבי תנא
 30 לשנים שעירבו או לאחד שלא עירב, אלא
 31 עירב בו" - השתא מופשט ליה לכולהו, אי
 32 אנטרין למיתנייהו לכולהו, ולא נותנין בו" -
 33 כלומר: אין שיקא קנין ומיהו, פשיטא דמבטל שנים
 34 ליהא דריש, ודא ארתני לא סיפא דאבולו שנים
 35 מנטולין ליחיד, ושנים שעירבו בו" - פשיטא
 36 דבאב ליכא למנונן דלמא אתי יחיד לבטולי
 37 להו, דאי מבטל להו - דפשי דמי, דא עירב,
 38 וכיון דאורי בחדד דמצי לבטולי - מה לי דו
 39 מה לי תרי, בין דלא עירב ליקנייה - דמירשא
 40 לא נפקא לן, דירשא איהו דהאי רלא עירב
 41 בטל ליהו דעירבו, תנא הן סיפא נללוני עירב
 42 - בדבריהו ומית עסקין, רישא דקנתני לאחד
 43 שעירב, דאילו איתיה לאיךר בעי לבטולי ליה
 44 דקנתני כרן וסא, ולפני - ומתוך דן סיפא
 45 מאי לשנים - לאחד משנים, למח לי דתניהו
 46 את תנא ליה רישא יחיד מבטל לאחד שנים
 47 מה לי דו מבטל מה לי כרחיך מנטולין, הני מילי
 48 בו" - דכל הני נטולין דלעיל איבא מקצתיהו
 49 עירבו, תורת עירוב - תורת עירוב מן
 50 התנוקה דבאיבא אורי כן, לאבתי תנא הן סיפא
 51 - דלא איצטרך, דהא פשיטא דאיבא חד רלא
 52 בטל ליה רשותיה אלא לחכי תניה -
 53 לאשמעינן דברבליה מותניא באותהו
 54 לתרוידי המעריבין עסקין, ואפילו דבי קנין
 55 רישא דירשא אדן שיל עירב כרן רשותו
 56 לאחד עירבו רחיק לבטל רשותה לכל
 57 אחד ואחד לא אסר אמתייה, איירי דתנא רישא -
 58 לי - פשיטא דאסרי אהדריה דבי גרסינן, כיון דבעינא דבטלי לחי קנין בו" - ולעיל פרישנא, קני על מנת להקנות - ממשנה יחידה נפקא לן, דאי לא חכי אי אצטרך למיתנייהו
 59 ולעיל פרישנא לה, וירש - ששבח אביו ולא עירב, ומת שבחא, ולא ביטל רשותו, מהו שיבטל הוריש?

1 שנת הדין רשות לאחד מבני חצר, מבעד יום - אינו אסור. פירושו: לפי שכן חצר מערב
2 עם חבירו. משמשיה - אסור. פירושו: דלא מוני עירוב לחדו אוחז חצר שירש בשבת.
3 ומיהו, הא לא אפשר לומר דמיניי בשריה הוריש דרע אבוי - דאם כן, אי בעו לאיערובי
4 מאתמול מצו מערבין קרינן ביה, דאם נתון פת משלו דרע עירוב, אף על פי שלא זכה לאבוי.
5 כדאמר לעיל פרק י"ז שהוציא אדר (מט"ב) ומשה

6 שנוב את עירובן, שבתן מוליקין את עירובן למקום
7 אדר - אחר מוליקו על ידי מלוך, דאם לקח הפת
8 משלו ונתן בחצר של שותף - מועיל לכולם
9 כדפירש דהם בקונטרס: דשליחות דברוהו קעביה,
10 הואיל ועירובי חור. ועה, תניא לקנן בפריקין;
11 משהתה בחרות שבתן בפריקלין, בית הלל אומר:
12 עירוב אדח לכולם. אף על פי שיש לחלק, דהתם
13 כולס עשוי בתיה וזו המנו והוא זה, טפל לזה, אבל
14 הא שבתן בן בעי לאבוי אם נתן הבן פת אינו מועיל
15 - מכל מקום אף עליו מכל חלקו. ומזה דאמר
16 לעיל (ס' דא, א) אפילו שכרו ולקטנו נתן את עירובו
17 - אין אראה לבאן, דלמאני מילי גמרי נבברי, אבל
18 בישארי - לא.
19 **אבל** היא כתיב דאי בעי לערובי מאתמול לא
20 מצו לערב - אפילו למאן דאמר לעיל
21 (ס' דא, א) מטבלין, גבי מציב נברי בשבת - יכול להיות
22 דאין מטבלין, כיון דהתם הוא דאדחו רשות שהוא
23 מבעט בעשוי היה לו לה לבטל מאתמול, אלא
24 שלא היה מועיל מפינו בחבר האוסר. אבל הכא
25 היא רשות דמבעט השתא - אין לו כח לבטל
26 מאתמול אלא מבעד שריש, והוי בעשוי בתים
27 בעשי רשות הרבים אלא מטבלין, דלא היה
28 בידו רשות לה מאתמול. ולטאן דאמר לעיל נמי
29 אין מטבלין - יכול להיות דהו מטבטל, כדאמר
30 יורש כרעה דאבאה וזהו
31 **לא תונו** מת בני בשבת - פירש בקונטרס:
32 כיון דאי בעי לערובי מאתמול לא מצו
33 מערב - השתא נמי לא מצו מטבלין, ומירשא
34 דסיפא לא מטבטל ליה, אי לא תיהו הכלל

35 דהתם אל מצו מערבי מאתמול כלל, אבל הכא מצו מערבי על ידי שכירות. משמע מתוך
36 פירושו יאירי דאחא נברי מערב שבת, ובעי למיער דאין מטבלין ביה. וכל שכן דאם לא
37 מת, ובעי חרות. שכירות וביטול, ולא יתיב ליה מה שפירשי לעיל, דהתם כולי עלמא מודו
38 דמטבלין גבי מצי נברי בשבת מזה אלא בראתא נברי בשבת איירי הכא. ואי לאו "זה הכלל"
39 דוי אמנאן דהא מטבטל, כיון דהאי רשותא דקמבעט דהי בידו מאתמול, ולא למני בעשי בתים
40 **וקנה** דחי מטבטל רשות - פירש בקונטרס: דפריך לרב נחמן, דאמר דמטבלין, מירא
41 קנה דחי מטבטל רשות ויריש. שמע מינה: יורש לא. אדר תימה ויהי מה דיוק הוא זה?

42 ורבינו תנאל פירש: דפריך לטעמא, דאמר אין מטבלין, וזה לשונו: זה הכלל כל שנאסר למקצת שבת, כגון שני בתים בעשי צידו רשות הרבים, חוץ ממטבטל רשות אף על פי שנאסר למקצת
43 שבת, משעה שביטל רשותו הותרה שאר שבת. לא שנו דוא, לא שנו יורש. מדקנין חוץ מן המטבטל רשות, דהוי מנייה. ויהי מנייה כל מי שיש לו רשות בעשוי יוכל לבטל. ופריך לה לברייתא הכי: חוץ
44 מרות ביטול, דאי בריאת האוסר מעיקרא והשתא בטל רשות - הותרה לשאר שבת. לאפוקי יורש, דלא הוי ליה רשות הבא בעינתא דקדש היום, ולא הוי ליה לערובי. דלא אינתר תורת
45 ביטול אלא הכא. וליכא עירוב, ומאן דלא יוכל לערובי - לא יכול לבטל רשותו, עד כאן לשונו. אף על פי שהקשיות אחרות לרב נחמן - אין לרשע אם זאת לשנואל. ורבינו תנאל בעצמו
46 פירש דמותרין לרב נחמן, משעה קנהו פירושו דחוץ ממטבטל רשות קאי אפי' בתים משני צידי רשות הרבים וקופים בכרים מודיעת בשבת. שמועיל שם ביטול. והיכא ליה ביטול זה לזה
47 קאמר דאמר לבטל רשות כולה. וקשה: דאם בן מצי נאסר למקצת שבת דקאמר ויריש, וירא לומר דלפירושו יאירי בעירוב, ובין חוץ אל העירוב בתחילת השבת - וזו לא חילי בשבא אחרין
48 וקופים בשבת. וכן מצי נברי בשבת איירי כשעירוב מערב שבת ובטל עירובן מפני הנביר, וכשמתו חו לא חילי. אבל ביטול מועיל בתרייהו. כדקנין "חוץ ממטבטל רשות". ומדומני ביטול שני
49 בתים, אף על פי שאל היה לו כח לבטל רשות של חצר. זה מאתמול. רשות הרבים היה - כל שכן יורש. ויש לו כח לבטל. וקשה לדיבי שמואל דאמר אין מטבלין, ודא חוץ הדיח מצי
50 למפוך דרך ברייתא דרב אבהו דרע ששה, וירא דלמאי אפי' אין מטבלין בני בעשי בתים. וירא דלמאי דמשני אצנא חוץ ממטבטל רשות - לא קאי אשני בתים. אלא אבא חצר ששבת אחרין
51 ולא עירב, שיכול לבטל רשות באמצע השבת. ומיחו, אם נאמר לפי המסקנא גם על לדידי הנקשה לדחוק על תנא, לומר דקאי אשני בתים, ודבלאו הכי יוכלו לשבת כשפירש רבינו תנאל,
52 דחוץ ממטבטל רשות דמשמע בכל מי שיש לו רשות בעשוי יוכל לבטל. **אחד** מבני חצר שמת והניח רשותו לאחר מן השקו מבעד יום אסור כו' - דך ברייתא איירי בחביו רב חצר מערב עם
53 חבירו, אבל מן השוק אין מערב עמהם אפילו כשרש מבעד יום. ולא משום שלא יוכל לערב עמוך לפי שאינו דרש, דמסתמא לא גרע בחביו לענין עירוב וביטול רשות, דאין דקאן עליהו,
54 כדקנין מבעד יום אסור. אלא אורחא דמירחא דרוב דאין חצר רגיל לערב עם חבירו שהוא צריך להשתמש בחצרו. כיון שרואה דרש. אבל אורחא דמירחא דרוב דאין חצר רגיל
55 להשתמש. וקסבר יאירי נתא כנאון דאמר לקנן בפריקין (ג'ב"ב) תיה הובת ויתב דהכא - היה זה אסור לעיל.
56 **הא** שמע ישראל וכו' - קסבר רבא דמנח גמר חשיב גמר יורש. דהוי כרעה דאבאה. דאי לאו הכי - לא קשה מידי לרב נחמן.

הכא **דאי בעי לערובי** כו' - כלומר: אביו שהיה אמתול ראוי לערב, והוא יכול לבטל, אבל **האי דאי בעי לערובי** אמתול - דלא היה לו חלק בה - לא. כל שותריה למקצת שבת כו' - מפירש לה ואילו: הכי רטיסין: כגון עירוב דרך הפתח כו' זה הכלל לאתווי מבני שניטלה קורתו או לחיו. עירב דרך הפתח - שתי הצירות ופתח חצר בעיניה, ועירבו על ידי אותו פתח. ובשבת נפלה בחוץ מפרלת ונסחם - מותרים להשתמש מזה לומר על ידי ותיקו דרך חוץ קטנים. דאף על כן דאין עירוב בין שתי הצירות בלא פתח. ובג' הל' לקנן (ע"א) בחלוץ שבין שתי הצירות הבא - שבת הואיל והותרה הותרה. זה הכלל לאתווי מפוי שניטלה קורתו או לחיו - בשבת. אף על גב דאשתיקל מחצות ידיה - שרי, הואיל ואישתרי בין השמשות. ומירשא אל שמענין אל, דהתם ארתוהו מחצות אלב הכלל. לא. והכי אמרין לתהו בשילוחו פירקא קמא (ז"ב), וקופים יום חמיצה - דאסרוין לבטל זה לזה כדי שישתמש בה אחד מקו, דהואיל ואי הווי בעו ערובי מאתמול - לא מצו מערבי, אבל אי לא היה התם אלא דר בית - שרי. מדומיח דעשית בשבת - מחצות היא זה הכלל - וירשא נמי קאי אסיפא. לאתווי מצי נברי בשבת, דכיון דאי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי - השתא נמי לא מטבטל, ומירשא דסיפא לא שמענין לה, אי לא תיהו ביה דהכלל, דהתם אל מצו לערובי מאתמול כלל, אבל הכא מצו לערובי על ידי שכירות. חוץ מן המטבטל רשות - ששבת ולא עירב. שאף על פי שנאסר למקצת שבת, יש לו תקנה בשבת. ומיראל קנהו חוץ מביטול רשות וירש - שמע מינה: ורש לא. **אפי' חוץ** מתורת ביטול רשות - וירש בכלל כרעה דאבאה וזהו. וותרת ביטול נחמתו כו'. מבעד יום - שנידון אל קנה עירובו של ראשוק, הרי זה מן השוק אסור, ואף על פי שאינו דר כאן, כדתיא לקנן בחצרו פירקא: מי שגר לו בית תחבין ובית

הכא **דאי בעי לערובי** מאתמול **מצי מערב** - **בפולין** נמי **מצי מטבטל**. **אבל** האי, **כיון דאי בעי לערובי** מאתמול - **לא מצי מערב** - **לא מצי מטבטל**, או **דלמאי**: **יורש כרעה דאבאה** הוא? **אמר ליה**: **אני אומר מטבטל, והני דבי שמואל תנו**: **אין מטבטל**. **אי תיביה**: **זה הכלל**, **כל שמוער למקצת שבת** - **הותר לכל השבת**, ו**כל שצאסר למקצת שבת** - **נאסר לכל השבת**, **הוין ממטבטל רשות**. **"כל שהותר למקצת שבת מותר לכל השבת"** - **כגון עירב דרך הפתח ונסתם הפתח**, **עירב דרך חלוץ ונסתם חלוץ**, **"זה הכלל"** - **לא תונו** **מבוי שניטלו קורתו או לחיו**. **"כל שצאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת מוקף"** - **כגון שני בתים בשני צידי רשות הרבים, והקופים נכרים מחציה בשבת**. **"זה הכלל"** **לא תונו** **מאי**? **לא תונו** **מת נביר בשבת**. **וקנה חוץ ממטבטל רשות**: **איהו** - **יורש**, **ויורש**, **אי אפא** **חצר מתורת ביטול רשות**. **אי תיבי**: **יורש** **מכני חצר שמת**, **והניח רשותו לאחר מן השוק**, **מבעד יום** - **אוסר**, **משחשיכה** - **אינו אוסר**. **ואחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחר מכני חצר**, **מבעד יום** - **אינו אוסר**, **משחשיכה** - **אוסר**. **אפאי אוסר**? **ניבטלי**: **מאי** **"אוסר"** **נמי דקנין** - **עד שניבטל**. **הא שמעו**: **ישאל** **גיר שריין** **מבטרה אחת**, **ומת גר מבטל** **יום**, **אף**

הבקר בחצר חבירו - אוסר עליו. משחשיכה אינו אוסר עליו - שהרי הותר למקצת שבת. ואחד מן השוק - שהיה לו בית יריה בחצרו זו. מבעד יום אינו אוסר - שהרי יערב זה עם שבניו. משחשיכה - דאנו יכול לערב - אוסר. ואי יורש מטבטל רשות - אמאי אוסר. ישראל וכו' - רטיסין. רשמת ואין לו יורשין, דמחוקי נבכסוי וזה בוק. מירא - נון דוא, וחלוק בחודרים, ויהי לכל אחד פתחו בחצרו, ואסרוין זה על זה.

הבקר בחצר חבירו - אוסר עליו. משחשיכה אינו אוסר עליו - שהרי הותר למקצת שבת. ואחד מן השוק - שהיה לו בית יריה בחצרו זו. מבעד יום אינו אוסר - שהרי יערב זה עם שבניו. משחשיכה - דאנו יכול לערב - אוסר. ואי יורש מטבטל רשות - אמאי אוסר. ישראל וכו' - רטיסין. רשמת ואין לו יורשין, דמחוקי נבכסוי וזה בוק. מירא - נון דוא, וחלוק בחודרים, ויהי לכל אחד פתחו בחצרו, ואסרוין זה על זה.

עירובין. פרק שישו - הדר דף עא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - ספרי" (שטיינזולץ)

קסא

תוספות

כלך אצל יפת - פירש רש"י ודבשש לו יפת מן, גלי דעמיה נדחא ליה, חזי במאן
דשויה שלח מתיקרא דמי. ואין להקשות לפרושו מהו דמוקף לה ברש"י אלו
מציאות: (בבא מציעא בבא.) כגון רשייה שלית, נדח רשייה שלית לחרום - לא שויה שלית
לחרום מן יפתות. וזה ע"ז מפרש בקטגורס: כמאן דשויה שלית לחרום מן יפתות דמי,
דמנא יפתה מהן.

ומלכני

רשואה בשבת אסור. תימה דבגושי
בריש "הורק" (ע"ג) בני דהוא שכיב
מרע אמר דליקני לה דוכתא דמנח ביה גיטא,
ותולד אחי דתיחד ודשכיב ושבת היתה בראייתא
התמו לו דשכיב ודפתי מרע התיוד. שלא תהו
דעתו עליו. ואין לומר דרוקא קנין שאינו צריך
הוא בשראי, כי הדיא דרפקי זמי שמת" (בבא קמא
קנא.) ודע דלוקא קנין קמי דהוא התם, ואין להכח
כרבי אלעזר. דהא משמע דתמו דהא דהוה הכי
כרבי אלעזר - כל שכן דהוה נאח טמי, שדו
צריך לדחיה. והכי נמי איכא למחשש למיסק
דעת אמר, לא דהוה יכול לגרש ברענא. תועב, דאך
בלא קנין איכא אסורא לגרש בשבת. כדנתיב
ודסתפתא דאן מקדשיין ואן מגרשיין בשבת. אמר
הדיא בשכיב מרע דרוקא התיוד. שלא תהו
שידא שמות בשבת, ואיני רוצה להמתין עד
השול. דהוה חזין דהתיודי נמי קנין. וכן פסק דאך
החזיר. דאפילו מתנו שכיב מרע במוט, דבתיב
קנין - קנין ממנו בשבת. אי אמרת בשלמא
רישא בכלי אחד בר - דהוא חזין קין ויון בשני
היתם, אבל אורחא דמלתא נקט. ועוד דלא
כח"כ, דהוא לפרש, דהסות קין ושמן בשני כלים
אף על גב דשרוי בת הול בשפקי מי שהוציאורח
(מ"טא.) עירוב הנתון בשני כלים - כילמיה למנא
ואייר - דהי מילי כי בגו לשם עירוב, כדפירש
בקטגורס. אבל הכא, ללא לשם שתוף, בכלי אחד
- אף, בשני כלים - לא. וכן ושמן אין ראוי
לערב - אף על גב דכל אומנלין מתושתין למתן
שתי סעודות לעירוב דהוא חזין משקין - היינו
במבואר לשם עירוב. כה"צ שביני
משנתו בלשם עירוב. כה"צ שביני
מנאט כתיב משנה, דעירובי היצרות פת בין
לרבי מאיר בין לרבנן ולקמן בסמוך, ואין רוצה
להעמיד מנתנין כמאן דאמר ב"ן, ופלגו ארבי
מאיר דרבנן.

ורבי

שמעון לטעמיה - דלא נה, לרב ששת
דמוקי לה לעיל בפרק מי שהוציאורח
(מ"טא.) דחנני שחוס עירובין באמצעות, ובשני
בתים - הכא אפילו בבית אחד ובשני כלים כשני
בתים דמו - כיון עדי כולו שיתוף, נמנה
ונפש תרייהו הכא בחצי קימ, דהשיתוף במבואר
בחצר שבכמי.

שמן

רבי שמעון אומר: אָהָר זֶה וְאָהָר זֶה אֵין
צְרִיבִין לְעֵרֵב. וְאִפְּלוּ לֹהֵב בֵּין לֹהֵב שְׂמֵן? אָמַר רַבְּהִי: הֲקָא כְּמָא עֲסָקִינוּ - בְּחֶצֶר שְׂבִישׁ
צְרִיבִין כְּמָבֹאוֹת. וְרַבִּי שְׂמֵעוֹן לְמַעֲמֵיהּ, דְּתָנָן, אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן: לְמָה הֲבָרָה דוּקָה - שְׂבִישׁ
הַיָּצוּרֹת הַתְּתוּחוֹת וְלוֹז וּפְתוּחוֹת לְרֵשֶׁת הַתְּבִים, עִירְבוּ שְׂמֵתִים הַיָּצוּנוֹת עִם הַאֲמָצְעוֹת -
הַיָּצוּרֹת עִמָּן, וְתֵן מוֹתְרוֹת עִמָּן, וְשְׂמֵתִים הַיָּצוּנוֹת אֲסוּרוֹת זַע עָז. וְזוֹ אָמַר לִיה אֲבִי:
מִי דְמִי? הַתָּם קִתְּנֵי "שְׂמֵתִים הַיָּצוּנוֹת אֲסוּרוֹת", הֲקָא קִתְּנֵי "אֵין צְרִיבִין לְעֵרֵב" כִּלְלֵי מָא
"אֵין צְרִיבִין לְעֵרֵב" - שְׂבִישׁ בְּהָרִי פֶּעַל הַבֵּית, אֲכָל שְׂבִישׁ בְּהָרִי הַרְדִּי - צְרִיבִין לְעֵרֵב
וְרַב

אף על פי שהחזיק בו - לקמן פריי: מאן אף על פי שהחזיק בו. אומר - המחזיק על
הדר. משתישבי - שכבר קנה עירוב. אף על פי - פריך לקמן: כי לא החזיק הוה ליה
זה דר יחיד, ולכא דאסר עליה. והאי דאסר משום החזיק הוא, והכי איבעי ליה למיתני:
לא החזיק ישראל אחר בכסו - אסור. אף על פי שלא החזיק - מבעוד יום מיד, והמתן
עד שחשיבה, ואכא הוה למקצת שבת -

אסור. דברפשי לקמן, הואיל והיה לו כח
לחזוק בה מבעוד יום אם ירצה - נבנצת
רשות זו תליה ועומדה, ולא הוה הותר למקצת
שבת. וכן קאמר ב"י - וחסורי מחסרי. והאי
"אף על פי" - אשאל החזיק קאי. והאי החזיק
דקתני - היה לו לחזוק קאמר. אימא אף על
פי שהחזיק - עניו אסור. הואיל והותר להקצת
שבת. וכן קאמר - חסורי מחסריבי והאי אף על
פי שהחזיק קאי. ושלא החזיק קתני -
דכי קאמר. ולא היה לו לחזוק מבעוד יום.
שלא הותר רשות זו תליה בין המשמשת אלא
מוקצת לר, אמר היה זה בא לחזוקי - לא היה
יכול. הותר היה בה למקצת שבת ואינו אסור.
רבי נתן אמר - ודי תרתי מנתיה בתיירתי
דאמר דאמר אסור - בית שמוא היא. כלך אצל
יפת - גבי תורם את של חבירו שלא מרעת
נתיב וכבא מציעא בבא. כבא על בלע הית, ומצא
שדא תורם, ואמר לו 'כלך אצל יפת', וזה
לו יפת מהן - תרומותו תרומה, דגלי ארעיה
נדחא ליה. ואמרנן כמאן דשויה שלית
מעיקרא דמי. וכן נמי כיון דבטל השתא - גלי
דעתו ומעיקרא בשריחא נתיב, אלא
ששכח ולא עירב. ולא הוה ליה אקניו רשואה
בשבת. ומיקא רשואה בשבת אסור - דדמי
למקצת ומנו.

משנה שחיה שותף עם שבטו - שבטבו
לישם שותפות בכולמא. ולא לישם שיתוף. הוה
כיון וזה בשטן - אין לו שיתוף אחד ואין
יכול למסוק עליו. שדריי חלוק בשני כלים.
גמרא אמר רב ובבלי אחר - שביכול שני
שותפותין בכלי אחד. אבל בשני כלים - לא.
ואף על גב דאמרין בית הלל בפרק מי
שהוציאורח (לעיל מ"טא.) עירוב הנתון בשני
כלים - כשר. וזהו דא דמעיקרא לישם עירוב
בגו ומליה למנא אייתר. אבל הכא, דלא לישם
שיתוף הוה. בכלי אחד - אין, בשני כלים -
לא. כיון דאוי לרבי - הלכך, אף על פי דלא
עריכה - מסבנין עליה. ואפילו ליה בין וזה
בשטן - בחמתה ולא חזי לעירובי. שביני ב'
מבואר - אלא על שיתוף דמבני אחד קאמר.
אלא עם זה נשתתפה ב"ן, ועם זה בשטן, ועני
עירובין זה, ורבי שמעון לטעמיה - דאמר: הוה
אחת ביכולה לערב עש עירובין עם שתי מבוארות
ואף על פי שלא שיתפו שתי המבוארות. הוה שכי
נמי, אף על פי שאן השיתוף מחובר. ולא
הוהו מבוארות זה וזה - אלא הוה מותרת עם
שנייה. ולא גזרין דילמא חזי לאפוקי כלים
ששתנו בבבוי זה למבני זה דרך רצה. לו לשם
החבר דומה - בפרק מי שהוציאורח ולרבנן
דמבוארות, וכן נשתתפה בין ובבלי אחד - הוה
לדו שתי המבוארות כמי שנשתתפו יחד, ושפד
דמי. אבל לוח בין וזה בשטן, ורבי עירוב
גזר. כיון דשתי המבוארות אסורין זה עם זה -

האי נמי אסורה עמון, ושנין אסורין עמה, דכרתינן בפרק מי שהוציאורח. שכינים בהי' הרדי - אם רוצין בני מבוי זה להשתמש בוה - צריכין לערב ולתח כולן פת בחצוי זה ואית
דמפרש מנתנין מילי מילי קתני. ורבי שמעון לא אמליתיהו קאי. דאילו רבנן בחצי שבין שתי מבוארות אפילו לוח בין ולוח בין לא. ופירשהו, וראשון נראה כעני

ורב

1 שמו' שצף על גבי יין כו - והשתא משמע דמשני חשיב משקה. דאורייתא רבי יוחנן בן טור:
 2 שניהם מחויבים. דאי חשיב אובל - כיון דטבול יום אינו אלא פוסל, לא לה הדר שמן
 3 ומטנא לין. דאי סבירא לומר דפליגי רבנן ורבעי יצחק בן טורי דבבי, אמ כולל להבדיל על
 4 מזה או לא. ועוד: דהניא בפרק קמא פסחים (זא.ו.) דחה דהניא והשמן דהיינו משקה ב'
 5 מדבתיא ב'ו. וקרא דרבינו "אלא לין אין השמן"

6 מוכח דהוי משקה. ועוד תן דהם (ירא.ו.) הוסיף
 7 רבי עקיבא: שיתקון של כהנים לא יבגש
 8 ממלחתיקא אלא שיתקון שופסל כמטבול יום וכו'
 9 שנטמא בטמא מה, אף על פי ששמיסין טומאה על
 10 טומאת ומקשר בטמא. קסבר רבי עקיבא:
 11 טומאת וקשר לטמא אדירים - דאורייתא.
 12 חוקשה רבינו דהו. משהיא דאמרינן בירושלמי
 13 רבדי (מנחות זא.א.) רבי אמאי: דאמר: שמן טבול
 14 יום - תחילה לטמא. והכמיס אמרינן: אף הדשב.
 15 רבי שמעון שאל: למה? ורבי יוחנן: יין וקדא. ולא
 16 שמו. ומשמע דהם הדלהב כרבי שמעון שורוי
 17 ואמר רבינו: וכו' דהם כפרש איידי, כדתיקא
 18 רישא ובסכת סדרות (פרק שלשים משנה א.)
 19 השמן והחלב והמקשה פ' גריסי, במוק שן לוחן
 20 "הרן תן ראשון, קרש - הרן תן שניס. פירוש:
 21 דהוי אובל, רבי אמאי: חושב שמן הזה לטמא
 22 כלומר: לעולם, אפילו קרש. ולא כמו פירוש
 23 בקונטרס במנחות: לטמא - בין נטמא באב
 24 הטומאה, בין נטמא בולד הטומאה. א"כ אלעזר
 25 בן תדאי אמר: אין קרש - והו' רבי יוחנן
 26 דבכל דהבא, כדפירש בקונטרס. דהו' דלו באילו
 27 נשתתפו בעויל שן דהוברין לן לכל אחד ואחד.
 28 דלא אמרין מניח בתי דחזמי עירוב - בין דן חזמי
 29 גירסת הקונטרס. ורבעי תנגאל גריס:
 30 דעברין בחרי חזמי עירוב. כלומר: הבא עברין
 31 בחרי חזמי. ומתוך, לשון "בעירוב" לא יתכן כל
 32 כן, דמשמע בבל עירוב. **משתתפין** במבוי
 33 ביים - משמע קנת דלכתולה בין מניח ויתר
 34 מפתח, שדליל אמר: ודאורייתא דרישא משתתפין
 35 במבוי בפת, ואם רצו להשתתף ביין - משתתפין.
 36 ודא רבינו: בין מניח פת שדא שיתוף. ומתוך, בכל
 37 רב מהני, כדפירש בפרק "בכל מערבין משתתפין
 38 (לעיל כו.ג.) ובפרק "חולין (לקמן פ.ג.) מניח: אלא
 39 כיצד משתתפין במבוי - מביאין הבית של ושל
 40 ועל שן תמרים ושל גרוגרות וכל מיני פירות
 41 **כפת** כולל עלקמא לא פליגי רבדור טי - מיהו

42 בפת יום הבא ודא. ופירש בקונטרס: דבין למר ובין למר דסומכין במבוי על עירוב חצירות,
 43 שדוא לעולם פת, ולפיכך אתו דרובין משתתפין בחצירות ומשתתפין במבוי - לא על פי למימר
 44 שדוא עירוב חצירות דהו' עוקב עירובין במבוי, אלא כלומר: משתתפין בחצירות
 45 בפת, אף על פי ששנתתפו במבוי ביין, ואין להשון שמשמע בן. ועוד. תנן לקמן בפירוק (עג.ב.)
 46 ונש חצירות התפתחו לו. ונפתחתו למבוי. עירוב בחצירות ופתח בשנתתפו במבוי - מותרין
 47 בחצירות ואסורין במבוי. וקאמר בגמרא: אמר רבי נאסי: דאמר בענין עירוב ובענין
 48 שיתוף. מידו, איבא לאוקמי דהוא סוגיא במאן דאמר בפ' פליגי. ומאן דאמר בפת לא פליגי
 49 - סבר לרבי דלא הני פתוחות זו לזו. ורבינו יצחק פשוט: דאשתתף דפת קאי, דכיון דסי
 50 ביין, ודאי דרובק לעשות פת אלא ואלוהט - מועיל אף לחצירות. ועוד: ששיתוף לכל הבתים
 51 חצירות, כולם משתתפין יחד. אבל עירוב חצירות דפת - לא על לחותיל על כן במבוי,
 52 ולפי מה שפירש ששפילי למאן דאמר בפת לא פליגי - מודה דאז דבעירוב חצירות דפת
 53 פליגי. אמ' מועיל למבוי. ואומר רבינו יצחק: דהניצו לפרש תרי חזמי עירובין דלעיל, דאי
 54 אמר להלכה כרבי אלעזר בן תדאי - לא דהו' דיעבד מאי טעמיה, ואי אמרינן הלהב כרבי
 55 נאסי - הוה אמיתא בחזא. בהא דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, כדמשמע ליטנא
 56 דרבי אמאי דאמר משתתפין בחצירות ומשתתפין במבוי, ומשמע דהו' על פיעירוב - צריכין
 57 עירוב להשתתף. אבל על שיתוף במקום עירוב - סומכין, אף על שמשע לן הלהב כרבי אלעזר
 58 בן תדאי: דאין סומכין על שיתוף במקום עירוב, דנטמא בא בגלות הלהב כרבי נאסי
 59 למבוי, ומתוך, פירוש הקונטרס דלעיל ביה חזמי - נחא פס, ואם אמאי, כשעירבו
 60 בחצירות בפת, ובידעו עירובן בבית אחד מן החצירות למה לא ייעיל כמבוי עלמא למבוי א'
 61 משום דהניא כיביצע עירובין פתח. בעירוב חצירות בפת בחצירה, יתשופו מנאות חצור שבמבוי, והאי כיון דרנחיה בבית לא שמה שיתוף אלא עירוב - אז פירש בקונטרס
 62 לקמן בפירוק יג' באן מסובכין בבית כאן במסובכין בחצור. דהא דאמרינן שיתופי מנאות חצור שבמבוי - וכל שכן שביתו

1 ורב יוסף אמר - לעולם במבוי אחד כדמעיקרא, ודקאמרו לרבי שמעון הכי הוי חד
 2 עירוב רבי שמעון כרבי יוחנן סבירא ליה. **שמן שצף ב' -** ושל תרומה הן. ואפילו לוח
 3 ביו וזהו ביין - בתמיה. **הא בא כלנינו ושפך -** וכן הו' עד שגמלא חבתי. ואפילו שלא
 4 לשם שיתוף עשו מוקרא. וסומכין עליו, שדאורייתא רבי יוחנן אלא לין חבית יין
 5 שיתוף. סבירא ליה לכן תתן אף בירדה
 6 והוי לוח כמו ששנתתפו במעט שלא דהוברין
 7 לכל תתן ואחר. כדפרישין איתוחה במקום עירוב
 8 קמיפליג - וכן תדאי איתוחה דבמבוי עירוב
 9 ובחצירות פליגי. רבנן סבירי: כיון דנשתתפו
 10 במבוי - אין צריכין לערב חצירות זו עם זו,
 11 ונחייגי להוציא מן לוח זו דרוב פתוחים שבניהם,
 12 שדור שיתוף המבוי שן פתוחות דא מותרין
 13 וסומכין על שיתוף המבוי תחת עירוב של חצר.
 14 וכן תדאי אמר: סברא אין סומכין. **מאן אמיתא לה -**
 15 דבהכי פליגי. הלהב כרבי נאסי - דאין סומכין
 16 על שיתוף במקום עירוב. **מאי מפתא -** סבירא
 17 ליה לרב בתריהו, לא משום בתריהו חזא
 18 מלתא ודא טעמא אמרי. ואי חד שיתוף
 19 תרתי הילכתא למה ליה - לרב למימר
 20 בתריהו? שבעלמא הלהב רבי נאסי -
 21 איצטריגי, דאי מדרבין איתוחה חזא אמיתא
 22 טעמא דרבי אלעזר לאו משום דאין סומכין על
 23 שיתוף, אלא משום דקסבר אין מערבין חצירות
 24 ביין, כדקאמר רבי נאסי לקמן. והאי שיתוף הן
 25 תדאי וכן הוה. כדקאמו מנתיקי: לוח ביו וזהו
 26 ביו - הלהב, לא מסבוכין עליה בחצירות. אבל
 27 הדבא נשתתפו בפת - סומכין, קא משמע לן
 28 הלהב כרבי נאסי, דאוקאמ רבי גידל אמר רב
 29 לקמן בשנתתפו בפת, ואפילו דבי אסר רבי
 30 נאסי. אלא כיון דאמר הלהב כרבי נאסי,
 31 דאפילו בפת לא מסבוכין עליה - הלהב כרבי
 32 אלעזר למה לי. הו' קא משמע לן דלא קברינן
 33 בתרי חזמי עירובין - דאמרינן ליה לרב
 34 למימר הלהב כבן תדאי, משתתפין דלא עברין
 35 בתרי חזמי דחד תנא בעירובין ורבי נאסי תרי
 36 חזמי, אמה אן סומכין בחצירות על שיתוף
 37 מבוי, וכן ששנתתפו בפת ביין משתתפו בן.
 38 ופליגי רבנן עליה פת. ומודו ליה ששנתתפו
 39 ביין. ורבנן דמתניחין דהבא אוקאמא דאפילו
 40 ששנתתפו ביין אמרי דסומכין, אשבתח דתחמידי
 41 תרי חזמי. ורב סבירא ליה כוחיה בתריהו,
 42 ולא מצו לאקבועי הלהבא כוחיה בתרי חזמי. הלהב, אשמעין הלהב כבן תדאי בחזא
 43 מנייהו דאין סומכין בחצירות על שיתוף המבוי ביו, וכי חזרו אפילו רבי נאסי רבנן
 44 בפת - אשמעין הלהב כרבי נאסי. **ואם יצו לערב ביין אין מערבין -** דעירוב משום
 45 דרדה הוא. לערב דירחן לעשות אחת. כדאמר בפרק "מי שדוציאוד" (מטא.) דיריהו על
 46 ארס אינו נמשך אחר דין, אלא ארס פתח. וששתתפין בפניו ביו - שדורה דבמבוי אבל
 47 אלא שיתוף שרשת חצירות משתתפין, ולא שרשת בתוכם. וחזר רבי לוח ביה וכל
 48 שן פת דחשיב טפי. מערבין בחצירות - הפתוחות מן לוח, אף על פי שעירבו דרך
 49 פתוחות - צריכין להשתתף במבוי לחתי המבוי. ואם לאו - חצירות מותרות מן לוח.
 50 ומבוי אסור דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, ולא על שיתוף במקום עירוב אחת
 51 דלא עירוב בין חצר לעצמא, שאם סמכו על זה - חרות עירוב ששנתה. אבל עירבה כל
 52 חצר לעצמה ושנתתפו כולם במבוי, אף על פי שלא עירבו חצירות זו עם זו - שיתוף
 53 המבוי מתוך, ומטלטלין מן לוח בין דרך המבוי בין דרך פתוחים. דהנין משתתפין בחצירות
 54 המבוי לבתים, מה עירוב חזמי משוי לבתים חזא. אף שיתוף המבוי בחצירות
 55 חזא. **דבמאי מניא -** דהא פת חזי חזא ודא. ובין למר ובין למר סומכין על שיתוף
 56 במקום עירוב. ב' פליגי ביין - ששנתתפו ביין במבוי, ולרבי נאסי על מסבוכין עליו
 57 בעירוב חצירות. דאין מערבין לחצירות ביין ולרבנן שרי, ואף על גב דאין בחזר לא חזי
 58 מגו דחזי למלתיה בשיתוף, סמכין עליה בחצר. דמודית לן דסומכין על שיתוף במקום
 59 עירוב, ותרוייהו אית ליה דסומכין במבוי על עירוב חצירות. שדוא לעולם של פת.
 60 וחד

1 **ורב יוסף אמר: רבי שמעון ורבנן בפלוגתא דרבי**
 2 **יוחנן בן נורי ורבנן קא מיפלגי: דהנין: שמן שצף על**
 3 **גבי יין, ונגע מבול יום בשכמן - לא פסל אלא שמן**
 4 **בלבד. ורבי יוחנן בן נורי אמר: שניהן חייבין זה**
 5 **לזה. רבנן - כרבנן, ורבי שמעון - כרבי יוחנן בן נורי.**
 6 **תניא: רבי אלעזר בן תדאי אמר: אהד זה ואהד**
 7 **זה - צריכין לערב, ואפילו ביו וזהו פניו? ואמר**
 8 **רבה: זה בא כלנינו ושפך, וזה בא כלנינו ושפך -**
 9 **בזיל עלמא לא פליגי דתוי ערוב. כי פליגי - כגון**
 10 **שלקחו הבית של יין בשותפות. רבי אלעזר בן תדאי**
 11 **סבר: אין פירוד, ורבנן סבירי: יש פירוד. רב יוסף**
 12 **אמר: רבי אלעזר בן תדאי ורבנן בסובכין על שיתוף**
 13 **במקום עירוב קמיפליגי. דמר סבר: אין סומכין, ומר**
 14 **סבר: סומכין. אמר רב יוסף: מנא אמיתא לה - דאמר**
 15 **רב יהודה, אמר רבי: הלהב כרבי נאסי. ואמר רבי**
 16 **רבינא, אמר רבי: הלהב כרבי אלעזר בן תדאי. אמר רבי**
 17 **מריא: לאו משום דחד טעמא הוא? אמר ליה**
 18 **אביי: ואי חד טעמא, תרתי הילכתא למה לי?!**
 19 **הא קא משמע לן: דלא עברין בתרי חזמי עירובין.**
 20 **מאי רבי נאסי ומאי רבנן? דתניא: מערבין בחצירות**
 21 **בפת. ואם רצו לערב ביין - אין מערבין. משתתפין**
 22 **במבוי ביין, ואם רצו להשתתף בפת - משתתפין**
 23 **מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי, שלא לשבח חצרות**
 24 **עירוב בתשילוקתו שיתארוו ושביתו לא עירוב.**
 25 **דרבי רבי נאסי. והכמיס אמרינן: או מערבין, או**
 26 **משתתפין. פליגי ביה רבי נחומי ורבתי: חד אמר: בפת,**
 27 **כבזיל עלמא לא פליגי דבתיא סגי. כי פליגי - ביין,**
 28 **וחד**

קכב

ערוובין פרק ישישי - הדר דף עב עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

הסופות

רבי יהודה הסבר - ורבינו הנגאל גרסי: הסבר. פירושו: גדול לסבכה, כעין מצנפת זכוכית, כמו "שכבים מעשה שכבוד" (מלכים א, א) אי נמת על שם עירו, דכספר ידועשע (טו) כמו כן כתיב "מדון הסככה".

כח דהויתרא עדיף לא - ליה שירך ובא למישרך לפילגו בתריוהו. כפרוך ברש ביהז

(ב.ב) הדום ביה להודיע בתן דבית הלל
דאוסרין הוה ליה לאשמעינהו בתריוהו, ששום רוח
דהויתרא עדיף תיבש שמאי לא חשיבי ליה לכ. כך.
דבית שמאי במקום בית הילא אינה משנה.
אמר רב נחמן אמר רב הלנה כרבי יהודה - אף
על רב דאחובה מינה לישלשנה קנא דרב
נחמן, אחאי כלישנא בתרא.

אבל אם היה עירוב בא אצלן דבוי הכל עירוב
אצלן לכולן - ואם תאמר: טעמא דבית
שמאי אתא לאשמעינן? דלביה הלל לא
איצטריך, דאפילו מוליכין עירובין אמר עירוב
אחד לכולן, וחי האי גונא פריך במבטח שבת
בפריך רבי אליעזר דמיילד (קל.הא). ויש לומר:
דלביה הלל נמי נפקא מינה, דבעין חדרים ועולות
דרוקאן מוליכין עירובין קאמר דהווי שצריכין
עירוב לכל חבורה וחבורה אבל עירוב בא אצלן
עירוב אחד לכולן דבעין חדרים ועולות לבית הלל
במא מצידת שמאי מניעת לתקרה לבית שמאי.
ומיה, בחדרים ועולות גמט - אין רשאי לתקן
בין מוליכין עירובין עירוב בא אצלן, מרשאי היל
כל כן לתלמודה, קאמר אילמא חדרים ועולות
גמט - פשיטא.

כמאן כבית הלל - ולביא למישר דאתאי
כבית שמאי, ובימיא באן עמדה דירוחין
כדאוקמין לה לקמן, אבל מתניתין - כשיש
עמון דירוחין, דמינו דבני אסיר אחרדי - הני בני
אסיר, דהכי דני דמי דירוחין אי בתר קיטי -
מכל מקום לכ הוטרקלין שכיב כחיא, ומטלטלין
זה עם זה בכל הוטרקלין בלא עירובי כשיש דירוחין
בתרן כמאן שיש און דירוחין בתרן, ואי בעו ביניהם
עירוב - כשיש עמון דירוחין בתרן - הני בני
ליבעו כשיש עמון דירוחין, וזה ענין דירוחין בתרן
לגי דהוטרקלין ומיהו, ויה מילי דמישר: כותב שיש
בטרקלין דמתניתין חדרים ועולות גמטין שאן
להם פתח בתרן, אלא יריאון דרך טרקלין, דמינו
דניי אסיר - וזה ויש חבורתן נמי אסיר, אבל
לא משעת ליה לאוקמי מתניתין דביבי, ועדי
דלימא בתא הווי מודו בית הלל.

כמקבלי פירש טעם: דאף על פי דמוקם פיתא
וליה בכתיהם - אחינא מה
שאוכלי משל אבהם דאם היה עירוב בא אצלם
או שאן עמון דירוחין - אין צריכין ליה
מי שיש לו בית שער אינו אוסר עליו - אף על
פי שירוח בו דורנון לקמן בבבא כרמי
משתתקי (ד.פ.ה) אבל תאמר, אי בית שער
דבית - תיסק ליה משום בית אבית על בני חצר
אף על פי שאן דירוח בו, מיהו דהתא אבית החבין
יש לו למיר, כון שנתן בעל הבית עירובין, וקא
משעת לן דהויה בבית שער בלא לעירוב דבא
אסר.

דהנאל

מוריבין, אמר רבי יהודה הסבר: לא נחלקו בית שמאי
ובית הלל על מ'חציות הפגיעות - התקרה - שצריכין
עירוב לכל חבורה והבניה. על מה נחלקו - על
מ'חציות שאין פגיעות לתקרה. שבת שמאי אומרים:
עירוב לכל חבורה והבניה, ובית הלל אומרים: עירוב
אחד לכיולן, למאן דאמר במ'חציות הפגיעות לתקרה
מחלוקת - תיובתא! ולמאן דאמר במ'חציות שאין
פגיעות לתקרה מחלוקת - סיעתא. לתך לישנא
דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס - תיובתא! לתך
לישנא דאמר רב נחמן אף במסיפס מחלוקת - למא
תיבא תיובתא?! אמר לך רב נחמן: פליגי במ'חציה,
והוא תיין במסיפס. והאי דקא מפלגי במ'חציה -
להודיעך בתן דבית הלל. וליפליגי במסיפס להודיעך
בתן דבית שמאי! כח דהיתרא עדיף. אמר רב נחמן,
אמר רב: הלכה כרבי יהודה הסבר. אמר רב נחמן
בר יצחק: מתניתין נמי דיקא: דקמי' "ואמורים כמאן
שמקצתן שרוין בחדרים ובעולות שצריכין עירוב לכל
חבורה והבניה". מאי דתריס ומואי עליות? אי למא
דתריס דתריס ממש ועולות - עליות ממש, פשיטא!
אילא לאו: פנין דתריס, פנין עליות. ומאי ניהו -
מ'חציות הפגיעות לתקרה, שמעו מינה. הנא: כמה
דברים אומרים - משמולוכין את עירובין למקום אחר,
אבל אם היה עירובין בא אצלן - דברי הכל עירוב
אחד לכיולן, כמאן אילא הא דתניא: המשה שגבנו את
עירובין, משמולוכין את עירובין למקום אחר עירוב אחד
לכיולן. כמאן - ב'בית הלל. ואיכא דאמרי: כמה דברים
אומרים - כשהיה עירוב בא אצלן, אבל אם היו
מוליכין את עירובין למקום אחר - דברי הכל צריכין
עירוב לכל חבורה והבניה. כמאן אילא הא דתניא:
המשה שגבנו את עירובין, משמולוכין את עירובין למקום
אחר עירוב אחד לכיולן, כמאן - דלא פתח. משנה
אחתא שהיו אוכלין על שלחן אבהם וישנים בביתיהם
צריכין עירוב לכל אחד ואחד. לפיכך אם שבת אחד
מהם ולא עירוב - כמבטל את רשותו. אימתי - כמאן
שמולוכין עירובין במקום אחר, אבל אם היה עירוב בא
אצלן, או שאן עמון דירוחין בתרן - אין צריכין לעירוב.
גמרא שמע מינה: מקום ליה גורם! אמר רב יהודה,
אמר רב: במקבלי פרס שנו. הנו רבנן: מי שיש לו בית
שער אכסדרה ומרפסת פתחו חבירו - הרי זה און
אוסר עליו. את בית התבן ואת בית הקבר בית העצים ובית האוצרות - הרי זה אוסר עליו.

הסבר - על שם חרופיה קרי ליה הכי. לתך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס -
אבל במ'חציות מודו בית הלל - חיובתא, דאד בהדאי קוניו במ'חציות שרו. אלא
לישנא בתרא דקאמר דבמסיפס נמי אסיר בית שמאי מי לימא דהתוי את דביתיה
דקתני במ'חציות הוא דפליגי וא במסיפס מודו. חלבה כרבי יהודה - חיובתא
המגיעות לתקרה מודו. חדרים גמט - שלא
אדורו מתבירין מעולם. במס דביים אמורים -
יחסי בית שמאי - בשעת מוליכין העירוב
באחד משאר בתי החצר. אבל אם היו - שאר
בני החצר במיאן פיתן לטרקלין - דרבי הכל
מי דהווי תמך, מדקא מפליגי כון מקום אחר לא
אצלן - סבירא ליה טעמיהו רבית שמאי ובית
הלל לא במ'חציות פליגי, אלא אפילו לבית
שמאי נמי טרקלין מחברין ואין צריך עירוב
ביניהו, והווי להו בחמישה שבועות את עירובין,
וסבירא להו דחמישה שיערובו את חצרן ובאן
לערב עם חצר אחרת, אם מוליכין שם את
עירובין - אין אחד מתן שלוח לכולן, אלא בכל
צריכין ליתן פת. אתה עירוב בא בבית אחד מתן
ביתן שולן שם. והך דטרקלין גמי כיון דרשות
אוכלת היא - להני דמי. דאי לבית שמאי רשות
חלוקת הן, והן לא עירובין, כי עירוב בא אצלן -
מאי הוי שבת את עירובין - שדרין בתר
ועורב את חצרן, ואיכא דאמרי ב' - ובתא
פליגי, דבית שמאי סבירא ליה על פי שרשות את
היא, דמי לחמישה שיערובו ותיבוב בא אצלן -
אפילו ביה כולוהו בעי לערובו בית הלל סביר
כיון דעירוב בא אצלן - וכן.
משנה השופנים - לא ירטינו, וישנים
בבתיהם, והם ואבהם ואחרים דרין בתר
אחת. שצריכין עירוב לכל אחד ואחד -
רוצין לערב עם שאר בני החצר, וטעמא מפרש
בגמרא. כמבטל את רשותו - צריך ליבטל את
לחתו באחד מבתי שאר בני החצר, דהואיל
דחוקק לעירוב אמרינן כמגרא: ממי דשאר
דיוחי אסיר - אנתו נמי אדרי, ורביכין כון
ליתן פת דהואיל לחוקק דירוחין בלינה, ומקבלי
פרס הן, כדמוקם בגמרא שאן אוכלין בבית
אביהן גמט. אבל אם היו - עירוב כל החצר
בבית אביהן, שלא חוקק לעירוב. דאמרמינן
בבא מעצינא שהצאיאודי (לעיל מע"א). בית
משמולוכין בו עירוב - אין צריך ליתן את הפת.
והם כולם ממשכין בו. אין שאן עמון דירוחין
אחרים - שאן דירוחין מוקקין אתון לעירובין. אין
צריכין לערב - רבדיחיהן הן.
גמרא שמע מינה מקום ליה גורם - דאי
הווי ישנים בבית אביהן אפילו מוליכין עירובין
למקום אחר - לא הווי צריכין לעירובי אלא
אביהם, וימנא תהידי חיובתא דרב, אמר דאמרי לקמן
במ'חציות, חדרים פיתא גורם. חדרו אילו אוכלין
בבית אבהם וחשבין להו לחוקק, במקבלי פרס
- הוראה מבית אביהם, ואין אוכלי על שולחן
גמט.

מקום

מקום
מקום

מקום
מקום

רבי יהודה אומר: אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד. אמר רבי יהודה: מעשה כון נפחא שהיו לו ממש חציות בארשא, ובא מעשה
לפני חקמינו, ואמרו: אינו אוסר אלא בית דירה בלבד. בית דירה סלקא דעתך?! אלא אימא: מקום דירה. מאי מקום דירה? רב אמר:
מקום

עירובין. פרק ישישי – הדר דף עג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קכה

תוספות

דרינאל בתרע מלכא – פירש רבינו זנאלא: יסומך בבא – שער, תרע – שער, פירושו: רבי יהודה בן בבא הוא מותר בעבדים, ובבא תרע הבל שער, נראה דמיתוי קרא לסימן ולטעם דלרבי.

בעא מינה אביי מרבה המשה שנוב עירובין בר – אף על גב דאביי דעי להאי ברייתא דלעיל, דהא בסוף פרק שי הזמירא חזירא (טמא) פריך מנה לה, דקאמר ליה לדיך קשה, לטמאן קשה גבי עירוב משום קין – א שאל אלא לרבה אלא כדו לחקשתי לו ממחתי. **כרבים** דמו או כחידים דמו – פירש בקונטרס: לענין שתי חצירות זו לפנים מזו, דהגן בסוף פירקין; ואם היו של יחידים – אין צריכין לערב. ומביעניא ליה אם אב ובנו דריים בפנימית, לא חשיבי כחידים או כרבים, תימה לרבינו יצחק: דממתניין משמעין ליה, דמובחא דאין אב ובנו אסורים זה על זה, וכן דבא אסיר – אם כן הויא לה רגל המותרת במקומה, ואינה אסרת שלא במקומה. והדיא טעמא דחידים אין צריכין לערב, ויש לומר: דמקבלי פסם מביעניא ליה, ונטפיקא ליה אין מתניין בסמוכין על שלחן ממש, והתם הוא דאין צריכין לערב כשאין עוהם דירין, דאזעי קעת מה שמוכיבם בפת אף על גב דמקום ליה גורם, אבל מקבלי פסם, אף על גב דא עמשה דירין – צריכין לערב, או דילמא: מתניין מקבלי פסם, דבאוקמא רב, דאמר התם: מקום פיתא גורם. ומיתוי ראייה מברייחא, דסתם האב ובנו הרב ותלמודו מקבלי פסם יניחו, כיון ששנים בבתיהם, היכא אכל קטני ברייתא אונקין על שלחן אביהן. מיתוי, דמשמע כלל לומר כן, דהוא רבינו יצחק, דמביעניא ליה כדילכא בכל תומאי אלא אב ובנו, או הרב ותלמודו, דבתים חצירות שלהם פתוחו למבוי, ויכוין שכל צריכין שלהם – משבתת תורת עירוב, וקמביעניא ליה נמי, דאם תמיני לומר אין צריכין לערב – מבוי צריכין לערב כלתו וקודרא או לא?

מקום פיתא, ושמואל אמר: מקום לינה מיתבי: **הדועים והקנינין והתקנינין ושומרי פירות, גומין שדרבן ללן בעיר – הרי הן בגנש העיר, גומין שדרבן ללן בעירה – יש להם אלפים לכל רוח! התם אגן סהרי רב וספי להו ריפתא התם – מפי ניקא להו, אמר רב יוסף: לא שמעי לי הא שמעמא. אמר ליה אביי: את אמרת נידלן, ואהא אמרת נידלן: האחינן שהיו אולין על שלחן אביהן ושנים בבתיהן – צריכין עירוב לכל אהר ואתר, ואמרין לה: שבע מניה – מקום ליה גורם. ואמרתין לן גלה, אמר רב יהודה, אמר רב: במקבלי פסם שנו, תנו רבנן: מי שיש לו חמש פסם במקלות פסם מבעליהן, והמשה עדים במקבלין פסם מרביהן, רבי יהודה בן בתירה מותר בגנשים ואוסר בעבדים. רבי יהודה בן בבא מותר בעבדים ואוסר בגנשים. אמר רב: מאי טעמא דרבי יהודה בן בבא, דתביב: "ודניאל בתרע מלכא". פשטא, בן אצל אביו – כדאמרין, אשה אצל בעלה ועבד אצל רבו פלוגתא דרבי יהודה בן בתירה ורבי יהודה בן בבא. תלמוד אצל רבו מאי? הא שמעי: דרב בי רבי אהר: אין און צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שלחננו של רבי חייא. ורבי חייא בי רבי אהר: אין אנו צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שלחננו של רבי. בעא מיניה אביי מרבה: המשה שנוב את עירובין, קשמוכין את עירובין לקום אהר, עירוב אהר לכולן, או צריכין עירוב לכל אהר ואהר? אמר ליה: עירוב אהר לכולן, והא אחין, דכי גבו דמו וקמני: "צריכין עירוב לכל אהר ואהר!" **הכא במאי עסקין – גגון דאיפא דירין בתייהו, דמגו דהני אסרי – הני נמי אסרי. הכי נמי מסתברא, דקמני: אימתי – גומין שמולכין את עירובין במקום אהר, אבל אם היה עירובין, או שאין דירין עמהו בחצר – אין צריכין לערב, שבע מניה. בעא מיניה רב תיבא בר אבון מרב ששת: בני בי רב דאכלי נהקא בקאנא, ואתו ובייתו בני רב, כי משחינן להו החוקא, מפי רב משחינן להו, או מכאנא משחינן להו? אמר ליה: משחינן מפי רב. והרי נותן את עירובין בתוך אלפים אמה ואתו ובייתו משחינן ליה החוקא מעירוביתו? בתהא אגן סהרי, ובהרא אגן סהרי. בתהא אגן סהרי דאי מותר ליה התם ניחא ליה. ובהרא אגן סהרי דאי מיתו להו ריפתא לבי רב – ניחא להו כפי. בעי רמי בר חמא מרב תסרא: אב וכונו, הרב ותלמודו, פריב דמו, או פיתודים דמו? צריכין עירוב, או אין צריכין עירוב? מביי שלחן ניהר בלתי וקרת, או אין ניהר בלתי וקרת? אמר ליה, תניתה: אב וכונו, הרב ותלמודו, גומין שאין עמהו דירין – הרי הן פיתודים, ואין צריכין לערב. וכונו שלחן ניהר בלתי וקרת. **משנה** תמיני חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, עירוב בחצירות ולא נשתתפו במקבוי – מותרין בחצירות ואסורין במקבוי. ואם****

מקום פיתא – שהוא אוכל שם, קייצין – שומרי האנים השטוחים שבהו לבישן לקיעיות. כמון שדרבן ללן בעיר – במקום שאוכלין, אף על פי שקשה עליהן היום כשהו – אין על פי שאוכלין בעיר. וכל העיר לוק כארבע אמות. כמון שדרבן ללן כשהו – אף על פי שאוכלין בעיר – אין מותרין לוק אלא מן השדה הכי גרסין.

האי נכפו להו ריפתא לתתם כפי ניחא להו – האיל ותרביין לשומר שדרי ושנים שם כל הלילה, לא שפיע ליה הא שפעמא – דאמר רב: מקום פיתא גורם. רבי יוסף חלה ושבת תלמודו, והיה אביי ותלמודו מותרין, מקבולת פסם – וכל אחת יש לה ויהר לבדה עמו בחצר. אוסר בעבדים – שאנין נמשכין אחריו. בתרע מלכא – בכל מקום שהוא – חשיב ליה בתרע מלכא. תלמיד אצל רבו – רבי דמו בחצר, ומקבל פסם הנימנא, אמר רבי בי רבי חייא – שמשא מקבל פסם מבוי רבי חייא. למקום אהר – לחצר אהר. אביי לא שמעי ליה הדיא ממתניא דניאל לעיל ועבב. המשה שנוב את עירובין, אי נמי שמעי ליה, ומביעניא ליה הלבנת מאי? משום דאוקמנא לה בפלוגתא, והא אחין – דמתניין, כגבו את עירובין דמי. דהא קתני אם אין עירובין דירין – אין צריכין לערב. וכתא כשאן עסקין איבא דירין בתייהו – ומולכין דמתניין, – אפילו בחצר שלחן אהר, שמעריב עם דירין שמעתי. דמגו דהני אסרי – והוקידוה לעירוב – הני נמי אסרי איש על עירוב, אבל שתי פתוחות פתוחות ביניהם, ובאו גבול צריכין לערב. והתירא חצירא, ואלו לעשמך והתירה חצירן, או שדרין באות מהן אב ובניו בלא דירין אחרים, ובאו לעירוב זו עם זו – האיל ואין אסור עליהן וליכא מגו – או חדר נעשה שלחן לכולן, ורקא נמי דטעמא משום מגו, דקתניו או שאין עמון כן הא יש עמון, דאיכא מגו – צריכין, וטעמא דרששא משום דירין הוא. **בבאטא – בית אשפוא בבקעת, ביישי – לנים, בני בר – בית המדרש, ובתוך אלפים אמה הוא. **בבאטא** משחינן להו – אלפים לכל רוח, ולא מרב, ובתר פיתא אולטין, או דילמא: מקום לינה גורם. כהדיא אגן סהרי – האיל והוא צריך ללבט מרר לאותה הרוח, אי היה ליה הלילה הזה בית ויהר ללון במקום עירוב – טפי היה ניחא להו הכי גרסין: דאי מיתו ליה ריפתא לבי רב טפי ניהר ליה, האב ובנו הרב ותלמודו כרבים דמו – לן לענין שתי חצירות זו לפנים מזו, ודרית רגל הפנימית על החיצונה, והגן במתניין (ועתא) אם היו של יחידים, שיהיו הרב בפנימית, והוא הרגל המותרת במקומה – אינה אסרת שלא במקומה. ואם של רבים, ולא עירבה פנימית לעצמה דהיא רגל האסורה במקומה – אסרת על החיצונה, אפילו עירבה חיצונה לעצמה. צריכין עירוב – בשאין דירין אחרים עמון. ניהר בלתי וקרת – דקמינא לן אין מבוי פתוח כלתו וקודר על שתי בתיים החצרות פתוחות לתוכו. ואתלמוד לומר הני כחידים דמו – הכא נמי שחבטין שתי חצירות אחת על אב ואחת של שני כחודא חצר, ולא משיתר מבוי דירדה, ונבוי שלחן ניהר בלתי וקודר – לערב חצירות ואף על גב דאין צריכין – מכל מקום פתוחות לו. **משנה** (חמש חצירות פתוחות זו לזו) עירוב בחצירות – אף מנו לזו, ואסורין מבני – דאין סומכין על עירוב במקום שיהיו.**

קבו

עירובין. פרק שישי – הדר דף עג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

הוספות

אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין באן וכאן אתיא כרבנן – ואפילו למאן דאמר לעיל דף עג.ב דבפא לא פליגי; משמע ליה ואם נשתתפו במבוי – בכל ענין, וכוננא מותרין לה. שהמבוי לחצירות כחצר בבתים – כשם שאמר לחצוציא מן הבתים לחצר בלא עירוב, כך אמר לחצוציא מן החצר ומבוי בלא שיתוף. ולא תימא דלא דמי.

אלא פשיטא דבטל – ואם תאמר: למאן דאמר אין מבטלין רשות מחצר לחצר, היאך מותרין במבוי הא אין יכול לבטל רשותו

לכני דחצי אחרת לרבא דאמר בשמאל אפילו
שתי חצירות זו לפנינו מוז פגמיה דאין מבטלין?;
ויש לומר: דהא לא קשיא, שהרי במבוי נשתתפו – אבל דא קשיא, היאך מועיל במבוי ביטול לרבא.
דאמר בשתי חצירות זו לפנינו מוז דאין מבטלין?
ועל כדרך יש ביטול רשות במבוי, כדויקי: שהרי
ביטל לחם רשותו ויש לומר: דכיון דבולם שוין
במבוי, הוא כוז – יכול לבטל אף לכני חצר אחרת, ויא
שומבבו חצי תשמישתא כותריה. ולא דימי
לשתי חצירות דהא תשמישתא לחדה דהא
תשמישתא לחדה, כדאמר לעיל. ולקנן (שטא).
תניא גבי בית שבין שתי חצירות ומלאחו תבן,
דאם נתחננה ונתבן מעשרה טפחים – מוטבלין
דבית לזה ולזה. והיינו טעמא כדפרשיתא דאפילו
לשמאלא דבית לחצירות חצי תשמישתא הוא
לחצירותיה.

כל שיתוף שאין מבניו ומוציא דרך פתחים
למבוי לאו שמיה שיתוף – פירש-פ
בקנטרסה. ולחצי אל תני רב ופתוחן זו לזו, ודמי
דילמא מעיילי ליה דרך פתחים שבניהם, משמע
לפרושה: ואם פתוחה זו לזו – לא מצינן בתו
שיתוף, ואפילו מעיילי ליה דרך מבוי – ונתיין
דילמא לא מעיילי אלא דרך פתח החצר וסומכין
עליה, ואם תאמר, הכי משבת ליה פלוגתא
דריבא מאיר ורבנן דמעריבין ומשתתפין אם לא
בחצירות פתוחות זו לזו? ומשמע התם נדמוי
שיתוף יש. ולמה דאשכחן לה בשיערוב החצירות
דרך הלוותה, וכיון שאין פתח גמור מחצר לחצר
גבוה לשער, הרווח אריבעה – ליכא למינני
דילמא מפני ועיילי השיתוף שלא כדרך המבוי,
כיון דמחצר לחצר לא סלקי להדייא אז ליכא
לחצירותיה.

דאפקיה ועייליה – פירש בקנטרסה. לאותה
חבית, בכל החצירות, ומזון למבוי
ומשם לחצר שהנחנו שם, ולא לשם שיתוף.
ולפירושו הזה ליה למימר העייליה ואפקיה
ועייליה ובתום דלומר לך, דהתחילה היה חצר
החצירות ואפקיה למבוי, והדי עיילי בזה הוציא
כני הכורה שדיו סומכין בו – כאן אל שייך
למימר דאפקיה ועייליה, דאף על גב דיכול
לומר דכל חדר חדר הבית פתחיה ודרך מבוי
כדי לשער, טעמא דפלוגתא איירי בשביל הבית והוא
הזמנים לטעם אצלה, ואף על פי שלא זכרה –
סומכין על פתח שיתוף, ודכינו בו דמוי. שאין
לומר ספק איך שפת של בעל הבית היה מנח
בשאר החצירות, הוכיח באן דרך מבוי – דהוציא
ההבנה זו לא מנחה מדיי, כיון שלא היה קנין על
לכל בני החברה באותה עתה. אלא היה של בעל
הבית זה, ואין ההבנה הוציאנה ומעלת אלא אם כן
היה של בעל השיתוף מאותה עתה.
עד

ואם נשתתפו בו – במגרא מותרין לה. דשכח אחד מבני חצר ולא עירב – בחצירה,
לחצירות חצירות, אבל בשיתוף היה לו חלק, מותרין באן וכאן – השתא משמע דסומכין,
וכוננא מותרין לה. שהמבוי לחצירות כחצר בבתים – כשם שאמר לחצוציא מן הבתים
לחצר בלא עירוב, כך אמר לחצוציא מן החצר ומבוי בלא שיתוף. ולא תימא דלא דמי.
דבית חצירו זו רשות החדר זו רשות הדרים
אלא חצר ומבוי שיתוף שיתוף של ריבין קו.
גמרא ואם נשתתפו נמי – ואקמימתא קאי
וגאם נשתתפו אף במבוי קאמר. אמאי מותרין –
באותה חצירה דא רבי מאיר לית ליה סומכין על
שיתוף, מבני מבוי ולא נשתתף – אחת מן
החצירות לא נשתתפה עם סומכין במבוי, והא
תניא – לעיל בפירוקין גבי דזוקי, רישא נמי
ברבי מאיר – דא דקתני שבח אחרי מבוי חצר
דלא כפי, כפילו, וקתני מותרים. אלא: סומכין
על השיתוף, רישא וסיפא רבי מאיר – רישא
קתני עירובי החצירות ולא נשתתפו במבוי –
אסורין במבוי אלא אם כן נשתתפו נמי במבוי,
כרבי מאיר, וסיפא קתני: מבוי מבוי ולא נשתתף
אסורין במבוי – כרבי מאיר, ומציעתא –
דקתני: מבוי חצר ולא עירב בו כרבנן, כולה רבי
מאיר היא – ומציעתא אמאי סומכין בני אותה
חצר על השיתוף – משום דרובן עירבו, דטעמא
מאי רב, רב לא תני פתוחה זו לזו – וכל
עירובי בחצירות דמתניתין – עירוב כל חצר
לעצמה קאמר, ומותרין בחצירות דקתני –

מותרין בני חצר לעצמן קאמר, כל שיתוף שאין
לכל אחד ואחד מבני חלק דרך פתח החצר
למבוי, ודרך מבוי יוליכודו לחצר שידא מונח
בו, לאו שפתי חצר – שאם יכניסוהו דרך
פתחים שמחצר לחצר – אין נראה בשיתוף
מבוי, והבא נמי חישך רב דילמא מעיילי ליה
דרך פתחים שבניהן, אין צריך לערב – והא
הבא ולקחו חבית בשותפות, ולא נבנסה אלא
לאותה חצר לבדה. **דאפקיה** ועייליה – לחבית
בכל החצירות, ומזון למבוי, ומשם לחצר שהנחנו
שם, ולא לשם שיתוף, ושיתאי דרוקאי הוא, ולא
הוי משקא הכי, כיצד משתתפין בו – ותיבתא
קא מוסיב ממתינין דפיקי זולתן דלקנן ועטבו,
וקתני: התיב כיצד משתתפין במבוי? מניח את
החבית, ואומר דרי לא לכל בני מבוי, ומנכה לתן
כו הוא הבא רדיו מנכה מדידה למולתה, ולא
נבנסה לחצירותיהן, סומכין ביה – סומכין
משום עירוב החצר, כדאמר לקנן עירובי
חצירות כפי שבחצר, סומכין בחצר – סומכין
משום שיתוף, שדיתופו מנכותא מותר לחצות
בחצר שבמבוי, אבל משום עירוב לא, דבית
בענין, דעירוב משום דירה, ודער לאו בר דירה
הוא.

בתיב
במסובין בבית, כאן – במסובין בחצר, אלא, טעמא דרב, דקא קבר: אין מבוי נותר בלתי
וקורה עד שיתוף בתים והצירות פתוחים לחתובו, גופא, אלא רבי: אין מבוי נותר בלתי וקורה
על

עירובין, פרק שישי – הדר דף עד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

בתיס חצירות פתוח לתוכו – בתים לחצירות שנים בתים לכל חצר ושתי חצירות למנבו.
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה
בביתוהיא – שתי שורות של חצירות אחת
לעדה וזו ואחת לעדה אחר והמביע בעיקה,
שאין יכולות להתערב אלא על ידי מבוי. בית
אחד וחצר אחת – בית בלא חצר, וחצר שבית
אחר פתוח לה לא אפילו חורבת – מבאן, חצר
מבאן, דאן חצר בלא בית. אפילו שכל של
כרטיס – פתוח למבוי מבאן, חצר מבאן, אחד
נשת בו – כולן רשות אחת לטלטל כלים
שנתנו בגג זה לגג חבירו. ולא אמרין כיטם
שדורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה,
וכילם ששבתו בחצר זו מוציאין בחצר הבריה, וכן
לרפקן בן חוצה, ולרפקן מן הגג. הואיל
ובכול רשות שאינה ירידה היא, ואין צריך לערב
מחצר לחצר ולא חבירי כלים ששבתו בחצר
שבתה; וזה הוציאם לשבט אחרת, הלכה כרבי
שמעון – שהחצירות מוציאין מזה לזו בלא
עירוב. והוא שלא עירבו – בני החצירות כל
אחת לעצמה, ואסור להוציא מן הביתם לחצר.
דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר – לביט
למזגו דאין מפקח כלים ששבתו בחצר הבריה;
אחא לאפוקי גמלי כשיטתו בבית שהוציאין
מחצר זו, לחצר אחרת. דילמא אתי
מאן דבתיס – שבתה; וזה לחצר אחרת. הא
נני לא נויר דילמא אתי לאפוקי מאן דחצי
לחורבה – דאין מבוי. ודרי רשות אחרת היא,
שיש לה בעלים, ובמבוי לא נשתתפו, שדרי
אינה אוסרת. כדביתא לעיל בפרקינן; איני אוסר
אלא מקום יורה לבד, דהיינו מקום פתח או
מקום לניה. למה שפתיח – דאין שמואל
לעיל אפילו בית חצר. אחי לי אופיית –
דאילו ואישייליה לשמואל; שהמבוי לחצירות
– דהיינון לישנא לחצירות ולא חצר. קבלה
פיניה – שמואל, חדרה ביה לגבי רב, אי לא.

כאן שעירבו כולן דין דרך פתוחין עמון בלא פתוחין פתוחות למיזוי ויש לומר ומשכחת
לרב כגון שעירבו חצירות זו לזו וזו טולמות. דלא חשיבי כרבי פתוחות זו לזו. דהא אמרין
ב"כיצו מעברין" (ט.ג.): דסולם תורת מוציאה עליו להקב, אף בשעה שיש עליו תורת פתח
להקל. ועוד יש למצוא: כגון שעמירבין דרך הלנות הפתוחות מחצר לחצר בתוך עשרה. כיון דהוי כוליה הלון למעלה מארבעה טפחים – אין רואי לאסור אפילו פתח שעשוי ליציאה ובניסה
אבל פתח אחר יציאת שם אינו אסור, כיון שיש שם רקח ארבעה. ואפילו אם נפקי לומר שכשהיה פתח חדרה עשה פתח דקה נראה שם הסילוק יתיר מבני, לפי שזדה כאן פתח ביטולא, אבל
בתלון למעלה מארבעה – לא חשיב גובה ביטול שם שלא פתח מעולם, ולא דמי לפתח המתבטל מכל מקום כיון שחלון מוחצר לחצר אינו עשוי ליציאה ובניסה במו פתח משענו מו
לזו לא עדיף מוסלם לחושבו אחת. וגם אם לא היה החלון למעלה מארבעה, אלא היה למעלה משלשה. דכיון דלא מירדסי – יש סבא לומר כן. ועוד: דאפילו פתח גמורו). כיון שאינו רגיל
– אין אוסר. כדאמרין בפרק "מי שהוציא חור" (ט.א.). וכיון דתורת מוציאה עליו שלא לאסור וגם לענין זה שבכאן הלון, אין רגילות בניסה חציאה דין הלון במו פתח גמור – דהא החלון
שעני בני לחצר" רבי (עליו) תורת מוציאה במו שלמה, אלא להחשיב חצירות אחת על ידי עירוב שעמירבין יחד דרך הלותהמית מוה לזו. ולא דמו לפתיח שבין זו לזו דרמשו לחז דאי. אף על
פאן בני כל חצר רוצה ורגיל בתן במו פתחו גמורי. כי מה שאין רגילין בתן במו פתחו גמורי – זה לא עשוי לשבתו רשות אחת לרבי שמעון לכלים ששבתו בתוכו – אפילו הכי אסור
לכני חצר העצמא, ועל לבני האחרת, ולהכי חשיב כרגיל, לשוינתו חרא על ידי עירוב. אבל חלון – דהא עליו תורת מוציאה דלא לשוינתו חרא על ידי חלון, כיון דלא חזי למיזוי רגיל בפתח
הפתוח למבוי, אפילו היו כל החצירות על ארם אחד.

ושמואל אמר אפילו בית חצר – פירש בקונטרס: בית בלא חצר ובית חצר למעלה פירש באופן אחר בפרק קמא (ז.ב.) ובי דא דאמר רב נחמן, קטיטין; איחוד מבוי שנתיר בלדו וקודה
– שארבוה יתי על רחבו תמיס וחצירות פתוחין לתוכו.
הבא נמי לא גורין קבלה אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה – תימה: מאן קאמר ואודא רבי יוחנן לעמיה; כי סבר כרב נמי, דאמר רשאי שם עירוב אבל עירוב אתי לאפוקי
מאני דבתים לחצר – מכל מקום הבא וכן לא לגמור. דהא בחצר שעירבו לעצמה לא אסרין לה לאפוקי מאני דבתים לתוכה, דילמא אתי לאפוקינן לחצר אחרת. והכי נמי בשעירבו
במבוי – לא אסרין לאפוקי מאני דבתים למבוי דילמא אתי לאפוקינן לחורבה, דהא לא אשכחן דגור מקום המותר דילמא אתי לאפוקי ארעם כלים עמון משך למקום האסור. ואומר רבי
ואין רחבי פירש: לרבי דכרם בשעירבו לאסור כלים ששבתו בחצר לאפוקינן לחצר אחרת. אף על פי שכל החצרות רשות אחת לרבי שמעון לכלים ששבתו בתוכה – אפילו הכי אסור
שעירבו, דילמא אתי לאפוקי לחצר אחרת כלים ששבתו בתוך הבית ומצויין באותה חצר. והכי נמי בשעירבו במבוי – דהא אסור כלים ששבתו במבוי לאפוקינן לחורבה. דילמא אתי לאפוקי
כלים ששבתו בתוך הבית לחורבה, שהם מצויין במבוי. וכיון דאסור להוציא מן המבוי לחורבה – אם כן אין לחורבה לחצר המבוי. אבל רבי יוחנן, דלא גור – הכי נמי לא היה אסור להוציא
כלים ששבתו(ם) במבוי דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה, ומשום הכי מבוי שפיר חורבה לחצירי את דמבוי.

מבוי

מבוי

1 הוה אמינא שמה ירדח — לזאת מילתא, קא משמע לן הכי גרסינן, ואי מוכבא אהו אמית בתים לא ידענא כמא — כלומא: אי מואא הוה אמינא נדח בחצירותו שנועמן מינה דבחרתי
 2 סני, מונקט צידו אחז נכרי הא תריווה ישראלאי שריי אבל בתים לא ידענא כמא לכל חצר, קא משמע לן — בתים וחצירות, סתם בתים שנים סתם חצירות שנים. אמר לעשות —
 3 יחוד יחוד במקום נכרי, שלא ילמד ממשושי, לפיכך לא יעירבו אלו עמו ולא שתמשו עמו מבניו, כדי שיחא יחוד, וירא מן דבכרי שלא דרענו, וינא, שבעמא ליה לרבי בפלא דאבי
 4 — ברא מילתא דרבי, נכרי ברחי רבוי ומני ולא ידענא מאי קאמר — השתא ודאי מפרש למלתא דרבי הוה, ממי שצידו אחז נכרי — אין מערבין אותו כולו משום דאסור לעשות
 5 יחוד במקום נכרי, לשון אחז. חרד לחבוי וחד

6 לחבוי.
 7 א משנה זו לפנים מו — פנימית פתחה
 8 לחיצונה, היצונה ולשונת הרבים,
 9 ודריסת רגלה של פנימית על החיצונה לצאת
 10 לשונת הרבים. עירבה פנימית — לעצמה
 11 לטלטל בחצירה, שתתן אסורות — רדויא
 12 פנימית רגל האסורה במקום, ואסרת ברדיסת
 13 רגלה על החיצונה, מותרת לעצמה כו' —
 14 סבירה דרגל המותרת במקומה איתא אסורת,
 15 רבי עקיבא סבר אף רגל המותרת אסורת —
 16 במקום שלא יעירבה שם, והכפסים אומרים —
 17 בנמרא מפרש לה, מן הפנימית ולא יעירבה
 18 שתתן אסורות — רדויא פנימית רגל האסורה,
 19 נתנו עירובין במקום אחד — שיערבו שתתן לו
 20 עו' זו, והיא במקום אחד מפרש בנמרא שתנומה
 21 בחיצונה, ושכח אחד — אפילו מן החיצונה ולא
 22 עירב — שתתן אסורות, דפנימית נמי אסורה
 23 לטלטל בחצירה, משום דלא מציא למיחד דשא
 24 ואסולתין מן החיצונה לאשתמש באנפי נפשה
 25 דהא ליחא לעירובה גבה דאנתו עירוב המותרין
 26 בחצין הליכודו בחיצונה, אהי על חידים
 27 — אף שפנימית אלא אחד, ובחיצונה אחד —
 28 אין עירבין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל
 29 רכין דרובו דהוא, והפנימית ודאי רגל המותרת
 30 ואתא אסורת, ותמא רבנן, ואם הוה שנים
 31 אפילו בחיצונה גורין דילמא אתי למישרי שנים
 32 בפנימית ואחד אסורת.

33 **נמרא** אף רגל האסורה אינה אסורת —
 34 ומשמעין מותרין ליה לקעמה, תן חיצונה ולא
 35 פנימית שתתן אסורות — דאד עירבה נמי
 36 פנימית — תריווה שרין, אלמא: רגל המותרת
 37 לא אסרת, אפילו רגל המותרת נמי, דקתני
 38 סיפא נבי עירבו שתתן כל אתח לעצמה, רבי
 39 עקיבא אסור את החיצונה, ומשום לאשמעין
 40 דהא נפח לא איצטרך, ומסיפא נפקא לן,
 41 והשתא מותרת אסרה, אסורה מיבעיא, לעולם
 42 רבי עקיבא — ולא תירוק מינה עירבה לא
 43 אסרה, אלא את נפחא קא משמע לן דרגל
 44 האסורה אסרת, ודקא קשיא לך מסיפא נפקא
 45 — אמר לך נמי, אלא את אשמעין ברישא
 46 וחד אמר לך זו כלבד אסר רבי עקיבא, רדויא
 47 רגל האסורה, אלא אף זו עירבה זו לעצמה
 48 לעצמה, דפנימית רגל המותרת היא — אפילו
 49 דבי רבי עקיבא אסור החיצונה, טמא עירבה
 50 — פנימית רדויא רגל המותרת, הא לא עירבה
 51 שתתן אסורת — דרגל האסורה אסורת, דהא
 52 ליכא למידק, הא לא עירבה חיצונה המעורבת
 53 ומותרת ושארית אסורה, דהא משטא

הוה אמינא דירת נכרי שמה ירדח — אף על גב
 דאמר בריש פרקין דלמלי לנמא לא שמה
 ירדח, הכא להקליל לחודו דגמיוו לחודו לחיובי כבסוי
 וחצירות פתוחים לחטוב — אמר שמה ירדח.
מתיב רב ביבי רב אביי — קעת קשה, דהוה
 ליה לאקשוי מורשא מעיקרא,
אלמא רגל המותרת אינה אסורת כו' — דא
 רגל מוקי בעשהה דקא — היית משום
 דמתיב: רישא שויפא בעשהה דקא, ומתיב
 דהיא דשכח אחד מן הפנימית — בלא עשהה
 דקא.
 ער
 הוה אמינא: דירת נכרי — קא משמע
 לן: דדירת נכרי לא שקיה דירה, ואי מוקבא - הוה
 אמינא: לא ידענא בתים כמא, קא משמע לן: בתים
 תרין, השתא דאמר רב אפילו חצר, טעמא דרב דקא
 סבר: אסור לעשות יחוד במקום נכרי, אמר רב יוסף:
 אי הכי, היינו דשמענא ליה לרבי סבלא, דאמר:
 נכרי נכרי תרי זמני, ולא ידענא מאי אמר. **משנה**
 שמי חצירות זו לפנים מזו, עירבה הפנימית ולא
 עירבה החיצונה - הפנימית מותרת, והחיצונה אסורה.
 החיצונה ולא הפנימית - שתתן אסורות, עירבה זו
 לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה, וזו
 מותרת בפני עצמה, ואין דריסת הרגל אוסרתה. **שכח אחד**
 מן החיצונה ולא עירב - הפנימית מותרת, והחיצונה אסורה. מן הפנימית ולא עירב - שתתן
 אסורות. נתנו עירובין במקום אחד, ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב
 - שתתן אסורות, ואם היו של יחידים - אינן עירבין לערב. **נמרא** כי אחא רב דימי,
 אמר רבי ינאי: זו דברי רבי עקיבא, דאמר: אפילו רגל המותרת במקומה - אסרת שלא
 במקומה. אבל חקמים אומרים: כשם שרגל המותרת אינה אסרת - כך רגל האסורה אינה
 אסרת. תנן: עירבה חיצונה ולא פנימית - שתתן אסורות. מני? אילמא רבי עקיבא - מאי
 אוקרא רגל אסורה? אפילו רגל מותרת נמי! אלא לאו - רבנן. לעולם רבי עקיבא, ויאלא זו
 אף זו קתני. תנן: עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה, וזו מותרת בפני
 עצמה. טעמא: דיעירבה, רב לא עירבה - שתתן אסורות. והא היא תנא, דאמר: רגל
 המותרת אינה אסרת, רגל האסורה אסרת, מני הא? אילמא רבי עקיבא היא - אפילו
 רגל המותרת נמי! אלא לאו - רבנן היא. ועוד, מדסיפא רבי עקיבא - רישא לאו רבי
 עקיבא! מילא רבי עקיבא היא, וחסורי מחסרא, והכי קתני: עירבה זו לעצמה וזו לעצמה
 - זו מותרת בפני עצמה, וזו מותרת בפני עצמה. כמא דברים אחרים - שעשהה דקא,
 אבל לא עשהה דקא - חיצונה אסורה, דברי רבי עקיבא. שרבי עקיבא אסור את החיצונה,
 מפני שדריסת הרגל אוסרת, והכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרת. מתיב רב ביבי רב
 אבין: ואם היו של יחידים - אין עירבין לערב. הא של רבים - עירבין לערב. **אלמא:** רגל
 המותרת במקומה - אינה אסרת, רגל האסורה, ועוד מתיב רבינא: **שכח אחד מן**
החיצונה ולא עירב - הפנימית מותרת, והחיצונה אסורה. **שכח אחד מן הפנימית ולא עירב**
- שתתן אסורות. טעמא דשכח, הא לא שכח - שתתן מותרות. **אלמא:** רגל המותרת -
 אינה אסרת, רגל האסורה - אסרת. אלא, כי אחא רבון, אמר רבי ינאי: **שלא מילוקות**
דברב: תנא קמא סבר: רגל המותרת - אינה אסרת, רגל האסורה - אסרת. רבי עקיבא
סבר: אפילו רגל המותרת - אסרת. ורבנן פתריא סברי: כשם שרגל מותרת אינה אסרת
 - כך רגל האסורה אינה אסרת. **נתנו עירובין במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית**
וכו': מאי מקום אחרי? (סמין): חיצונה עצמה פבית ויהודה רביןא ולא משכח לשתתן.
אמר רב יהודה, אמר רבי: חיצונה, ומאי קרו לה "מקום אחד" - מקום המותרת לשתתן.
 תנא

44 משטא
 45 דשאנה מעורבת אסורה, דהא כבר תנא לה לעיל מנתיק. ואם הוה נפח, לאשמעין רגל המותרת אינה אסרת - לאשמעין רגל האסורה, וליתנ: כגון עירבה חיצונה ולא
 46 פנימית חיצונה מותרת, וכל שכן היא, אלא ודאי ודקא מתן, מדסיפא רבי עקיבא - דהא את עקיבא אהו מילתא פליג. עשהה דקא - פנימית עשהה דלת קעת לפני פתחה
 47 וסליק דריסת רגלה מן החיצונה, אין דריסת רגלה אסרת - ותריווה מילי דרבי עקיבא פליג, ובאפילו אישא, דקתני חיצונה ולא פנימית שתתן אסורות, ומתא רבי עקיבא ער
 48 דאסקיה למלתיה, וחד אפילוה עליה. טעמא דשכח - אחד מן הפנימית, הא לא שכח - שתתן מותרות, והא דלא כרבי עקיבא, דאי כרבי עקיבא אי עירבו שתתן נמי אסר על
 49 החיצונה, אלא לאו רבנן, ובשכח אסור, אלמא: רגל האסורה אסורת, אמר רבי ירדח אמר רב חיצונה - דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחיצונה, דליכא למימר תסתלק מינה
 50 ותשכח - ולידתה לעירובה גבה, דהא חיצונה מותרת דפנימית, משום רגל האסורה, דהא נתנה בפנימית - חיצונה ולא מיתוסא בשכחה דפנימית, משום רגל האסורה. אבל
 51 פנימית לא מיתוסא משום שכחה דחיצונה, דאדאור דשמי ומשמשא.

52 דשאנה מעורבת אסורה, דהא כבר תנא לה לעיל מנתיק. ואם הוה נפח, לאשמעין רגל המותרת אינה אסרת - לאשמעין רגל האסורה, וליתנ: כגון עירבה חיצונה ולא
 53 פנימית חיצונה מותרת, וכל שכן היא, אלא ודאי ודקא מתן, מדסיפא רבי עקיבא - דהא את עקיבא אהו מילתא פליג. עשהה דקא - פנימית עשהה דלת קעת לפני פתחה
 54 וסליק דריסת רגלה מן החיצונה, אין דריסת רגלה אסרת - ותריווה מילי דרבי עקיבא פליג, ובאפילו אישא, דקתני חיצונה ולא פנימית שתתן אסורות, ומתא רבי עקיבא ער
 55 דאסקיה למלתיה, וחד אפילוה עליה. טעמא דשכח - אחד מן הפנימית, הא לא שכח - שתתן מותרות, והא דלא כרבי עקיבא, דאי כרבי עקיבא אי עירבו שתתן נמי אסר על
 56 החיצונה, אלא לאו רבנן, ובשכח אסור, אלמא: רגל האסורה אסורת, אמר רבי ירדח אמר רב חיצונה - דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחיצונה, דליכא למימר תסתלק מינה
 57 ותשכח - ולידתה לעירובה גבה, דהא חיצונה מותרת דפנימית, משום רגל האסורה, דהא נתנה בפנימית - חיצונה ולא מיתוסא בשכחה דפנימית, משום רגל האסורה. אבל
 58 פנימית לא מיתוסא משום שכחה דחיצונה, דאדאור דשמי ומשמשא.

59 דשאנה מעורבת אסורה, דהא כבר תנא לה לעיל מנתיק. ואם הוה נפח, לאשמעין רגל המותרת אינה אסרת - לאשמעין רגל האסורה, וליתנ: כגון עירבה חיצונה ולא
 60 פנימית חיצונה מותרת, וכל שכן היא, אלא ודאי ודקא מתן, מדסיפא רבי עקיבא - דהא את עקיבא אהו מילתא פליג. עשהה דקא - פנימית עשהה דלת קעת לפני פתחה
 וסליק דריסת רגלה מן החיצונה, אין דריסת רגלה אסרת - ותריווה מילי דרבי עקיבא פליג, ובאפילו אישא, דקתני חיצונה ולא פנימית שתתן אסורות, ומתא רבי עקיבא ער
 דאסקיה למלתיה, וחד אפילוה עליה. טעמא דשכח - אחד מן הפנימית, הא לא שכח - שתתן מותרות, והא דלא כרבי עקיבא, דאי כרבי עקיבא אי עירבו שתתן נמי אסר על
 החיצונה, אלא לאו רבנן, ובשכח אסור, אלמא: רגל האסורה אסורת, אמר רבי ירדח אמר רב חיצונה - דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחיצונה, דליכא למימר תסתלק מינה
 ותשכח - ולידתה לעירובה גבה, דהא חיצונה מותרת דפנימית, משום רגל האסורה, דהא נתנה בפנימית - חיצונה ולא מיתוסא בשכחה דפנימית, משום רגל האסורה. אבל
 פנימית לא מיתוסא משום שכחה דחיצונה, דאדאור דשמי ומשמשא.

תניא

עד כאן לא קאמר רבי עקיבא הכא אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהרדי - ש

לשכח סוגיא נמי אליבא דרבא דאמר לעיל (מא) לשמואל בדשתי חצירות זו לפנים
מזו - פרישמי און מבטלין על אב על גבי אסרן אהרדי דרבא קאמר דאסרן אהרדי בפשיטת בני
הדוגמה בענייני עירובין בפנימיות. דעבא דרבא אסרן אהרדי ערב. אבל בכל הדגו דאמר שמואל

אין מבטלין מ' אסרן אהרדי בפשיטה, דכי נטו
עירובין בחיצונה ושכח אתו חזן ולא עירב - אין 1
האסור באי יד פשטשו במה שדורגלו עירובין 2

ושכח אתו חזן ולא עירב. ודבאלו חזן היה לדם 3
דיסת הרגל. ואין לתמוה היאך מתחלק לרבא 4
שמואל כרבי עקיבא ורובקן, הא על כרחך כרבי 5

עקיבא סבירא דקרא ליה כפריש בקונטרס לעיל 6
ודכל מקום בעיקף פלוגתיהו דאין ביטול רשות 7
מתער לחצר מוקמי נפשיה בכלולה. ואם תאמר: 8

ולבאי, דאמר שתי חצירות זו לפנים מזו ומבטלין 9
בכל ענין לשמואל (מי נטא) שמואל כרבי עקיבא 10
לא ברבנן. ולרבנן שתי חצירות זו לפנים מזו - 11

אין מבטלין על ידי יושבי הדגה מפרש כרבי יוחנן 12
דבסמוך, עד כאן לא קאמר רבנן חזן אלא 13
האמרבי לא אדמטלתי לא קאמר עד 14

בפשיטתא, שדומתא ליה רשות ושכח אתו מבט. 15
ואני קורא בהם ברובם בחיצונה - ויחבר שיש 16
במזן כן שנים בפנימיות ולא עירב. אבל 17

כשש שנים בפנימיות עירבו - לא גוריקן אטו לא 18
עירבו. דאפילו אטו לא עירבו ולא חזיקין. אבל 19
כשש אחד בפנימיות ולא עירבו - ויכירו שום 20

שנים במ בחיצונה. הרי לא עירבו. וכי הרי הוא 21
כרבים. אליבא דשמואל קאמר, כפריש 22
בקונטרס. דליכא למישרי בריחוד בחיצונה נמי 23

אסר. דאפילו היה רד עמו בחצר לא אסר, דקיימא 24
לן כרבי אליעזר בן עקיבא. כל שכן דריסת רגל ודלא 25
אסר. וכן מוכחא בחזאי לעיל גבי ישראל וברי 26

בפנימיות. וישראל בחיצונה. דאי ליבא ישראל 27
בפנימיות אלא נביר לדודיה - לא אסר. ואל 28
תאמר: למה ליה למישרי דרי הוא כרביסין אפילו 29

לא הדו כרבים - אסר. דכיון דיש שני ישראלים 30
בחיצונה ואוסרין זה על זה, ויש לה דריסת רגל 31
עליהן. ר' לומר: כיון דישראל לא עירבו ודלא 32

נמי לא אסר, דאין להמישרי נבירי וחי' במישראל 33
לא אי דהוו כרבים. 34

ורבי יוחנן סבר בית שער ויחיד לא היו בית 35
שער - והא דאמר בפרק יבימר 36
משלתפין (עירובין פ"ב): כל מקום שערוב 37

בחמים הדר שם אנוי אסור - הנותן שם עירוב 38
אינו עירוב. חוץ מביט שער דחיה. פירוש: דאף 39
על גב הדגה שם אינו אסור, הנותן שם עירובו וחי 40

עירוב. בית שער כרבי יוחנן הדחת אבות ביתו שם 41
דחצו. כפריש שם בקונטרס. דאנוי עשוי לדחיה. 42
אבל הכא - העשוי לדחיה - אסור. 43

אמצעי 44
36 **חיצון של פנימיות** - **במאי קמפלוגי?** **מר סבר:** **בית שער** **דחידד שמויה בית שער**, **וקר שמויה** **לא**
37 **שמויה בית שער**. **אמר רבי נתן**, **אמר רבא**, **בית שער** **דחידד שמויה בית שער** **וקר שמויה** **בית**
38 **בנימין**, **זה בא דרדך זה** **ונתן עירובו** **בבית**, **זה בא דרדך זה** **ונתן עירובו** **בבית** **זה**

נמי גמי הכי - כרב יהודה. דהא מקום אחד דומתניחן בחיצונה קאמר. וכן מן הפנימית

כ'ו' שתיהן אסורות - כפרשתינן. נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית
שתיהן אסורות - דחיצונה מיחסרא בשכחה דפנימית. דלא מיז אסתלקי מינה. ועוד,
דליתיה לעירובה גבה. שתיהן אסורות וברי רבי עקיבא - ולא אמרתן חתומתק פנימית

מינה כפרשמי לקמיה. דעירוב החיצונה המונח
לדוכסה מרגילה שם. חו' פנימית מותרת -
הנותן שכחה החיצונה לא מיחסרא. אלא

אחדא דשא ומסתלקא מינה. מבטלין לך - ובי
אמר רבי עקיבא פנימית אסורה עד שתבטל לה
חיצונה רשות הרגל עירובה קאמר. אין ביטול

רשות חצאי לחצי - ואי אמרת תיטר עלה -
מותרת לה. הלכך, שמואל ורבי יוחנן
שיתפתין ולא לעשות. אמר להו יוחנן -

דאפילו לעיל בפרקין (מא) בבטול מחצר
לחצר. דאמרן אהרדי - על ידי הרגל העירוב
ומתוך שסורין - מבטלין. וכו' אמרי אנן בשתי

חצירות ופתח ביניהן. וכו' עירב. והוצרכב וכו'
לטלטל לדשות של זו - אין מבטלין. אפילו
לחצונן - דרבנן נמי מודו דישול, אפילו הכי

עדות קרי לה. דאמר לה - פנימית
ארבטבטלי לך - כעד שלא טבלתה את אסרת
עלי, הלכך, לל את רל ביטולך. דלא עבינא

ליה. מי קאסר - חצר על חצרתה בפתח
שביתוקן בלא עירוב; דאי אמרת מבטלי נדתי
עיתו. אפיר דו יוסף תני יבא אסר חזי שלשה -

כשתי חצירות אוסרין. וכו' מביעא שנים
בפנימית - דהויא רגל האסרה. אלא אפילו
שנים בחיצונה אסור, עד שעירבו שתיהן יחד,

גוריה שנים כרבים בפנימית. לא תצויה ליה -
למאן דרניא לא משפחה דרניא. דלא קאמרתי היא
אלא שמתעא (דרב יוסף) היא. ואנא אמרייה

ניחלה משפח דרב אימי - וכו' תשעם הזה
אמרתי; לה דהואיל ואני קורא רבים בחיצונה
גורין משום רבם בפנימית. רבי יוסף חלה שכן

למלמדו. ויבם כרבי אחלה לי - הטעם שאמר
לי 'רבים בחיצונה' נתחלה לי כרבי, כששכחתי
הדבר ברבתי. וחוורתי למישרי חצויה נבכחתי

שחזרתי ל רבים כרבי, ושכח דחיהו שנאמר לי
בשם רבי. הרי הוא כרבים - אבן זו נכר
בפנימיות. ושני ישראלים חיצונה - אסרת

דריסת רגלו עליהן עד שישכרו. ואליבא
דשמואל אמרה רבי אלעזר למילתיה. לך לרב
אמי - מאי אדייא כרבי אפילו ישראל נמי

אסר כי חו' שנים בחיצונה. והא ליבא למישר
בריחוד בחיצונה אסר - והשאת אפילו רד עמו
בחצר עומה, את קיימא לה כרבי אלעזר בן

עקיבא דאמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה
על זה. ודיסת רגלו לא כל שכן ולא אסרה.
דיעד - שהוא שם יחיד דיע שאין רגל

המותרת אסרת, ולא נפקא מינה חורבם. **בפיק**
עני - קלא אתי ליה ודני לא אנהי, ומאן דלא
אדיע. ודי שחזר רד שם יחיד סבר דריסת הרגל

אסרת. אי נמי: עירוב של פנימית וחוצותם
מועיל במקום נכרי בלא שכירות. עשרה בתים
זה לפנים מהו - חיצון פתוח וכו', וכו' 60

דיסת רגלו עליו. ופנימי דריס על כולן, שאין לו יציאה אלא דרך זו - כולן נעשין בית שער לו. ואינו אוסרין על בני חצר אלא פנימי בלבד. בדאמרון בפירקין (ע"ב). והדר שם אנוי
אוסר. הלכך, כשבאין שאר דרוין הפתוחין לחצר ולערב את חצירן - פנימי זה נותן פת. והשאר אין ערביין. אפילו חיצון - עריך ליתן את הפת. חיצון של פנימית - בית התשיעי
לחצר. כלשה בתים ביניהן - בית זה פתוח לחצר. זה וזה. וזה ובית אמצעי פתוח לשני הבתים. זה בא בירד זה - בן חצר זו בא דרך בית הפתוח לו ונתן עירובו באמצעי, ותשח בית
הפתוח לו כלשה שער לעבר דרך עליו לאמצעי.

זה וזה פתוח לו כלשה שער לעבר דרך עליו לאמצעי. וכן בן חצר האחרת עשה בית הפתוח לו כבית שער, ועירב באמצעי הער האחרת - אין אחד מדרויה הבתים האלה עריך ליתן פת

אלו במוה בית שער, באמצעי ממוה בית שנעתיח בו עירוב.

1 זה נעשה בית שער לוח — כל בית נעשה בית שער לחצר שהוא פתוח לו. בדיק — מנסה

2 אם חכמו להשיב. שתי הצירות ושני בתים בניין — ואין בני שתי החצירות רוצין לשרב
3 זו עם זו. אבל כל אחת לעצמה. לכל חצר לא הניחה עירובה בבית הפתוח לה. אלא
4 עשאתו בית שער. ושתי עירובה בבית הפתוח לה בפתחה. מהו — והיא אי תריווהו בית
5 שער משוין — אף אחד מן עירוב. דהנותן את
6 עירובו בבית שער נתן לקמן (פ"ה) דאני עירוב
7 ואי תריווהו בית גמור — אף אחד מן עירוב. עירוב.
8 שררה בית הוה חפסיק בין חצר לעירובה. ודחו
9 לא עירב עמה ואנה יבולה להביא עירובה
10 לתוכה דרך ביתו. חי' משיטין — לכל בית לובי
11 חצר הסמוכה לו בבית שער. שלא לאסור עליו
12 וגבי חצר האחרת שעשאתו בית גמור והניח בו
13 עירובה — טעמא עליו כל בית למקמי עירוביה.
14 מה שפירש — משוין מפרשי ואילו. קא מפליגי
15 — כל חצר בבית דלא מערב ליה. שניתן קט
16 עירוב — אלאמא משהו דבין השמשות ספק הוא.
17 וספק דבריהם להקל. ועירוב מדבריהם הוא.
18 לובי האי שפירש עירובו בין השמשות משוין
19 ליה ליליא. ואמרין: כבר קנה עירוב. ולובי האי
20 שיערב עליו בין השמשות משוין ליה זיב.
21 ועירוי היה לו שדות לקנות שבתה. לא מיבאר
22 מילא — ולא הוה מילי דרבנן כי חובא
23 אויסטולא. אבל תוך בתים — הא קיימי קמי. ואי
24 משתן הבא בית וחבא הכי — חזיון מילי דרבנן
25 כי חובא אויסטולא. ולא ניתן פה לברוקים
26 לדרת

הדרן עלך הדר

27 **משנה** חלון שבין שתי הצירות. בתוך
28 עשרה — פורש בגמרא שיהא קצת
29 הדמנא. ואפילו משעה. בתוך עשרה לרקקט
30 מערבין שנים — שני עירובין. אלו לעצמן ואלו
31 לעצמן. ואסורין זו עם זו. ואם יצא מערבין אחד
32 ועירוב אחד. שיתנו אלו עירובן בארחת
33 ויערבו עמהן. ודחו באחד. פחות מארבע — לא
34 פתח הוה. למעלה מעשרה נמי. דאילו כל
35 הבתול אנה יורה וזהו — הוי מודעה מעליהא.
36 הלכך. בשאין כלום מן ההלל בתוך עשרה —
37 לא פתח הוא. ואין מערבין אחד ואסורין זו עם
38 זו דרך ראש הבתול. ודרך אנות חלון. ודרך
39 חורים וסדקים.

גמרא

40 רבן שמעון — בפירקא קמא בבבירוא
41 בגמרא. אף שמסתין כל טעמא דבוליה למעלה
42 מעשרה בו' — דאי מירטאן ההא אמריה בול'
43 בתוך עשרה בשוה. ובקצתי — אפילו משעה.
44 צריך שיהא בתקופה ששירים ואיבעת — ודבלא
45 רבי לא מצית למיעקט בגווה חלון מרובע
46 ארבעה על ארבעה. כל חלון בעל תחתית
47 אמצעיתו נגמר. ותאמצעיתו לכאן ולכאן הה
48 מנביה אויך. וצריך לזה שיהו שני ספחים
49 ומשוחו חלון. חתופי בתוך עשרה מאמצע
50 לכאן ספח ומאמצע לכאן ספח ועד משעה
51 משום דכי מרבעטן ליה מרליטן ליה מינה שני
52 ספחים מן הדיקף עגול שבין קרן לקרן. כל צד.
53 דסתמינן להו. ומוקמינן להו ארירובא. ונמצא
54 אוחו משעה ונשאר בסוף עשרה על פני רוחו החלון.
55 עשר. נמצא העגול רבוע עליו שני ספחים לכל צד.
56

קלן

תוספות

1 **אמצעי** היה זה בית שמניחין בו — נראה דאפילו יתנו העירוב אחד וכתבים הממוכים
2 לחצירות. או אפילו באחד מבתי החצירות — אלו שלשה בתים אף צריכין ליתן
3 עירוב. ונעשו כולם בית שער לאותה חצר המולכה עירוב דרך עליהן לחצר האחת.
4 **שניהם** קנו עירוב — מתוך פירוש הקונטרס משמע דאריי בעירובי תחומין. וקשה דברקב
5 'במה מרדוקין' (שבת ל"ד.) משמע דלא אריי
6 רבא בתרייהו בעירובי חצירות ועירובי תחומין.
7 דמשיני לא קשיא. כאן — בעירובי חצירות. כאן —
8 בעירובי תחומין. ואם כן. מילי פירוש הקונטרס
9 בעירובי חצירות לא קנו. וקשה. דאם כן מאי פריך
10 הבא מדבריא. ונראה כפירוש רבנו חננאל. דרבא
11 אריי בעירובי חצירות. אבל בעירובי תחומין
12 דמיירי — לא קנו. והשתא פריך שפיר. ולשון
13 "גא' דקאמרי צא וערב עליו" — שריך אפילו בעיר.
14 כמו "צא ושכר לנו פועלים" (בבא מציעא פ"א. א.).

הדרן עלך הדר

15 **לימא** תנן תמאן רבין שמעון בן גמליאל —
16 דקא סלקא דעתך. ולרבנן כיון
17 דבשלשה יוצא מחוץ לבדו חשוב פתח.
18 **הא** קא שמעון לן טעמא דבוליה למעלה —
19 ואנב דהדר ותנא למעלה מעשרה. תנא נמי
20 פחות מארבעה על ארבעה.
21 **ושנים** ומשעה מתוך בתוך עשרה — לא כמו
22 שפירש בקונטרס. שני ספחים ומשעה
23 אויך מדיקפא בתוך עשרה מאמצע לכאן ספח
24 ומאמצע ולכאן ספח. אלא כמו שפירש רבנו
25 יודיהן בן נתן. אלו שני ספחים ומשוחו וקופים
26 למעלה למעלה. דחלון זה הוי שמונה ספחים על
27 שמונה ספחים. מאור דבעגולו עשרים וארבעה
28 ספחים — על כרחך באמצעו שמונה ספחים. דכל
29 שבדיקפא שלשה ספחים יש ברחבו ספח
30 ובתשריו שני ספחים ולזהו כל למעלה וכן משני
31 צדדין — ישארו ארבעה על ארבעה. הלכך צריך
32 שיהא החלון שני ספחים ומשוחו בתוך עשרה
33 באורך וקופים החלון באמצעיתו. כדי שיהא משוחו
34 מן המרובע בתוך עשרה.
35 רבי

הדרן עלך הדר

משנה

1 **משנה** חלון שבין הצירות. ארבעה על ארבעה בתוך
2 עשרה — פורש בגמרא שיהא קצת
3 הדמנא. ואפילו משעה. בתוך עשרה לרקקט
4 מערבין שנים — שני עירובין. אלו לעצמן ואלו
5 לעצמן. ואסורין זו עם זו. ואם יצא מערבין אחד
6 ועירוב אחד. שיתנו אלו עירובן בארחת
7 ויערבו עמהן. ודחו באחד. פחות מארבע — לא
8 פתח הוה. למעלה מעשרה נמי. דאילו כל
9 הבתול אנה יורה וזהו — הוי מודעה מעליהא.
10 הלכך. בשאין כלום מן ההלל בתוך עשרה —
11 לא פתח הוא. ואין מערבין אחד ואסורין זו עם
12 זו דרך ראש הבתול. ודרך אנות חלון. ודרך
13 חורים וסדקים.

גמרא

14 רבן שמעון — בפירקא קמא בבבירוא
15 בגמרא. אף שמסתין כל טעמא דבוליה למעלה
16 מעשרה בו' — דאי מירטאן ההא אמריה בול'
17 בתוך עשרה בשוה. ובקצתי — אפילו משעה.
18 צריך שיהא בתקופה ששירים ואיבעת — ודבלא
19 רבי לא מצית למיעקט בגווה חלון מרובע
20 ארבעה על ארבעה. כל חלון בעל תחתית
21 אמצעיתו נגמר. ותאמצעיתו לכאן ולכאן הה
22 מנביה אויך. וצריך לזה שיהו שני ספחים
23 ומשוחו חלון. חתופי בתוך עשרה מאמצע
24 לכאן ספח ומאמצע לכאן ספח ועד משעה
25 משום דכי מרבעטן ליה מרליטן ליה מינה שני
26 ספחים מן הדיקף עגול שבין קרן לקרן. כל צד.
27 דסתמינן להו. ומוקמינן להו ארירובא. ונמצא
28 אוחו משעה ונשאר בסוף עשרה על פני רוחו החלון.
29 עשר. נמצא העגול רבוע עליו שני ספחים לכל צד.
30

1 **ורבי** יתכן אמר דייני דקיסרי בר - דקסבר, אמתא ברבונא תרי אמתא באלכסנא.
 2 וליחא לוף דייני דקיסרי, כדאמר בפרק קמא דסוכה (ט"ב), דאק חיינא ללא הכי
 3 הוא, שכל החוקך הרהיב לאו חיי תרי אמתא. ואף על גב דחתם פופשי שפיר מילתיה
 4 דרבי יתכן - דבא לא מניא לוקומיא אלא בייני דקיסרי. וזכי הכי דאמר תתם לילתא לדייני
 5 דקיסרי - הכי בני ליתא לדריבי יתכן דהבא.

6 וקשה ויתן דרבי דייני דקיסרי, דאק שאן ויתן ללא
 7 הבא ודא ועתה דכי דיבי קאמרא עינולא אמר
 8 ריבונא ריבנא - דהיינו מכל הריבוע. הכי בני
 9 הזה לזו למתקט ריבונא מנו עינולא חילתא מכל
 10 העינול, שהוא פלגא מן הריבוע שבפנים. או הוי
 11 לזו למתקט עינולא מנו ריבונא חילתא. מן
 12 העינול שבפנים. ויש פירושיהם. ודייני דקיסרי לא
 13 דברו אלעא לזו קרקע שבתוך הריבוע העינולי
 14 ולעילוי דהו ודריבום חתא. שכטעשה עינולא שתי
 15 אמות על שתי אמות. והעשה יענול בפנים שותם
 16 על שתי על עינול ריבוע בתוך העינול - חבטא
 17 ריבונא החיצון ארבי חתיכותא אמה על אמה.
 18 וביענול מתוך ריבוע שלש חתיכות של אמה על
 19 אמה. דמרבוע יותר על העינול ריבוע ורביבוע
 20 הפנימי אין בו כי אם שותם. שדרי תוא חתא.
 21 חיצון, והיינו חילתא פחות מן העינול. אלא
 22 שתלמדום כסוה ורבי יתכן ודבא טעו בדריבום.
 23 והו שותם עליו. ודבא טעו בהדיקא. והשתא אתי
 24 שפיר מני דקיסרי פלגא. ודבא קמי ארבי חתיכות
 25 כלומר: עינולא מנו ריבונא ריבנא. כלומר: פחות
 26 רביע מריבוע החיצון. ריבונא מנו עינולא פלגא
 27 ממה שנשאר בריבוע החיצון. על גביה חפנימי,
 28 דהוא נמי חציה של פנימי.

29 **ובלבר** שאל ירודי למטה - דקא פל מן שאן
 30 פלח גיבום - שאן החיצות ביכולן
 31 לרבי יחד. אבל אם יש פתח בביתו והעירבו -
 32 מותר להוריד ולהביא בתחתיו מן החצר ומן הרחוב
 33 מעילין על החותל. ואיתא בתנתיק דלא רבי
 34 שמעון, ולידידיה מותר להוריד ולהביא אף על גב
 35 דלא עירבו. דאמר לקמן (פ"ט.א.) גזת חצירות
 36 וקפישת ריבוע אחת לכלים ששבתו בתוכן - או
 37 נמי, אפילו רביע ששנתן ארוא. מביא למטה -
 38 למטה לבתים. דכי איתא בריש גלי' נגזת' (עירובין
 39 ג"א.) ואם תאמר: ולדבון אמאי אסור להוריד
 40 למטה לחצר? היא מרוב רוח החצירות והוא
 41 לעצמן דאמר בר יודנה בפרק 'כל גזות' (עירובין
 42 ג"ב.) שבתא לומר לדריבי רבי מאיר בו, לדרי
 43 חבטום. גזת חצירות - רשות אחת. וקפישת' -
 44 רשות אחת. ועם פירוש בקונטרס: דמותר להוציא
 45 מרובע לחצר. דבגזת ריבוע ראייה מביחיתא.
 46 מדותיא ותיב: כדאמר חצר ואנשי מרפס' בו.
 47 וליכא למימר דעל גבי החותל, כיון דלא ניהא
 48 חשיבא חשיב קרפף. ולחכי אסור להוריד
 49 לרבנן, דחצר וקרפף שתי רשויות הן. דאם כן,
 50 אפילו שי פתח ביצותו ועירבו - אסור להוריד
 51 למטה, דאין עירוב מעיל קרפף ואפילו מקרפף שלו אסור לטלטל לחצירו. כדאמרנו לעיל
 52 בפרק שי (ג"ג.) גבי גזת רובי - דהו הוא כנינה ואסור. ואם כן, מאי איירא כותל שבין שתי
 53 חצירות? אפילו שי בו כותל שלו בחצירות אלא אסור להשתמש על גביו, אי חשיב קרפף ואומר
 54 רבינו יצחק: דהיא לא מטעם קרפף הוא דאסור, אלא משום דאסרי אחריה. והא דשרי רבנן
 55 ממצד לחצר - היינו דוקא כשלא ירבעה כל מצד לעצמה, ולא שיהיו מנאי דרתיב חוצר.
 56 אבל עירבה כל חצר לעצמה - גירינן דילמא אתי לאפקי מנאי דרתיב לחצר אחרת. וכן מוכחא דהיא דאנשי חצר ואנשי מרפסת בפרק 'כל גזות' (עירובין ג"ב.)

הני מילי - בעינולא, אבל ריבונא עינולא מפי. מקרי,
 פתח מרובע יותר על העינול - רביעי, בשותם ריבונא!
 הני מילי - עינולא דנפיק מגו ריבונא, אכל ריבונא
 דנפיק מגו עינולא - בעינולא מפי. מאי מעמא - משום
 מורשא דקרנתא. מקרי, כל אמתא ריבונא אמתא
 ודרי חומשי פאלכסנא, בשותם נבי חומשא סניא!
 רבי ויתן אמר כי דייני דקיסרי, ואמר לה דרבנן
 דקיסרי, דאמרו: עינולא מנו ריבונא - ריבנא, ריבונא
 מגו עינולא - פלגא. פחות מארבעה על ארבעה
 וכו'. אמר רב נחמן: לא שנו אלא חלוץ שבין שתי
 חצירות, אבל חלוץ שבין שני בתים - אפילו למקלה
 מעשרה נמי, אם רצו לערב - מערבין אחד. מאי
 מטאמא - ביתא כמאן דמלי דמו. אויתיביה רבא לרב
 נחמן. אחד לי חלוץ שבין שתי חצירות, ואחד לי חלוץ
 שבין שני בתים, ואחד לי חלוץ שבין שתי עליות, ואחד
 לי חלוץ שבין שני גזין, ואחד לי חלוץ שבין שני תדרים
 - כולן ארבעה על ארבעה פתוך עשרה! תרגומא
 אחריות. והא "אחד לי" קתני! תרגומא ארבעה על
 ארבעה, בעא מניה רבי אבא מרב נחמן: לול הפתוח
 מן ביתו ליחוד, צריך סולם קבוע לתתו, או אין
 צריך סולם קבוע להחירו? כי אמרין ביתא כמאן
 דמלי דמו - הני מילי מן הצד, אבל באמצע - לא. או
 ריקנא לא שניא? אמר לה: אינו צריך. סבור מניה:
 סולם קבוע הוא דאינו צריך, הא סולם עראי - צריך.
 איתמר, אמר רב יוסף בר מניומי, אמר רב נחמן: אחד
 סולם קבוע ואחד סולם עראי - אינו צריך. משנה
 כותל שבין שתי חצירות, גבוה עשרה ורוחב ארבעה
 וחצי עשרה, ואין מערבין אחד. הוי בראשו פירות
 אלו עולין כמאן ואוכלין, ואלו עולין כמאן ואוכלין,
 ובלבר שלא ירודו למקו. נפרצה הפותח, עד עשר
 אמות - מערבין שנים, ואם רצו - מערבין אחד. מפני
 שהוא פתח. ויתר כמאן - מערבין אחד, ואין מערבין
 שנים. גמרא אין בו ארבעה מאי? אמר רב: אור
 שתי רשויות שולטת בו, לא יזין בו אפילו מלא נימא.
 ורבי

הני מילי - בעינולא - מדת רוחב דבר עגול הוי טעו רוחב עגול אן רחבו אלא
 באמצע, ואן רוחב ארבעה כדת מרובע בעין, שרוב דרפנותיה כדת אמצע. בשותם
 דיקא סניא. ארבעה דיקא לכל רוח ומרובע. הני מילי - דמי באפשי ריבנא למיודי
 שיסתם בעינולא דנפק מגו ריבונא, כגון חלוץ מרובע ארבעה על ארבעה חצי שותם.
 ואי מעלת מנאי דאין רוחב ארבעה אלא
 באמצע, אבל ליה דיקא פתח וטפי עליה
 מרובע ריבנא. שאל - דהא כדעית למתקט
 ריבוע ארבעה על ארבעה דיקאפת שיסתם,
 ארבעה לכל רוח בגו עינולא, דכל מאי דמדלית
 מעגלא - בעי דיקאפ טפי, דכי למתקט בוויח
 מורשי דריבונא, דהוי ארבעה חן ואלכסונן,
 כדרי כל אמתא בו' - וטני ליה להאי עגולא
 פותחא ארבעה טפוחים, ואלכסונה בעינולא
 וכל דכרי עגול טהה מרת אלכסונו למרת
 אמצע, דהא אין לו ויחט כגה בעה ל למיודי
 פותח - ארבעה חומשי חומשי, דהו לזו
 חומשי ותלת חומשי, וכו' מקפת לעגולא דהאי
 שיערא כמה הוה דיקאפ - חמיסר פושכי
 ותשעה חומשי, דהו לזו שיבכר נבי חומשא.
 ריבוע מגו עינולא פלגא - בעי למתקט מניה
 פלגא דהאי שיעורא דפישי, דהיינו חילתא
 דמתיקרא, דהו לזו חומשי ארבעה
 ופשו לזו שיסתם, דסבירא לזו דכי אלכסונו
 הכי וזי. אלא - דבעי חן שרעה. שבין שני
 גזין - ואליבא דרבנן, דאמר לקמן: כסם
 שרודין חלוקין למטה - כך חלוקין למעלה.
 דלא שנו לטלטל מגו זה לאיך בלא עירוב
 חיתמא - להאי בתוך עשרה דקתני, משום
 דהוא אחד לי קתני - אלמא: כולן שוין.
 חיתמא - לי: אלא: לוי דשמעון דבזון -
 אארבעה על ארבעה. בית ועלייה - של שני
 בני אדם לזו - ארובה כקרקעית העליה
 והעליה בגובה כקרקעית הבית. מן אמרין ביתא
 כמאן דמלי דמי, דהוי כמאן דלא גבוה עשרה
 ואין צריך סולם קבוע לחיות שם במקום הפתח
 להחירן לרביח זה עה. או לא אמרין כמאן
 דמלי, ובעי סולם למיודי פפת ביצות
 כדאמרין ביכרצ' מערבין (לעיל דף ט"ג.)
 סולם תורת פתח עליו. מן הצד - בחלוץ
 שבתול.

משנה בנת של שתי חצירות - האי דנקט
 רחב ארבע - משום סיפא קטל ליה, דבעי
 למיודי הוי בראשו פירות - אלו עולין כמאן
 ואוכלין, ובלבר שלא ירודו למטה. דחשיב
 רשותא באנפי נפשיה, ולו מניטל לא גבוי האי
 ולא גבוי האי. אבל לעצמן מרפס' - ככל
 דהו פותחא הוי חתומה. ואין מערבין אחד. ובלבר
 שלא ירודו - בדפרישותי. ויתר כמאן - הוי
 פירצה, דהו לזו כולו כדרידי חצר אחת. ואם
 עירבה כל אחת לעצמה - הו לזו בחולקין את
 עירובן, ואוסקין אלו על אלו.

גמרא אידי שתי רשויות שולטות בו - כיון דאין חשיב למיודי רשותא בטיל לגבי
 תרודיה, ורשות שתי החצירות שולטות בו, ואוסקין זה על זה, ואפילו על ראשו אסור
 לטלטל.

מעילין

רבי

גמרא כתיב (בראשית יא) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים ר' לעזר ור' יוחנן חד אמר שהיו מדברים בשבעים לשון וחורנה אמר שהיו מדברין בלשון יהודי של עולם בלשון הקודש תני בר קפרא (שם ט) יפת אלהים ליפת וישכן באחלי שם שיהו מדברין בלשונו של יפת באוהלו של שם (שם י) בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותוכל ומשך ותירס גומר גרממיה מנוג גיתייא מדי כשמועה ויון איסוס תוכל ויתנייה משך מסייא תירס ר' סימון אמר פרס ורבנן אמרי תרקא בני גומר אשכנו וריפת ותוגרמה אסייא והדיית וגרמניקיה בני יון אלישה ותרשיש כתים ודודנים אלסטרסם אביה ודרדנייה את הארודי רודים את הצמרי המין את החמתי חמת עד לשע ר' לעזר אמר עד קלרה ר' יודן בר יודן בר שלום אמר מיכן לתרגום א"ר יונתן דבית גוברין ד' לשונות נאים שישתמש בהן העולם ואלו הן לעז לומר רומי לקרב סורסיי לאיליאי עברי לדיבור ויש אומרים אף אשורי לכתב אשורי יש לו כתב ואין לו לשון עברי יש לו לשון ואין לו כתב בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי ולמה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר בכתבו אמר רבי לוי על שם שעלה בידם מאשור תני רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו אלא שקדמו דור משה אע"פ שלא ניתנה התורה על ידו אף הוא ניתן כתב ולשון על ידו (עזרא ד) וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית (דניאל ה) ולא כהליון כתבא למיקרי מלמד שבו ביום ניתן ר"נ אומר ברעין ניתנה התורה ואתייא כר' יוסה רבי אומר אשורית ניתנה התורה וכשהטאו נהפך להן לרעין וכשזכו בימי עזרא נהפך להן אשורית (זכריה ט) גם היום מגיד משנה אשיב לך (דברים יז) וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר כתב שהוא עשוי להשתנות תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אלעזר בן פרטא שאמר משום רבי לעזר המודעי כתב אשורי ניתנה התורה ומה טעמא (שמות כז) ווי העמודים שיהו וויים של תורה דומים

[דף י' ע"ב]

לעמודים אמר רבי לוי מאן דאמר לרעין ניתנה התורה עיי"ן מעשה ניסים מאן דאמר אשורי ניתנה התורה סמ"ך מעשה ניסים רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ורבי סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהן סתום הא סמ"ך סתום תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונתן בדקו ומצאו שאין התורה יכולה להיתרגם כל צורכה אלא יוונית בורגני אחד בידא להם ארמית מתוך יוונית רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא תירגם עקילם הגר התורה לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע וקילסו אותו אמרו לו (תהילים מה) יפית מבני אדם רבי יודה בר פזי אמר רבי יהושע בן לוי שאל ולמה לי נן אמרין יש בספרים מה שאין בתפילין ומזוזות שהספרים נכתבין בשני דפין ותפילין ומזוזות אינן נכתבים אלא בדף אחד התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה דרבה שהספרים נכתבין בשתי עורות ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא בעור אחד. אמרון חברייא קומי רבי מנא נאמר דף אחד בשני עורות לית היא דרבה

אמר לון שכן אפילו ספרים אינן נכתבים כן תולין בספרים אין תולין לא בתפילין ולא במוזוזות ספרים שכתבן כתפילין וכמוזוזות אין תולין בהן תפילין ומוזוזות שכתבן בספרים תולין בהן ר' זעירה בשם רבי אימי היה כותב אלה עם עם אם היתה הפרשה עשויה כן כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם ר' אימי בר חיננא ככתב ספרים כן כתב תפילין ומוזוזות ר' זעירה בשם רב ניקב נקב

[דף י"א ע"א]

ביריכו של ה"א אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם רב הסדא היה הגימל מכלה את הגויל אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם אשייין בר נדבה ניקב נקב באמצע ב"ת אם היה הגויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו פסול א"ר זעירה אתיא דרב הסדא כרב ותריון פליגין על שיטתיה דאשיין בר נדבה חבריא אמרי אתיא דאשיין בר נדבה כר' יוחנן דתני עירב את האותות אית תניי תני כשר אית תניי תני פסול ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן מ"ד כשר מלמטן מ"ד פסול מלמעלן כגון ארצנו תפארתנו ארצך צריכה תפארתך צריכה ר' אדא בי רבי שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל במקום גבוה מ"ט א"ר בא בשם ר' פפא (תהילים קל) ממעמקים קראתיך ה' ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקבו מ"ט (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל א"ר סימון התכוון לקראת אלהיך ישראל א"ר אלכסנדר (קוהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאין מבין רגליך הדא דאת אמר בדקים אבל בגסים אם יכול לסכול יסכול ר' יעקב בר אביה בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא מהור ונקי א"ר בא (משלי ה) יהי מקורך ברוך יהי מקראך לקבר ברוך א"ר ברכיה (קוהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי אף בשעת מיתתו יהא נקי ר' בא בשם ר' יהודה היה עשוי כהצי הליטה שורה העליונה שיש למטה הימינה שתים צריך שיהא בה ג' תיביות האמצעית שתים התחתונה אפי' על הארץ ר' זעירה בשם רב הסדא היה עשוי כמין סימפון שורה העליונה שיש למטה שתים ג' תיביות התחתונה שתים והאמצעית איני יודע רבי ירמיה אמר לה ר' זעירה בשם רב הסדא ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין ר' זעירה בשם אשיין בר נדבה חבריא אמר רבי זעירה בשם רב הננאל אם היתה הדיו יוצאה מבין הנקבים פסול כיצד הוא עושה לוחכה בלשונו והיא עומדת מעה והשמיט את השם אית תני תולה את השם אית תניי תני

[דף י"א ע"ב]

מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול ר' זעירה רב הננאל בשם רב הלכה כמי שהוא אומר מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול ר' זעירה רב הננאל בשם רב ואם היה כגון אני ה' אלהיכם מותר למה מפני שהן שלש תיביות או מפני שיש בו חול נפק מן ביניהון אל אלהים

ה' אין תימור מפני שהן שלש תיביות הרי הן שלש תיביות אין תימור מפני שיש בו חול הרי אין בו חול לה' צריכה בה' צריכה ר' יושע' בריה דרב הננאל אמר צריך לכתוב ה"א למטה מארכובתו של למ"ד (דברים לב) הלה' תגמלו זאת הא לה' תגמלו זאת. מוזהר אית תניי פתוחה אית תניי תני סתומה שמואל בר שילת משמיה דרב הלכה כמי שאומר פתוחה שאין זה מקומה פתוחה מראשית סתימה פתוחה מסופה פתוחה פתוחה מיכן ומיכן סתומה טעה והשמיט פסוק א' אם יש בו שתיים שלש שיטין מתקנו וקורא בו ארבע אינו קורא בו רבי זעירה בשם רב הננאל אף בקרע כן תני ספר שיש בו שתיים ושלש טעיות בכל דף ודף מתקנו וקורא בו ארבע אינו קורא בו והתני ספר שיש בו שמונים וחמש טעיות כפרשת (במדבר י) ויהי בנסוע הארון מתקנו וקורא בו א"ר שמי כאן בספר גדול וכאן בספר קטון ר' זעירה בשם רב הננאל מצא בו דף אחד שלם מציל את כולו מהו שלם שאין בו ג' טעיות או שלם שאין בו ארבע הנגרא אחוי דר' בא בר בינה יהב אורייתא לרב הננאל וקרא בה א"ל הדיא אורייתך צריכה צלו ובסוף מצא בה דף א' שלם והציל את כולה

[דף י"ב ע"א]

מה שלם שאין בו טעיות או שלם שאין בו ארבע ר' זעירה רב הננאל בשם רב תיפורה הלכה למשה מסיני ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק קשרי תפילין הלכה למשה מסיני ר' ירמיה אפסקת רצועתה דתפילתה שאל לר' בא בר ממל א"ל וקשרתם אפילו קשירה תמה ר' זעירה אפסיק גודא דרצועתא שאל לרב חונה ולרב קמינה ושרון לית אפסיק זמן תיניינות ושרון ליה דלא מן אולפן ר' בא בריה דר' חייה בר בא ר' חייה בשם ר' יוחנן הלכה זה שהיא תופר צריך שיהא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע ומחוי ליה על מוחא אם הלכה למה לא יקרע ואם לא יקרע למה הלכה. הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורות וכותבין בדיו ומסרגלין בקנה וכורכין כשיער וטולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין וכשהוא תופר יהא תופר כתפר הזה וצריך שיהא משייר בין שיטה לשיטה כמלוא שיטה בין תיבה לתיבה כמלא אות בין אות לאות כל שהוא בין דף לדף מלוא גודל עשה סוף הדף שוה לתחילתו פסול צריך ליתן ריוח בספר מלמעלן שתי אצבעות ומלמטן שלש ר' אומר בתורה מלמעלן שלש ומלמטן טפח וצריך שיהא משייר בין ספר לספר כמלא ארבע שיטין ובנביא של י"ב שלש וצריך שיהא גומר באמצע הדף ומתחיל באמצעיתו ובנביא גומר בסופו ומתחיל בראשו ובנביא של י"ב אסור אין עושיין יריעה פחותה מג' דפין ולא יותר על שמונה הדיא דאת אמר בתחלה אבל בסוף אפי' כל שהוא ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור וצריך שיהא כותב על הגויל במקום השיער ועל הקלף במקום נחישתו אם שינה פסל לא יהא כותב חציו על העור וחציו על הקלף אבל כותב הוא חציו על עור בהמה טהורה וחציו על עור חיה טהורה אין כותבין אלא על עור בהמה טהורה מ"ט (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך ממה שאתה נותן בפיך והא תני

כותבין ע"ג עור נבילות וטריפות מינא דאת נותן בפין ועושיין עמוד לספר בסופו לתורה מיכן ומיכן לפיכך גולל הספר לתחילתו והתורה לאמצעייתה ר' שמואל ר' זעירה בשם רב חייה בר יוסף אפי' שתי יריעות ר' זעירה שמואל בר שילת בשם כהנה ובלבד מקום התפר ר' אחא בשם ר' שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה

[דף י"ב ע"ב]

הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב כל האותות הכפולים באל"ף ב"ת כותב הראשונים בתחילת התיבה ובאמצע התיבה ואת האחרונים בסופה ואם שינה פסל משם ר' מתיה בן הרש אמרו מנצפ"ך הלכה למשה מסיני מהו מנצפ"ך ר' ירמיה בשם ר' שמואל רב יצחק מה שהתקינו לך הצופים מאן אינון אילין צופין מעשה ביום סגריר שלא נכנסו חכמים לבית הועד ונכנסו התינוקות אמרין איתון נעביד בית וועדא דלא יבטל אמרין מהו דין דכתיב מ"ם מ"ם נוי"ן נוי"ן צד"י צד"י פ"ה פ"ה כ"ף כ"ף ממאמר למאמר מנאמן לנאמן מצדיק לצדיק מפה לפה מכף ידו של הקב"ה לכף ידו של משה וסיימון אותן חכמים ועמדו כולן בני אדם גדולים אמרו ר' ליעזר ור' יהושע הוון מינהון רבי ירמיה בשם ר' חייה בר בא ור' סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהם סתום הא סמ"ך סתום ר' סימון ור' שמואל בר נחמן תריהון אמרין אנשי ירושלים היו כותבין ירושלים ירושלימה ולא היו מקפידין ודכותה צפון צפונה תימן תימנה י"ג דבר שינו חכמים לתלמי המלך כתבו לו (בראשית א) אלהים ברא בראשית (שם) אעשה אדם בצלם ובדמות (שם) זכר ונקבה בראם (בראשית ב) ויכל בשרי וישבות בשביעי (בראשית יא) הבה ארדה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרוביה לאמר (בראשית מט) כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבום (שמות ד) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושאי בני אדם (שמות יב) ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובכל הארצות שלשים שנה וארבע מאות שנה (ויקרא יא) ואת הארנבת את צעירת הרגלים אמו של תלמי המלך ארנתא הוות שמה (במדבר מז) לא חמד אחד מהם נשאתי (דברים ד) אשר חלק ה' אלהיך אותם להאיר לכל העמים תחת כל השמים (דברים יז) אשר לא צויתי לאומות לעבדם כל האותות הכתובים עם השם מלפניו הרי אלו חול ונמחקין כגון לה' בה' מה' כה' שה' שכן מצאנו בציין שהוא מובדל ממנו קודם למ"ד מלמטן והשם מלמעלן כל האותות הכתובים עם השם מאחוריו הרי אלו קודש ואינן נמחקין כגון אלהינו אלהיכם: אלו שמות שאינן נמחקין הכותב את השם בארבע אותיות ביו"ד ובה"א באל"ף ובדל"ת אל אלהים אלהיך אלהי אלהינו אלהיכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה כתב אל"ף דל"ת מה' אל"ף ה"א מאהיה שיי"ן דל"ת משדי צד"י ב"ת מצבאות הרי אלו נמחקין ומוחק את טפילותיהם לאלהים מוחק את למ"ד לה' מוחק את

למ"ד כתב יו"ד ה"א מארבע אותיות אל"ף למ"ד מאלהים אינו נמחק כללו של דבר שכיוצא בו שם מתקיים במקום אחר אינו נמחק תני ר' יוסי אומר של

[דף י"ג ע"א]

בית הגירה כותבנים אומנים היו בירושלם היו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר (דברים י) ופקדו שרי צבאות בראש העם כל השמות הכתובים באבינו באברהם קודש חוץ מאחד שהוא חול (בראשית כ) ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי וי"א אף הוא קודש ואילו אלהים כבר התעו אותי כל השמות הכתובים במיכה אע"פ שהן כתובין ביו"ד ובה"א הרי אלו חול חוץ מאחד שהוא קודש (שופטים יח) כל ימי היות בית האלהים בשילה. כל השמות הכתובים בנכות אע"פ שהן כתובים באל"ף למ"ד הרי אלו קודש (מלכים א כא) ברך נבות אלהים ומלך אבל הנון ורהום ארך אפים ורב חסד מלך מלכים מרומם וגדול ונורא ועליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גבור הרי אלו חול. אלו שמות שאינן נחלקין עמיאל עמישדי צוריאל צורישידי גמליאל פדהצור פדהאל אינן נחלקין. אלו שמות שהן נחלקין בית אל בית און וחרה אף וחרה אפי פוטי פרע צפנת פענח הללויה רב ושמואל חד אמר הללו יה וחרונה אמר הללויה מ"ד הללו יה נחלק ואינו נמחק מ"ד הללויה נמחק ואינו נחלק ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוון לקדשו הוי דו אמר הללויה מיליהון דרבנן פליגין דא"ר סימון בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבת נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברונה בתודה בתפילה בברכה המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבת כלולין בו רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו מה נעני א"ל הכא כפת קומך רבי יונה עני הכן והכך רבי לעזר עני הכין והכין דתני שמע ולא ענה ולא שמע לא יצא רב בשם ר' אבא בר חנה ואית דאמרין ר' אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים ר' זעירה בעי היילין אינון ראשי פרקים (תהילים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' בעון קומי ר' חיה בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא אמר לון ממה דאנן חמי רבנן דרבבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה' ואלו ואלו יוצאין ידי חובתן. תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אע"פ שלא אכל אינו אומר ברוך שאכלנו אלא אם כן אכל תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה. בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים קטופה תיקמף נשמתו ארוכה יאריך ימים בטובה אי זה הוא אמן יתומה אמר רב הונה הון דחב למברכה והוא עני ולא ידע מה הוא עני תני עכו"ם שבירך את השם עונין אחריו בשם אין עונין אחריו אמן א"ר תנחומה אם בירך עכו"ם ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים עכו"ם אחד פגע בי רבי ישמעאל ובירכו א"ל כבר

מילתך אמורה אחד פגע בו וקיללו א"ל כבר מילתך אמורה אמרין ליה תלמידיו ר' היך מה דאמרת להן אמרת להן וא' לון כתיב (בראשית כז) אורריך ארור ומברכיך ברוך:

הלכה י' משנה אין כהן משיח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הכא על כל המצות אין בין

[דף י"ג ע"ב]

כהן ששימש לכהן שעבר אלא פר יזה"כ ועשירית האיפה:

גמרא תני כהן משיח מביא פר אין המרובה בגדים מביא פר ודלא כר"מ דר"מ אמר המרובה בגדים מביא פר מ"ט דר"מ (ויקרא ד) משיח מה ת"ל כהן לרבות את המרובה בגדים מה מעמון דרבנן משיח יכול זה המלך ת"ל כהן אי כהן יכול אף מרובה בגדים ת"ל משיח או יכול שאני מרבה אף משה מלחמה תלמוד לומר משיח שאין על גביו משיח. מהלפה שימתון דרבנן הכא כתיב משיח והכא כתיב (שם) משיח הכא אינון אמרין לרבות מרובה בגדים והכא אינון אמרין להוציא את המרובה בגדים א"ר אילא כל מדרש ומדרש בעניינינו תמן כל הפרשה אמורה באהרן לאיזה דבר נאמר כהן לרבות את המרובה בגדים כרם הכא אין הפרשה אמורה באהרן אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי אומר לעולם על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר כהן או אילו נאמר כהן ולא נאמר משיח הייתי אומר זה המלך אין תאמר כבר קדמה פרשת המלך הייתי אומר על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר משיח וצורך הוא שיאמר כהן א"ר יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו כשר: מתקינין לו כהן אדר תחתיו שמה יארע לו פסול מה מייחדין ליה עימיה א"ר חגי משהדינן מייחדין ליה עימיה דו קמיל ליה. אותו אחד מושהין ואין מושהין שנים א"ר יוחנן

[דף י"ד ע"א]

מפני איבה עבר זה ושימש זה הראשון כל מצות כהונה עליו השני אינו כשר לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט א"ר יוחנן עבר ועבד עבודתו כשירה עבודתו משל מי נישמעניה מן הדא מעשה בבן אילם מציפורין שאירע קרי לכ"ג ב"יה ונכנס בן אילם ושימש תחתיו ככהונה גדולה ואמר למלך פר ושעיר של יום משלי הן קריבים או משל כ"ג וידע המלך מה שאלו אמר לו בן אילם לא דיך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם דיך וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה מעשה בשמעון בן קמהית שיצא עם מלך ערבי ערב יום כפורים עם חשיכה ונתזה צינורה של רוק מפיו על בגדיו ומימאתו נכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו ככהונה וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד. שבעה בנים היו לקמהית וכולהם שימשו ככהונה גדולה שלחו חכמים ואמרו לה מה מע"ט יש בידך

אמרה להן יבוא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת הלוקי מימי. אמרון כל קמחיא קמה וקימחא דקימחית סולת וקרונ עלה (תהילים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה שלו ת"ל (ויקרא ו) תחתיו מבניו את שבנו עובד תחתיו מביא עשירית האיפה שלו יצא משוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו ת"ל (שמות כט) ילבשם הכהן תחתיו מבניו וגו' את שהוא בא אל אהל מועד לשרת בקודש בנו עובד תחתיו יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקדש אין בנו עובד תחתיו מנין שהוא מתמנה כ"ג שנאמר (דברי הימים א ט) פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפני ה' עמו ר' יוסה כד דהוה בעי למקנתרה לר' אלעזר בי ר' יוסי הוה א"ל לפנים עמו לפנים עמו בימי זמרי מיהא ובימי פילגש בגבעה לא מיהא מנין שהוא נשאל בשמונה ר' בא ר' הייה בשם רבי הייה בשם ר' יוחנן (שמות כט) ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו מה ת"ל אחריו אלא לגדולה של אחריו מנין שהוא עובד בשמונה ר' אימי בשם ר' יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן הכהן יהיו לבניו מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו א"ל ר' יונה עמך הייתי לא אמר עובד אלא נשאל במה הוא נשאל אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומה ותנא והכמים אומרים אינו כשר לא בשמונה של כ"ג ולא בארבעה של כהן הדיוש אמר רבי בא כדין היה שיהא עובד בארבעה ולמה אינו עובד שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה פעמים שהוא עובד בשמונה א"ר יונה ולא מבפנים הוא עובד ולא מבחוץ הוא נשאל

[דף י"ד ע"ב]

ומיעין בין דבר מבפנים לבהוץ וכי ר' טרפון אביהן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דתני (במדבר י) ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי ר' עקיבה אמר לו רבי טרפון אקפה את בניי אם לא ראייתי את שמעון אחי אימא חוגר באחת מרגליו עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע אמר לו ר' עקיבה שמא לא ראיית אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת הקרבן אמר לו רבי טרפון אקפה את בניי שלא המיתה ימין ושמאל אני שראיתי את המעשה ושכחתי ואתה דורש ומסכים על השמועה הא כל הפורש ממוך כפורש מחזיו (ויקרא מז) וכפר הכהן אשר ימשה אותו מה ת"ל לפי שכל הפרשה אמורה באהרן אין לי אלא אהרן עצמו מניין לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשה אותו אין לי אלא משוח בשמן המשחה המרובה בגדים מניין תלמוד לומר ואשר ימולא את ידו מניין לרבות כהן המתמנה ת"ל וכפר הכהן במה הוא מתמנה רבנן דקיסרין בשם ר' הייא בר יוסף בפה אמר ר' זעירה הדא אמרה שממנין זקנים בפה אמר רבי הייא בר אדא מתניתא אמרה כן חזור כך בד' דברים שהיית אומר ונעשך אב כ"ד:

הלכה י"א משנה אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בכמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בכמה:

גמרא ר"י עבד תלת שנין ופלג דלא נחת לבית וועדא מן צערא בסופא חמא ר' אלעזר בחילמיה למחר סיני נחת ומחדת לכוין מילה עאל ואמר קומיהוין מאיכן קשט הקושט הזה שתהא עבודה בכבורות מן הדין קרייה (במדבר ח) כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים וגו' וכתוב (שמות יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים וגו' קודם לכן מה היו עושין (בראשית כז) ותקה רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית מהו החמודות שהיה משמש בכהונה גדולה א"ר לוי (ישעיהו יד) שבר ה' מטה רשעים אלו הכבורות שהקריבו לעגל תחילה הכל קרב בכמה בהמה והיה ועופות גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימין אבל לא בעלי מומין טהורים אבל לא טמאים הכל קרב עולה ואינן מעונין הפשט וניתוח ועכו"ם בזמן הזה רשאי לעשות כן זכרים ונקבות מניין רבי אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה (שמואל א ו) ואת הפרות העלו עולה לה' תמימים אבל לא בעלי מומין מניין אמר ר' יסא פשט ר' לעזר להברייא

[דף ט"ז ע"א]

(בראשית ו) מכל החי מכל בשר שיהו שלימים באיבריהן מירטים פשט רבי לעזר (בראשית ז) כל צפור כל כנף פרט למירטים טהורים אבל לא טמאים מניין ר' אבא בריה דרבי פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי הגה נח תורה מתוך תורה אמר כבר נאמר לי (בראשית ט) כירק עשב נתתי לכם את כל לאיזה דבר ריבה הכתוב בטהורין לקרבנות ועכו"ם בזמן הזה רשאי לעשות כן ר' בא בשם רב יהודה אמר לישראל לסייעו ואמרו להיעשות לו שליה אנטונינום שאל לרבי מהו לבנות מזבח א"ל בניהו וגנוזו אבניו מהו לעשות לו קמורת א"ל חסר בה אחת מסממניה לא כן תני (שמות ל) לא תעשו לכם לכם אינן אתם עושין אבל עושין הם אחרים לכם א"ר חנניה בגין ר' רומנוס דשלחיה רבי יעבדיניה ליה אית מילין דאמרין דאתגיייר אנטונינום אית מילין אמרין דלא איתגיייר אנטונינום ראו אותו יוצא במנועל פחות ביום הכיפורים מה את שמע מינה שכן אפילו יריא שמים יוצאין בכך אנטונינום אמר לרבי מייכלתי את מן לויתן לעלמא דאתי א"ל אין א"ל מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן לויתן את מייכל לי א"ל מה נעביד לך ובאימר פיסחא כתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו כיון דשמע כן אזל וגזר אתה לגביה א"ל רבי חמי גזרתני א"ל בדידי לא איסתכלית מן יומי אלא בדידך ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו הדא אמרה דאיתגיייר אנטונינום מיליהו דרבנן אמרין נתגיייר אנטונינום דא"ר חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבא אנטונינום בא בראשם ר' לעזר

ור' יוסי בן חנינה ר' לעזר אמר שלמים הקריבו בני נח ר' יוסי בן חנינה אמר עולות הקריבו בני נח התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והכתיב (בראשית ד) והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה מן שמיניהון התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והא כתיב (שמות יח) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה שלימין בגופן כלא הפשט ובלא ניתוח התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והכתיב (שם) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים מה עבד לה ר' יוסי בר חנינה כמ"ד לאחר מ"ת בא יתרו ר' חונה אמר איתפלגון יהודה בי רבי ור' ינאי חד אמר קודם למתן תורה בא יתרו והורנה אמר לאחר מ"ת בא יתרו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא נישמעניה מן הדא (שם) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה מה שמע חוקיה אמר קריעת ים סוף שמע ר' יהושע אמר קריעת ים סוף שמע ר' לוי אמר מלחמת עמלק שמע יהודה בי רבי אמר מ"ת שמע הוי דו אמר לאחר מתן תורה בא יתרו רבי בא ורבי חייא בשם רבי יוחנן ודא מסייעה לר"י בן חנינה (שיר השירים ד) עורי צפון ובואי תימן עורי צפון זה העולה שנשחמת בצפון מהו עורי דבר שהיה ישן ונתעורר ובואי תימן אלו שלמים שהן נשחמין בדרום

[דף ט"ז ע"ב]

מהו בואי דבר שהיה של חידוש מה עבד לה ר' יוסי בר חנינה לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו ב"ה שהוא נתון בדרום ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אופ דין קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (ויקרא י) זאת תורה העולה היא העולה שהיו בני נח מקריבין כד הוא אתי גבי שלמים אמר (ויקרא ז) זאת תורת זבח השלמים אשר הקריב אין כתיב כאן אלא אשר יקריב מיכן ולהבא פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין איכן הן נשרפין על גבי הקבר מן מה דתנינן אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים כיני מתניתא אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים בלבד ודלא כר' יודה דר' יודה אמר הטאת ופסה ליחיד בכמה גדולה אין הטאת ופסה ליחיד בכמה קטנה תני אמר ר' יהודה כל מה שהציבור מקריב באהל מועד שבמדבר הוא מקריב באהל מועד שבגלגל מה בין אהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל אהל מועד שבמדבר לא היה לו היתר כמה אהל מועד שבגלגל היה לו היתר כמה ובמתו בראש גגו ואין מקריב עליה אלא עולה ושלמים בלבד וחכמים אומרים כל מה שהציבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל מאי טעמא דר' יודה (דברים יב) לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום מה תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות ואיזו זו זו עולה ושלמים מה טעמון דרבנן במקום איש הישר בעיניו יעשה לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום ומה

[דף ט"ז ע"א]

תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות ואיוזו זו זו עולה ושלמים ר' יהודה אומר היחיד הוזהר והיחיד הותר הוזהר ובמתו בראש גגו והותר לעולה ולשלמים רבנן אמרי אף הציבור והיחיד הוזהרו וציבור הותר מכללו יחיד לן באיסורו תני בשם ר"ש הציבור אינו מביא אלא מה שקבע עליו הכתוב סבר ר"ש משנקבע מעשר שני עוד לא פסק מה ביניהן ר' בא בר ממל אמר פר העלם דבר ביניהן ר' יוסה אומר נדבת הציבור ביניהן תני אחד האיש ואחד האשה א"ר יוחנן לית כאן אשה איש כתוב בפרשה תני אף הנזירות א"ר יוחנן לית כאן נזירות נזירות חובה היא תני אף הנסכים א"ר יוסה בי ר' בון מאן תנא נסכים דלא כר' דתני ר' אומר אומר אני אף משנכנסו ישראל לארץ אין נסכיה קריבין אלא מבפנים מה טעמא (במדבר כח) בקדש הסך נסך שכר לה' אין כתיב בלא תעשה אלא מבפנים מניין מבהוין נישמעניה מן הדא מניין לשוחט לפסח וליחיד ולבמת יחיד ולבמת ציבור בשעת איסור כמה שהוא עובר בל"ת ת"ל (דברים טו) לא תוכל לזבוח את הפסח באחת ענוש כרת ואת אמר הכין רשב"ל א' בשוחט משש שעות ולמעלן שלא לשמו בשעת היתר כמה ולמה הוא אומר בשעת איסור כמה בשעת איסור במתו

[דף ט"ז ע"ב]

ולמה לי שלא לשמו שלא תאמר שלמים הן והן כשירין ועוד מן הדא יכול אם שחטו משש שעות ולמעלן יהא כשר מה אית לך משש שעות ולמזמן יהא פסול לא שלא לשמו אמר רבי יוסה הדא אמרה שלמים הבאין מחמת פסח כשירים בבמה עולה הבאה מחמת אשם על דעתיה דרבי לעזר מהו שתהא כשירה בבמה נישמעניה מן הדא זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה אמר ר' יוסי בן הנינה אין הבהמה ניתרת אלא בנביא מה טעמא (דברים יב) השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום וגומר ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות א"ר שמלאי דכירא א"ל (מלכים א יח) ובדברך עשיתי ובדיבורך עשיתי:

הלכה י"ב משנה אין בין שילח לירושלים אלא שבשילח אוכלין קדשים קלין ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפנים מן ההומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדושת שילח יש אחריו היתר וקדושת ירושלים אין אחריה היתר:

גמרא ר"י בר מרייה שמע לה מן הדא (יהושע ח) אזי יבנה יהושע מזבחה לה' אלהי ישראל בהר עיבל אין לי אלא הר עיבל שילחו מניין (שמואל א ז) ויקח שמואל מלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל לה' אמר ר' אבא בר כהנא ג' עבירות הותרו בשיו של שמואל הוא ועורו ומחוסר זמן ולוי היה א"ר יוסה אין מן הדא לית שמע מינה כלום דאמר ר' אבא בר כהנא ז' עבירות הותרו בפרו של גדעון אבנים פסולות ועצי אשירה ומוקצה ונעבד ולילה זור ואיסור כמה

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, א' כָּל שְׁתַּבְּחֵי בְּשִׁמְיֵרְתוֹ חֲבַתֵּי בְּנֻקוֹ - זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר. הַכְּשִׁרְתִּי בְּמִקְצֵת נֻקוֹ כְּהַכְשִׁר כָּל נֻקוֹ - זֶה הַבּוֹר. חֲבַתֵּי בְּתַשְׁלוּמֵי נֻקוֹ - מִלְּמַד שֶׁהַבְּעֻלִים מְטַפְּלִין בְּגִבְלָהּ. נִכְסִין שְׂאִין בְּהֵן מְעִילָה - פֶּרֶט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַח לְשׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְשׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּגְחַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. נִכְסִין שֶׁהֵן שֶׁל בְּנֵי בְרִית - פֶּרֶט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַח לְשׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי. נִכְסִין הַמֵּיחֲדִין - פֶּרֶט לְנִכְסֵי הַפֶּקֶר. חוּץ מִרְשׁוֹת הַמֵּיחֲדָת לַמַּזִּיק - פֶּרֶט לְשִׁהְיִיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ. וְרִשׁוֹת הַנֻּקָּה וְהַמַּזִּיק. וְכִשְׁהִזִּיק חֵב הַמַּזִּיק - כְּגוֹן חֶצֶר הַשְּׁתַּפְּיִין וְהַבְּקָעָה. נִכְסִין הַמֵּיחֲדִין - שֶׁהֵן חוּץ מִרְשׁוֹת הַמֵּיחֲדָת לַמַּזִּיק. וְרִשׁוֹת הַנֻּקָּה וְהַמַּזִּיק. וְהַשּׁוֹמֵר חֲנֹם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, שֶׁהִזִּיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ - מוּעֵד מְשֻׁלָּם נֻקָּה שְׁלֵם, וְתָם מְשֻׁלָּם חֶצִי נֻקָּה. אֶחָד נֻקָּה אָדָם וְאֶחָד נֻקָּה בַּהֵמָה - שְׁמִין לָהֶם מִן הַעֵדִיתִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב, ד): "מִיֵּטֵב שְׁדָהוּ וּמִיֵּטֵב כְּרָמוֹ יִשְׁלֹם".

א, ב² שׁוֹם כֶּסֶף - אֵין אֹמְרִים תִּצַּא פְּרָה בְּטָלִית, וְלֹא טָלִית בְּפָרָה. אֵלֹא שְׁמִין אוֹתָן כֶּסֶפִים. שְׁוֵה כֶּסֶף - מִלְּמַד: שְׂאִין בֵּית דִּין שְׁמִין אֵלֹא מִדְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ אַחֲרִיּוֹת. תַּפְס הַנֻּקָּה בְּמַטְלָטְלִין - שְׁמִין לוֹ מִהֵן בְּפָנֵי בֵּית דִּין, וְאֶפְלוּ מִן הִתּוֹמִים. וְהוּא - שְׁתַּפְּסֵי מַחֲיִים. בְּפָנֵי בֵּית דִּין - מִלְּמַד שְׂאִין חֵיב עַד שִׁיעֵמַד בְּדִין. וְלֹא בְּבֵית דִּין הַדְּיוּטוֹת. עַל פִּי עֵדִים - מִלְּמַד: שֶׁכָּל דְּבַר שֶׁהוּא קָנָס - אֵין מְשֻׁלָּם עַל פִּי עֵצְמוֹ. בְּנֵי חוּרִין וּבְנֵי בְרִית - יִצְאוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, וְעוֹבְדֵי עֲדוֹת.

נְשִׂים בְּכָלל תְּנֻקָּה - אֵף עַל פִּי שְׁלֹא דְבַר הַכְּתוּב אֵלֹא בְּאִישׁ, סוֹפְנוּ לְרִבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה, הַנֻּקָּה וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמֵי לְשֵׁלֶם חֶצִי נֻקָּה.

א, ג חֲמִשָּׁה תַּמִּין וְחֲמִשָּׁה מוּעֲדִין - אֵף הַצְּבוּעַ. רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר: אֵף הַנִּחָשׁ. בְּמָה דְּבָרִים אֹמְרִים? בְּזִמְנֵן שִׁבְאוּ מִן הַמִּדְבָּר, אֲבָל אִם הָיוּ מְרוּסִים, מוּעֵד - מְשֻׁלָּם נֻקָּה שְׁלֵם, תָּם - מְשֻׁלָּם חֶצִי נֻקָּה. וְהַנִּחָשׁ - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מוּעֵד לְשֵׁלֶם. הַבְּהֵמָה אֵינָה מוּעֲדָת לֹא לְגַח וְלֹא לְגוֹף וְלֹא לְשׁוֹף וְלֹא לְרִבְץ וְלֹא לְבַעַט - עַל כֹּל מְשֻׁלָּמַת חֶצִי נֻקָּה, בֵּין בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד וּבֵין בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים - וְנִתְּנוּ צְרוּרוֹת מִתַּחַת רַגְלֶיהָ וְנִפְּלָה עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרְתוֹ - מְשֻׁלָּמַת חֶצִי נֻקָּה. הֵיתָה מִהַלְכַת כְּדָרְכָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וּדְרָסָה עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרְתוֹ, וְנִתְּנוּ הַיִּמְנוּ חֲרָס וְשִׁבְרָה כְּלִי אַחֵר: עַל הָרֵאשׁוֹן - מְשֻׁלָּם נֻקָּה שְׁלֵם. וְעַל הָאֶחָרוֹן - מְשֻׁלָּם חֶצִי נֻקָּה.

א, ד בַּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה מֵאֲלִיָּה לְרִשׁוֹת הַיְחִיד, וְהִזִּיקָה בִּידָהּ, וּבְרַגְלָהּ, וּבְקַרְנָהּ, וּבַעַל שְׁעָרֶיהָ, וּבְמִשׁוּי שְׁעַל גְּבֵהָ, וּבַעֲגָלָהּ כִּשְׁהִיא מוֹשֵׁכַת - מְשֻׁלָּמַת נֻקָּה שְׁלֵם. וְהַמַּזִּיק בְּכַרְמִלִית - מְשֻׁלָּם נֻקָּה שְׁלֵם. בַּהֵמָה שֶׁהִיתָה מִהַלְכַת כְּדָרְכָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, נִפְּלָה לְגִבְהָ וְנִהְיִיתָ - מְשֻׁלָּמַת מֵהַ שְׁנֵהֲנִיתִי. מִצַּד הַרְחִיבָה וּמִתּוֹךְ הַחֲנוּת - מְשֻׁלָּמַת מֵהַ שְׁנֵהֲנִיתִי. כִּיִּצַּד מְשֻׁלָּמַת מֵהַ שְׁנֵהֲנִיתִי? אֹמְדִין כִּמָּה אָדָם רוּצָה לְהֶאֱכִיל אֶת בַּהֲמָתוֹ מֵהַ שְׂאֲכִלָּה הִיא, אֵינּוּ רְאוּי לְהֶאֱכִילָהּ⁵, לְפִיכֶךָ אִם אֲכָלָה חֲטִיף הָרְאוּיוֹת לָהּ - הִרִי זֶה פְּטוּרָה. שְׁנֵהֲנָה וְאֲכָלָה - מְשֻׁלָּמַת מֵהַ שְׁהִזִּיקָה. כִּיִּצַּד שְׁנֵהֲנָה וְאֲכָלָה?

⁴ זֶה הַמִּשְׁךְ לַמְּלִים "וְלֹא לְבַעַט", וּבְדַבְרֵי הַמִּשְׁנָה בְּתַחֲלַת כִּיִּצַּד הַרְגֵל: הֵיתָה מְכַעֲבַת אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוּרוֹת מְנַתְּזִין תַּחַת רַגְלֶיהָ.

⁵ הוּא בַעַל הַבְּהֵמָה אֵינּוּ דַרְפוֹ וְרַגְלֵי לְהֶאֱכִיל לְבַהֲמָתוֹ שְׁעוּרִים. מִכָּל מָקוֹם אֹמְדִים בְּאָדָם אַחֵר שֶׁרַגְלֵי לְהֶאֱכִיל לְבַהֲמָתוֹ שְׁעוּרִים, כִּשְׁהוּא מוּצָאָם בְּזוּל.

¹ חֲלָקָה זֶה בְּנֵיהוּ עַל פִּי מִשְׁנֵה בְּפֶרֶק רֵאשׁוֹן דְּבַבָּא קָמָא מִשְׁנֵה ב', וְכַאֵן הוֹלֵךְ וּמְפָרְשָׁה פֶּסְקָה וּפְסָקָה, כָּל דְּבַר שֶׁבְּתוֹב שָׁם - מֵהַ עֲנִינוּ.

² עַל פִּי מִשְׁנֵה ג' שָׁם.

³ שְׁנֵהֲנֵם בְּבֵיתוֹ וְהֶאֱכִילֵם מִיָּדוֹ.

וְחִכְמִים אומרים: על השן ועל הרגל – משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה. מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק.

א, ז' שור המזיק ברשות הנזק? כיצד? נגח, נגף, נשך, רבץ, בעט. רבי מאיר אומר: משלם נזק שלם. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל – משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה, מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק.

מסכת בבא קמא פרק שני

ב, א תרנגולין שהדסו⁶ את העסה ואת הפרות, או שנקרו⁷ – משלמין חצי נזק. העלו עפר על גבי עסה ועל גבי פרות – משלמין חצי נזק. היו מחטטין בחבלו של דלי, נפל ונשבר – משלם נזק שלם. נפל ונשבר ושבר כלי אחר, על הראשון – משלמין נזק שלם, ועל האחרון – משלמין חצי נזק. תרנגולין שירדו לגנה, ושברו את החליפין⁸, וקטמו את הירק⁹ – משלמין נזק שלם. סומכוס אומר: על הקיטום – נזק שלם. ועל השבור – חצי נזק. תרנגול שהיה פורח ממקום והזיק בקיטום – משלם נזק שלם. ברוח שבכנפיו – חצי נזק. סומכוס אומר: נזק שלם. הפלב והגדי שנפלו – הרי אלו פטורין. קפצו והזיקו – הרי אלו חייבין. אבל אדם שקפץ, בין מלמעלה בין מלמטה, והזיק – הרי זה חייב. נפל על גבי חברו והזיק, התחתון בעליון והעליון בתחתון – התחתון פטור. ואם אמר לו 'קבלני'¹⁰! שניהן אחראין זה לזה.

בב, איזהו תם ואיזהו מועד? מועד – שהעידו בו שלשה פעמים. ותם – שהיו

היתה קפתו מפשלת לאחוריו ברשות הרבים. פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה – משלמת מה שהזיקה. משאוי שנזתן על פתח החנות, חציו בפנים וחציו בחוץ, פשטה פרה פיה לתוכו ואכלה – הרי זו פטורה.

א, ה בהמה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. וכן חיה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושתתה משקין שאין ראויין לה. טרפה את הבהמה ואכלה את הבשר, חמור שאכל פרשינין, פרה שאכלה שעורין, חזיר שאכל חתיכות של בשר, כלב שלקלק את השמן – משלמין נזק שלם.

בהמה – מועדת לילך בדרך לשבר, למעף את האדם ואת הפרות ואת הכלים, בין שהזיקה ברגלה בדרך הלוכה, ובגופה בדרך הלוכה. חמור – במשאו שעליו בדרך הלוכה. סומכוס אומר: חזיר שהיה נובר והזיק בחוטמו – משלם נזק שלם.

א, ו ארבעה כללים היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנזקין: כל מקום שיש רשות לנזק ולא למזיק – חייב בנזק שלם. למזיק ולא לנזק – פטור מן הכל. לזה ולזה, כגון חצר השתפין והבקעה, על השן ועל הרגל – פטור. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה: מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק.

כל מקום שאין רשות לא לזה ולא לזה, כגון חצר שאינה של שניהם, על השן ועל הרגל – משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה. מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: רבי טרפון היה אומר: על הכל משלם נזק שלם.

⁶ שחפרו ברנליהם.
⁷ שנקרו בהרטומיהם, את העסה ואת הפרות ומנפום.
⁸ השרשים שנשארו בקרקע וצמחו בשנית.
⁹ כשחפרו התרנגולים בארץ ברנליהם בדרךם – העלו עפר על הירק והפסידוהו.
¹⁰ אם אמר העליון לתחתון קבלני – הינו שאמר לו נטה הצדה והנח לי מקום לקפץ עליו.

המפריח גדרו בקוצין ובצורות לרשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה פטור. נפלו, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. בנאץ כדרכו - פטור עד שיתנו לו זמן. נתנו לו ונפלו בתוך זמן - פטור. לאחר זמן - הרי זה חייב. וכמה הוא זמן? אין פחות משלשים יום.

ב, המצניע קוצים ונכוכית בתוך כתלו של חברו, ובא בעל הכתל וסתרו, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. חסידים הראשונים היו מוציאים אותו לתוך שדות עצמן, ומעמיקין להן שלשה טפחים, כדי שלא תעלם המחרשה. היה בא בקפה של תבן, ובא תבילה של קוצים ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. רבי יהודה פוטר, שלא נתנו ערי ישראל אלא לכך.¹² כגון אלו הפותחין ביביהן מערותיהן ברשות הרבים בימות החמה - שאין להן רשות, בימות הגשמים אף על פי שיש להן רשות, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. המוציא תבנו וקשו לרשות הרבים לזבלים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. וכל הקדם בהן - זכה. החופר את הגלל לזכות בה ברשות הרבים, ובא אחר והזק בה - הרי זה חייב, ואסורה משום גזל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל המקלקלין ברשות הרבים מתרין משום גזל.

ב, קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל, הראשון - משלם לשני, והשני - לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כלם - הראשון משלם על ידי כלן. וחיבין על נזקי אדם, ופטורין על נזקי כלים. לפיכך אם הזהירו זה את זה - הרי אלו פטורין.

חמרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל, ובא חברו ונתקל בו, ונפל, אפלו מאה - כלן פטורין. הראשון - משלם לשני, והשני -

התינוקות ממשמשין בו בין קרניו. נעשה הם בן יומו ונעשה מועד בן יומו. צהבין¹¹ הבקר שלשה פעמים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - הרי זה תם. רדף שלש רדיפות זו אחר זו, אפלו ביום אחד - הרי זה מועד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מועד - שהעידו בו שלשה ימים זה אחר זה, ותם - שהחזיר בו שלשה ימים זה אחר זה.

ב, לעולם אין נעשה שור מועד עד שיעדוהו בפני בעלים ובפני בית דין, העידוהו בפני בעלים ולא בפני בית דין, בפני בית דין ולא בפני בעלים - אין נעשה שור המועד עד שיעדוהו בפני בעלים ובפני בית דין. העידוהו בפני שנים יום הראשון, בפני שנים יום השני, בפני שנים יום השלישי - הרי אלו שלש עדיות, והן עדות אחת. נמצאת כת הראשונה זוממת - הרי יום אחד פטור מלשלם. שניה זוממת - שני ימים פטור מלשלם. שלישית זוממת - הרי שלשתן זוממין. הוא פטור והן חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

ב, נשברו כדו וצלוחותיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. רבי יהודה פוטר, שאין שמירתן עליו. מודה רבי יהודה לחכמים, במניח אבנו וצלוחיתו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - שהוא חייב, מפני שמירתו עליו. ומודים חכמים לרבי יהודה, במניח קנקנים בראש הגג לנגבן, ונפלו ונשברו, ובא אחר והזק בהן - שהוא פטור, מפני שאין שמירתן עליו.

ב, הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". אמר להם: "אי אפשי בהן" - כל הקדם בהן זכה. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. נפלה כתלו לרשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". ואמר: "אי אפשי בהן" - כל הקדם בהן זכה בהן. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב.

¹² מילתא באנפי נפשה היא.

¹¹ בני אדם שהיו מכעיסים את הבקר זה על זה.

מלפני בהמה ונותן לפני אדם, מלפני הוראים ונותן לפני הסומין, שדרך בהמה להלך באמצע, ובני אדם מצדדין. דרך הוראין להלך באמצע, והסומין מן הצדדים. המסקל נוטל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, ובא אחר והזיק בהן - הרי זה חייב, אף על פי שאמרו 'הרי הוא כמסקל מתוך שאינו שלו ונותן לתוך שלו'.

מעשה באחד שהיה מסקל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, היה חסיד אחד רודפו, אמר לו: מפני מה אתה מסקל מתוך שאינו שלך, ונותן לתוך שלך? שחק עליו. לאחר זמן, נצטרף אותו האיש ומכר את שדהו, והיה מהלך באותו מקום, ונתקל. אמר: לא לחנם אמר לי אותו חסיד: 'הרי את מסקל מתוך שאינו שלך ונותן לתוך שלך'.

מסכת בבא קמא פרק שלישי

ג,א שור שהזיק, שהיה מועד בקרנו, ותם בשנו. וחבל בזה ובוזה. תם - משלם חצי נזק מגופו. מועד - משלם נזק שלם מן העליה. אין שם עליה, תם - משלם חצי נזק מגופו. מועד - יוציא ויבקש לעליה. כלל אמרו בנזקין: הרי את שורו וקרע את כסותו, וקוצץ נטיעותיו, לא יאמר: "טול את הנבלה ותן לי את הפרה", "טול את הקרעים ותן לי את הטלית", "טול את הקצצין ותן לי את הנטיעות", אלא שמין אותן כמה הן? פין עד שלא הזקו, וכמה הן? פין משהזקו, לפיכך הן משלמין. רבי עקיבה אומר: אף התם שחבל באדם - משלם במותר נזק שלם, שנאמר (שמות כא, לא): "כמשפט הזה יעשה לו", יכול לשלם מן העליה? תלמוד לומר "יעשה" - מגופו הוא משלם, ואין משלם מן העליה.

ג,ב שור שנה מנה שנגח שור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום - נוטל את שורו. מת או הכחיש - אין לו אלא שור. שור שנה

לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כלם - הראשון משלם על ידי כלם, שחייב על נזקי אדם ופטור על נזקי בהמה, לפיכך אם הזיקו זה את זה - כלן פטורין.

שור שדחף את חברו וחברו את חברו - הראשון משלם לשני, והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו - הראשון משלם על ידי כלם, ואפלו הן מאה - כלן פטורין.

ב,ח חמשה שישבו על גבי ספסל ונשבר - כלן חייבין לשלם. ואם מחמת האחרון נשבר - האחרון משלם על ידי כלם. חמורין שרגליו של אחד מהן רעות - אין רשאים לעבור עליו. נפל - רשאים לעבור עליו. היה אחד מהן טעון, ואחד מהן רכוב - מעבירין את הטעון מפני הרכוב. אחד טעון ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד רכוב ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הרכוב. היו שניהם טעונין, שניהן רכובין, שניהן ריקנין - עושין פשרה ביניהן. וכן שתי ספינות שהיו באות זו כנגד זו, אחת פרוקה ואחת טעונה - מעבירין את הפרוקה מפני הטעונה. שתיהן פרוקות ושתייהן טעונות - עושות פשרה ביניהן.

ב,ט שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, שניהן רצין, שניהן מהלכין, שניהם ממשמשין, והזיקו זה את זה - שניהן פטורין, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. איסי הבבלי אומר: הרץ - חייב מפני ששנה. ומודה איסי הבבלי, שאם היה ערב שבת עם חשכה - פטור.

ב,י מסקלין דרך רשות הרבים; דברי רבי יהושע. רבי עקיבה אומר: כשם שאין לו רשות לקלקל - כך לא יסקל. אם סקל - יוציא לים או לנהר, או למקומות הטרשים. והמסקל נוטל אבן מן האמצע ונותן לצדדים. ואם בא אחר והזיק בהן - הרי זה חייב. אף על פי שאמרו¹³, הרי הוא כמסקל

¹³ הינו "הואיל ואמרו", כיון שאמרו כן, הרי הוא חייב בתשלומים.

מאתים שנגח שור שוה מאתים והנבלה יפה חמשים וזו – זה נוטל חצי החי וחצי המת, וזה נוטל החצי החי וחצי המת, שנאמר (שמות כא, לה): "ומכרו את השור החי ויחצו את כספו וגם את המת יחצו"; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי מאיר: לא בזה דברה תורה! אלא בזמן שאין הנבלה יפה כלום. הא מה תלמוד לומר "וגם את המת יחצו"? – יחצו דמי מיתה ביניהם.

ג,ה שור שהיה רודף אחר חברו, והפך הנודף וחבל בו, או שחבלו בו אחרים – הרי אלו פטורין. הניח הרודף בנודף – פטור. נודף ברודף – חיב. שור שעלה על גבי חברו, ובא בעל התחתון ושטמו, או ששטמ את עצמו, ונפל ומת – פטור. דחאו ונפל ומת – חיב.

ג,ו שור שהיה רועה, ויצא שור אחר אחריו, נמצא הרועה זה שמת, אפלו זה מנוגח וזה מועד לנגיחה, זה מנושף וזה מועד לנשיכה – פטור. רבי אחא אומר: גמל שהיה אחר בין הגמלים, ונמצא שם גמל מת – חיב, בידוע שזה המיתו. יצאו שני שורים אחרים, ספק שהן המיתוהו, ספק ממקום אחר מת – הרי אלו פטורין. אם בידוע שהן המיתוהו – הרי אלו משלמין בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. שני שורים שהיו רועים, ויצאו שני שורים אחריהם, נמצאו הרועים הללו מתים, ספק שהם המיתום, ספק ממקום אחר מתו – הרי אלו פטורין. ואם בידוע שהם המיתום – הרי אלו משלמין, בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. ואם בידוע שהשחורין המיתו את הלבנים, והיו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד – הרי אלו משלמין לגדול. ולקטן לגדול מן הקטן, ולקטן מן הגדול, לגדול מן התם, ולקטן מן המועד. היו הנזקין של שנים, והמזיקין של אחד, ספק שהן המיתום, ספק ממקום אחר מתו – הרי אלו פטורין. ואם בידוע שהן המיתום – הרי אלו משלמין, בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. ואם בידוע שהשחורים המיתו את הלבנים, והיו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד – הרי אלו משלמין לגדול ולקטן, לגדול מן הקטן, ולקטן מן הגדול, לגדול מן התם, ולקטן מן המועד. והנזקין משמנין ביניהם – זה נוטל לפי שלו, וזה נוטל לפי שלו.

ג,ג יש חיב על נזקי עצמו ועל נזקי שורו וחמורו, ופטור על נזקי עצמו ועל נזקי שורו. כיצד חיב על נזקי עצמו ועל נזקי שורו וחמורו? הניק ברשות היחיד – חיב. שורו וחמורו – חיבים. הניק במתכונן – חיב. שורו וחמורו – חיבים. הדליק גדישו של חברו ביום הכפורים – חיב. שורו וחמורו – חיבין. כיצד פטור מלשלם על נזקי עצמו ועל נזקי שורו וחמורו? הניק ברשות הרבים, בדרך הלוכו – פטור. שורו וחמורו – פטורין. המית בלא מתכונן – פטור. שורו וחמורו – פטורין. חבל בהקדש בגר ועבד משחרר – פטור. שורו וחמורו – פטורין, ופטור על נזקי עבדו ואמתו.

ג,ד כיצד משלם במותר חצי נזק? שור שוה מנה שנגח שור שוה מאתים, הכחישו חמשים וזו, חזר האחרון הכחישו, שלשה של זהב – האחרון משלם לראשון חצי דינר זהב. שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים, וחבל בו חמשים וזו, חזר האחרון והכחישו, השביח הנזק, היה יפה ארבע מאות וזו, שאלמלא לא הזיקו היה יפה שמנה מאות וזו, עד שלא עמד בבית דין. השביח המזיק, אם עד שלא עמד בדין השביח – אין לו אלא כשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא כשעת עמידתו בבית דין. אם משעמד בבית דין השביח – אין לו אלא כשעת עמידתו בבית דין. הרג שורו של חברו, הוקרה בהמתו או שהוזה, הדליק גדישו של חברו והוקרה תבואה, או שהוזה, בין משעמד בבית דין ובין עד

משלמין נזק שלם, שאין תם ומועד בנזקי הכנעני.

ד, ב, שור של ישראל שנגח שור של כותי, ושל כותי שנגח שור של ישראל, מועד - משלם נזק שלם מן העליה, ותם - משלם חצי נזק. רבי מאיר אומר: שור של ישראל שנגח שור של כנעני - פטור. ושל כנעני שנגח שור של ישראל, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם מן העליה.

ד, ג, יפה כח הדיוט מכח גבוה, וכח גבוה מכח הדיוט. יפה כח הדיוט: נזקין להדיוט, ואין נזקין לגבוה. רבית ואונאה להדיוט, ואין רבית ואונאה לגבוה. תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה להדיוט, ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לגבוה. נשבע להדיוט - משלם קרן וחמש, לגבוה - אין משלם אלא קרן. יפה כח גבוה: מעילה לגבוה, ואין מעילה להדיוט. אמירתו לגבוה - כמסירתו להדיוט. קרן וחמש לגבוה, ואין קרן וחמש להדיוט. הקונה מן הגבוה - בכסף. מן ההדיוט - בכסף בשטר ובחזקה.

ד, ד, שור חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח - פטור. רבי עקיבא ורבי יעקב אומרים: משלם חצי נזק. שור שנתחרשו בעליו או שנשתטמו בעליו, או שהלכו בעליו למדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו, עד שיעדוהו בפני בעלים. רבי יוסי אומר: מעמידין עליו אפטרופין, העידוהו בפני אפטרופין, נתפקח החרש ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן, או שבאו בעליו ממדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו ראשונה, עד שיעדוהו בפני בעלים שניה. רבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו.

ד, ה, זה הכלל: כל שהועד בו, והועד בדבר שהועד בו, בשעה שהועד עליו - משלם נזק שלם מן העליה. וכל שלא הועד בו, ולא הועד בכעליו, בדבר שלא הועד בו, בשעה

היו המזיקין של שנים, והנזוקין של אחד, אף על פי שבדוע שהשחורים המיתו את הלכנים - הרי אלו פטורין, שזה אומר לו: "שלף המית". וזה אומר: "שלף המית". אם בדוע ששנים המיתו את השנים, היו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד - הרי אלו משלמין לגדול ולקטן, לגדול מן הקטן ולקטן מן הגדול, לגדול מן התם ולקטן מן המועד, והמזיקין משמנין ביניהם, זה נתן לפי שלו, וזה נתן לפי שלו.

היו המזיקין של שנים והנזקים של שנים, אף על פי שידוע שהשחורים המיתו את הלכנים - הרי אלו פטורים, שזה אומר: "שלף המית". וזה אומר לו: "שלף המית", ואם בדוע שהשנים המיתו את השנים, בזמן שכלן באין לבית דין - פטורין, אין כלן באין לבית דין - חביבין. שנים שזרקו שני אבנים, ושברו שתי חביות, אחת של יין ואחת של שמן, זה אומר: "את של יין". וזה אומר: "את של שמן" - משלמין את של יין. אחת מלאה ואחת ריקנית, זה אומר: "את הריקנית". וזה אומר: "את המלאה" - משלמין את הריקנית. שברו את החביות, זה אומר: "אתה שברתה"! וזה אומר: "אתה שברתה" - ! שניהן פטורין.

מסכת בבא קמא פרק רביעי

ד, א, שור שחציו של ישראל וחציו של הקדש שהזיק של ישראל, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. של הקדש, בין תם ובין מועד - פטור. הזק מאחד של ישראל - חביב, ושל הקדש - פטור. שור של הקדש - הבעלים חביבין באחריותן. הבעלים נוטלין את נזקו, ונותנין את נזקו. שור שחציו של ישראל וחציו של כנעני, שהזיק את של ישראל, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. ושל כנעני, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם. שור של כנעני שהזיק שור של אחר, חברו, אף על פי שקבלו עליהם לדון בדיני ישראל -

שְׁתַּפִּין – נוֹתֵן לְשִׁנְיָהּם. חֲצִיזוּ עֲבָד וְחֲצִיזוּ בֶן חוֹרִין – נוֹתֵן לְפִי חֶשְׁבוֹן, חֲצִיזוּ כֹפֶר לְיִוְרִשִׁין, וְחֲצִיזוּ שְׁלֹשִׁים סָלַע לְבַעְלִים.

ד, ח, הַמְּמִית עַל פִּי עַד אֶחָד, וְהַרְבֵּעַ וְהַנְּרָבֵעַ עַל פִּי עַד אֶחָד – פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבַּח וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה, וּמִתֵּר בְּהִנָּאָה. הַמְּמִית עַל פִּי שְׁנַיִם, וְהַרְבֵּעַ וְהַנְּרָבֵעַ עַל פִּי שְׁנַיִם – פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבַּח וְאֶסוּר בְּהִנָּאָה וְחִיב בְּמִיתָה. הַמִּית בֵּין מִשְׁלוֹ בֵּין מִשְׁלֵי חֶבְרוֹ, בֵּין לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לְאַחֵר הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּשׂוֹגֵג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאַנְס בֵּין בְּרָצוֹן – פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבַּח. רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, בֵּין מִשְׁלוֹ וּבֵין מִשְׁלֵי חֶבְרוֹ, בֵּין לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לְאַחֵר הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּשׂוֹגֵג בֵּין בְּמִזִּיד – פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבַּח. בְּאַנְס – כָּפֹר. בְּרָצוֹן – פְּסוּל.

יֵשׁ בְּנוֹגַח שְׁאִין בְּרוֹבֵעַ, וּבְרוֹבֵעַ שְׁאִין בְּנוֹגַח: נוֹגַח מִשְׁלָם אֶת הַכֹּפֶר לְאַחֵר מִיתָה, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּרוֹבֵעַ. וְיֵשׁ בְּרוֹבֵעַ, שְׁהַרְבֵּעַ – עֲשֶׂה בּוֹ אֲנִס כְּרָצוֹן, שְׁאִין מִתְכַּוֵּן כְּמִתְכַּוֵּן, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּנוֹגַח.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק חֲמִישִׁי

ה, א שוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק עַד שְׁלֵא עֲמַד בְּדִין, וְהַקִּדִּישׁוּ בְּעָלְיוֹ – מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּ וּמְכָרוּ וּנְתַנּוּ בְּמִתְנָה – מֵה שֶׁעֲשָׂה עֲשׂוּי. מִשְׁעַמַּד בְּדִין הַקִּדִּישׁוּ בְּעָלְיוֹ – אִין מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּ וּמְכָרוּ וּנְתַנּוּ בְּמִתְנָה – לֹא עֲשֶׂה כְּלוּם, מִפְּנֵי שְׁמִשְׁלָם מְגוּפוֹ. שוֹר מוֹעֵד שֶׁהִזִּיק, בֵּין מִשְׁעַמַּד בְּדִין וּבֵין עַד שְׁלֵא עֲמַד בְּדִין, וְהַקִּדִּישׁוּ בְּעָלְיוֹ – מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּ וּמְכָרוּ וּנְתַנּוּ בְּמִתְנָה – מֵה שֶׁעֲשָׂה עֲשׂוּי, מִפְּנֵי שְׁמִשְׁלָם מִן הָעֲלִיָּה.

ה, ב שוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק וְאַחֵר כֶּךָ הַמִּית, הַמִּית וְאַחֵר כֶּךָ הִזִּיק – פְּטוּר. שוֹר מוֹעֵד שֶׁהִזִּיק, וְאַחֵר כֶּךָ הַמִּית – חֵיב. הַמִּית וְאַחֵר כֶּךָ הִזִּיק, עַד שְׁלֵא נִגְמַר דִּינּוֹ – חֵיב, מִשְׁנִגְמַר דִּינּוֹ – פְּטוּר. שׁוֹמֵר חֲנָם וְהַשׂוֹאֵל, נוֹשֵׂא שְׁכָר וְהַשׂוֹכֵר, הִזִּיק שוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ, מוֹעֵד – מִשְׁלָם נֹזֵק שְׁלָם. תָּם – מִשְׁלָם חֲצִי נֹזֵק. שְׁאֵלוּ בְּחֻקֹּת תָּם וּנְמַצָּא מוֹעֵד, הַבְּעָלִים מִשְׁלָמִין חֲצִי נֹזֵק, וְהַשׂוֹאֵל פְּטוּר. הוֹעֵד בּוֹ בְּפָנֵי

שְׁלֵא הוֹעֵד עָלָיו – מִשְׁלָם חֲצִי נֹזֵק מְגוּפוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹעֵד לְשִׁבְתוֹת וְאִינוּ מוֹעֵד לַיְמֹת הַחֹל. אִימְתִי הוּא תָם? עַד שִׁיחֲזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְמֵי שִׁבְתוֹת, זֶה אַחֵר זֶה.

ד, ו יֵשׁ כָּאֵן חֵיב בְּכֹפֶר וְחֵיב בְּמִיתָה, חֵיב בְּמִיתָה פְטוּר מִן הַכֹּפֶר, חֵיב בְּכֹפֶר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה, פְטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה. שוֹר מוֹעֵד שֶׁהִמִּית – חֵיב בְּכֹפֶר וְחֵיב בְּמִיתָה. שוֹר תָּם שֶׁהִמִּית, וְשוֹר חֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁהִמִּית, הַמִּית גֵּר וְעֶבֶד מִשְׁחָר – חֵיב בְּמִיתָה וּפְטוּר מִן הַכֹּפֶר; שוֹר שֶׁהִיָּה מִתְחַכֵּף בְּכַתֵּל, וְנָפַל עַל הָאָדָם, נִתְכַּוֵּן לְהַרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה. הַרְג אֶת הַבְּהֵמָה לְכַנְעִנִי, וְהַרְג בֶּן יִשְׂרָאֵל, לְנַפְלִים וְהַרְג בֶּן קַיָּמָא – חֵיב בְּכֹפֶר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה. וְלַעֲנִין הַנּוֹזְקִין: רַבִּי יְהוּדָה מְחֵיב, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ"א, כח): "כִּי יִגַח שׁוֹר" – עַד שִׁיתְכַּוֵּן לְגַח. וְאִם הָיָה תָם – פְטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה. הַמִּית כּוֹתֵי בֶן שְׁמִנָּה – פְטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שוֹר הַמְדַבֵּר, וְשוֹר הַקֹּדֶשׁ, וְשוֹר גֵּר שְׁמֵת וְאִין לוֹ יוֹרִשִׁין – פְטוּר, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ"א, כט): "וְהוֹעֵד בְּבַעְלִיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ" – אִין בְּעָלִים לְאֵלוֹ.

יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַמִּית כְּשֶׁהוּא שֶׁל הַדְּיוֹט, וְלֹא הִסְפִּיק לְעַמַּד בְּדִין עַד שֶׁהַקִּדִּישׁוּ בְּעָלְיוֹ. הַמִּית כְּשֶׁהוּא שֶׁל גֵּר, וְלֹא הִסְפִּיק לְעַמַּד בְּדִין עַד שְׁמֵת הַגֵּר – פְטוּר, שְׁנֵאמַר: "וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בְּעָלְיוֹ וְהַמִּית" – אֶת שְׁשׁוֹת הַמִּיתָתוֹ לְשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין – חֵיב, אֶת שְׁלֹשׁ שְׁוֹת הַמִּיתָתוֹ לְשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין – פְטוּר. כִּיצַד הוּא מִשְׁלָם? שְׁמִין אֶת הַנּוֹזֵק כְּמָה הוּא יָפָה, לְפִי כֶךָ הוּא מִשְׁלָם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: שְׁמִין אֶת הַבְּעָלִים, כְּמָה הֵן יָפִים – לְפִי כֶךָ הֵן מִשְׁלָמִין.

ד, ז כָּל שְׁחֵיב בְּבִין חוֹרִין – חֵיב בְּעַבְדִּים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. וְכָל שְׁפָטוּר בְּבִין חוֹרִין – פְטוּר בְּעַבְדִּים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. כָּל שְׁפָטוּר בְּבִין חוֹרִין פְטוּר בְּעַבְדִּים: הַמִּית עֲבָד עֲבָרֵי – נוֹתֵן כָּל כֹּפֶר, וְעֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי

שואל, ואחר כך מְכָרוּ – הַבְּעָלִים מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק וְהַשּׂוֹאֵל מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק. הַמֵּית בְּרִשּׁוֹתוֹ וְאֶחָד כֶּף מְסָרוּ לְבַעְלָיִם, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דֵּינוּ מְסָרוּ לְבַעְלָיִם – פְּטוּר. מִשְׁנַגְמַר דֵּינוּ מְסָרוּ לְבַעְלָיִם – חַיֵּב. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אִף מִשְׁנַגְמַר דֵּינוּ עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל, מְסָרוּ לְבַעְלָיִם – פְּטוּר.

ה,ג פְּרָה שֶׁהֵמִיתָה וְאֶחָד כֶּף יִלְדָה, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דֵּינָהּ יִלְדָה – וְלִדְוֹתֶיהָ מִתְרִין. מִשְׁנַגְמַר דֵּינָהּ יִלְדָה – וְלִדְוֹתֶיהָ אֲסוּרִין. נִתְעַרְבוּ בְּאַחֵרִים וְאַחֵרִים בְּאַחֵרִים – כֵּלֵן אֲסוּרִין בְּהִנְאָה. מַה יַעֲשׂוּ לָהֶן? כּוֹנְסִין אוֹתָן לְכַפֵּה עַד שֶׁעָה שִׁימּוֹתָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כֵּלֵן נִסְקָלִין. הַגּוֹזֵל שׁוֹר מִחִבְרוֹ וְהֵמִית בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְאֶחָד כֶּף מְסָרוּ בְּעֵדִים לְבַעְלָיִם, בֵּין מִשְׁנַגְמַר דֵּינוּ וּבֵין עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דֵּינוּ – חַיֵּב.

ה,ד הַלּוֹקֵחַ שׁוֹר מִחִבְרוֹ בְּחֻזְקָתָהּ שֶׁהוּא תָם, וְנִמְצָא מוּעֵד, וְהוּעֵד בּוֹ בְּפָנָי שְׁנַיִם – בְּאֵמֶת!¹⁴ שֶׁהוּא חַיֵּב לוֹ! מִפְּנֵי שֶׁמִּקַּח טְעוֹת. שׁוֹר שֶׁפָּסַק אֶת הַמוֹסְרָה, וַיֵּצֵא וְהִזִּיק: תָם – פְּטוּר. וּמוּעֵד – חַיֵּב; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: תָם – חַיֵּב. וּמוּעֵד – פְּטוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: זֶה וְזֶה פְּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א, לו'): "וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעֵלְיוֹ" – שֶׁמּוֹר הוּא זֶה! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אֵין לוֹ שְׁמִירָה לְשׁוֹר אֲלֵא סָכִין.

ה,ה "כְּנוּס שׁוֹרֶף וְאֵנִי אֲשַׁמְרֶנּוּ": הַזִּיק – פְּטוּר. הַזִּיק – חַיֵּב. "כְּנוּס שׁוֹרֶף וְשִׁמְרוּ": הַזִּיק – פְּטוּר. הַזִּיק – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, עַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוּעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְתָם – מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק.

ה,ו הַכְּנִיס שׁוֹרוֹ לְחֻצְרָה בְּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְכֹא שׁוֹר מִמְּקוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא

בְּרִשּׁוֹתוֹ, נִגַּח, נִגְף, נִשָּׂךְ, רִבֵּץ, בְּעֵט; רַבִּי מֵאִיר אָמַר: מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְחַכְמַיִם אָמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה; מוּעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְתָם – מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק. הַכְּנִיס קְדֵרוֹתָיו לְחֻצְרָה בְּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמְּקוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת, וְשִׁבְרֵן – פְּטוּר. וְאִם הַזִּיק בְּהֵן – בְּעַל קְדֵרוֹת פְּטוּר. הַכְּנִיס פְּרוֹתָיו לְחֻצְרָה בְּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמְּקוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת, וְאֶכְלֵן – פְּטוּר. וְאִם הַזִּיק בְּהֵן – בְּעַל הַפְּרוֹת פְּטוּר. נִפְל לְבוֹר וְהִבְאִישׁ אֶת מִימֵיו – חַיֵּב. הִיָּה אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ – מִשְׁלֵם אֶת הַכֹּפֶר; דְּבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן. רַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִן הַכֹּפֶר. הִיָּה בּוֹ עֶבֶד אוֹ אָמָה – נוֹתֵן שְׁלִשִׁים סְלָעִים; דְּבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן. וְרַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִשְׁלִשִׁים סְלָעִים.

ה,ז יֵשׁ נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר וְאֵין נִסְקַל, נִסְקַל וְאֵין נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר. הַחֹפֵר בּוֹר בְּרִשּׁוֹתוֹ וְנִפְל עָלָיו שׁוֹר וְהָרוּ – נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר וְאֵין נִסְקַל. נִכְנַס לְחֻצְרָה בְּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בְּרִשּׁוֹת, נִגְחוּ שׁוֹרוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנִּשְׁכּוּ כְּלָבוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, וְתָם – נִסְקַל וְאֵין מִשְׁלֵם אֶת הַכֹּפֶר.

ה,ח שׁוֹר שֶׁנִּגַּח אֶת הַפְּרָה וְנִמְצָא עֲבָרָה בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגַּחָה יִלְדָה, וְאִם מִשְׁנַגְחָה יִלְדָה. סוּמְכּוּס אָמַר: מִשְׁלֵם חֲצִי כֹפֶר לַפְּרָה וְרַבִּיעַ לְיִלְדָה. וְכֵן פְּרָה שֶׁנִּגַּחָה אֶת הַשּׂוֹר וְנִמְצָא וְלִדָה בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגַּחָה יִלְדָה, וְאִם מִשְׁנַגְחָה יִלְדָה; סוּמְכּוּס אָמַר: מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפְּרָה, וְרַבִּיעַ מִן הַיִלָד.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק שִׁישִׁי

ו,א שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חִבְרוֹ, וְנִפְל לְבוֹר וְתָם – בְּעַל הַשּׂוֹר חַיֵּב, וְבְעַל הַבוֹר פְּטוּר. רַבִּי נִתָן אָמַר: בְּמוּעֵד – זֶה נוֹתֵן מִחֻצָּה וְזֶה נוֹתֵן

מִסְיִנִי. וְהִינוּ 'הַלְכָה לְמִשְׁה מִסְיִנִי' שֶׁהוּא חַיֵּב לוֹ אֶת הַדְּמַיִם שֶׁנָּתַן לוֹ הַלּוֹקֵחַ, מִפְּנֵי שֶׁמִּקַּח טְעוֹת הוּא.

¹⁴ מוּכָא בְּיְרוּשְׁלַמִי (בְּבֵא קָמָא פְּרָק ב' הַלְכָה ח'): אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כֵּל מְקוֹם שֶׁשִּׁנְיָנוּ "בְּאֵמֶת" – הַלְכָה לְמִשְׁה

מחצה. בתם - בעל הבור משלם שלשה חלקים, ובעל השור רביע.

וב החופר בור ברשותו ונפל עליו שור והרגו - חייב בכפר. ואם הזק השור - בעל הבור פטור. החופר בור ברשות הרבים, ונפל עליו שור והרגו - פטור מן הכפר. ואם הזק השור - בעל הבור חייב¹⁵. חפר בור ברשותו ופתח לרשות הרבים, אפלו הוא של רבים - חייב, עד שימסר לרבים. איזה הוא בור שאמרה תורה? חפר ברשות היחיד ופתח לרשות היחיד, יש לו רשות לחפר ויש לו רשות לפתח. ברשות הרבים ופתח לרשות הרבים - אין לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח, ברשות היחיד ופתח לרשות הרבים - יש לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח. אבל יש לרבים רשות לכנס לשם ברשות הרבים, ופתח לרשות היחיד, אפלו הוא של רבים - פטור. רבי יוסי בר יהודה מחיב עד שיעשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, או עד שירחיק מן הכתל ארבעה טפחים, שיהלך אדם או עד שימסר לרבים. חפר ופתח ומסר לרבים - פטור. וכן היה נחונגא פותח וחופר שיחים עושה, חופר ופותח ומסר לרבים, וכשפא דבר לפני חכמים, אמרו: עשה זה כהלכה. חפר פראוי וכסה פראוי, עשה לה חוליא גבוהה עשרה טפחים, מסרו לחולה ולזקן שיש בהן דעת - פטור. חפר שלא פראוי וכסה שלא פראוי, עשה לה חוליא פחותה מעשרה טפחים, מסרו לחרש שוטה וקטן שאין בהן דעת - חייב.

וג חפר תשעה טפחים ובא אחר וחפר טפח - האחרון חייב. רבי יהודה אומר: אחר העשרה ופחותה, אחר הראשון להזק. חפר עשרה, ובא אחר וסידו וכירו - האחרון חייב. אחד חפר עשרה, ואחד חפר עשרים, ואחד חפר מאה, ואחד חפר מאתים - כלן

חייבין. בור של שנים, אחד מכסה ואחד מגלה - המגלה חייב. כסוהו ונתגלה, כשהוא עומד ורואהו, ולא כסוהו - הרי זה חייב. כסוהו והלך לו, ואף על פי שנתגלה לאחר מכן - פטור. חפר חמשה טפחים, ובא אחר וחפר חמשה - האחרון חייב? כמה שעורו להזיק? כל שהוא, ולמיתה - עשרה טפחים. סומכוס אומר: לעמק - שלשה טפחים. לארכו ולרחבו - ארבעה. רבי אלעזר אומר: כמלואו של נופל, נפל לפניו מקול הכריה - חייב. לאחריו מקול הכריה - פטור, בבור ובשיח, בין מלפניו ובין מלאחריו - חייב.

וד נפל לתוכו חרש שוטה וקטן, שור סומא המהלך בלילה - חייב. בן או בת עבד או אמה - פטור. נפל לתוכו שור וכליו ונתקרו - חייב על הבהמה ופטור על הכלים, שנאמר (שמות כא, לה): "ומכרו את השור החי" וגו' - יצאו כלים שאין להם אונאה, יצא אדם שאין הימנו אונאה במותו. למה זה דומה? למניח אבנו וצלוחיתו ברשות הרבים, ובא אחד והזק בהן - חייב על נזקי אדם ופטור על נזקי צלוחית. אם הושם את הצלוחית ונשברה, אף הוא חייב על צלוחיתו.

בור שבאמצע הדרך - הרי זה של עולי בכל, עד שיודע לה שהיא של אנשי אותה העיר. שברחבה ושברמלית - הרי היא של אנשי אותה העיר, עד שתודע לה שהיא של עולי בכל. שבאמצע השדה - הרי היא של בעל השדה, עד שתודע לה שהיא של אנשי אותה העיר. הנהרות והמעיינות שמושכין - הרי הן של כל אדם.

וה המבעית את חברו - פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים. צוח באזנו וחרשו - פטור. אחזו באזנו וחרשו - חייב. המבעית בהמת חברו - פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים. הלעיטה חלדות הרדופני, וסם

¹⁵ בפרייתא כבא בתרא (דף קע"ה) הנהרה: יורשי בעל הבור - הניבים לשלם.

חֵיב. לְעֵבֶד וּלְאִשָּׁה – פְּטוּר, וּמְשַׁלְמִין לְאַחַר זְמַן. כִּיצַד עוֹשִׂין לָהֶם? בֵּית דִּין כּוֹתְבִין עֲלֵיהֶן שְׁטָרֵי חוּב. נִתְגַּרְשָׁה אִשָּׁה וְנִשְׁתַּחֲרַר הָעֵבֶד – חֵיבִין לְשֵׁלֵם.

ו, ט הַחוּתָף יִבְלֵת שֶׁל חֶבְרוֹ וְעוֹמֵד לְחֻתְכָּה, לֹא יֵאמֵר לוֹ: "תָּן לִי מָה שְׁחִבַּלְתָּ בִּי". אֲלֵא נוֹתֵן כָּל בְּשׂוֹתוֹ! הַקּוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו שֶׁל חֶבְרוֹ, וְעֵתִיד לְקַצֵּץ, לֹא יֵאמֵר לוֹ: "תָּן לִי מָה שְׁחִבַּלְתָּ בִּי". אֲלֵא נוֹתֵן לוֹ כָּל נִזְקוֹ!

ו, י אֵין שְׁמִין בֵּית קַב מִפְּנֵי שְׁמֻשְׁבִּיחוֹ, וְלֹא בֵּית כּוֹר מִפְּנֵי שְׁפּוּגָם, אֲלֵא שְׁמִין בֵּית סָאָה פְּחוּתָהּ בְּאוֹתָהּ שְׂדֵה, כַּמָּה הֵיְתָה יָפָה, כַּמָּה הִיא יָפָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שְׁאֲכַלָּה יְחוּרֵי תְּאֲנִים אוֹ שְׁקֻטְפָּה לּוּלְבִי גְּפָנִים, אֲבָל אִם אֲכָלָה פְּגִים אוֹ בֶסֶר – רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלוֹ הֵן פְּרוֹת גְּמוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: אֲכָלָה פְּרוֹת נְטוּעוֹת – שְׁמִין לָהֶם נְטוּעוֹת. נְטִיעוֹת עֲצָמָן – שְׁמִין אוֹתוֹ בֵּית סָאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: תְּבוּאָה שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ – הָרִי הִיא כְּנִטְיעוֹת.

ו, יא לִיבָה וְלִיבְתוֹ הָרוּחַ, אִם יֵשׁ בְּשֵׁלוֹ כְּדֵי לְלַבּוֹת – הָרִי זֶה חֵיב. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה פְּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: "שְׁלֵם יִשְׁלֵם הַמַּבְעֵר אֶת הַבְּעֵרָה" (שְׁמוֹת כב, ה) – הַכֹּל לְפִי הַדְּלָקָה. הַמַּדְלִיק בְּתוֹף שֶׁלוֹ, כַּמָּה תַעֲבֹר הַדְּלָקָה? רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה דֶרֶךְ רִשּׁוֹת הָרָבִים, בְּשַׁעַת הָרוּחַ – שְׁלִישִׁים אַמָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שְׁלִישִׁים אַמָּה, וּבְשַׁעַת הָרוּחַ חֲמִשִּׁים אַמָּה. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּבְשַׁעַת הָרוּחַ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה. מִעֲשָׂה בַעֲרָב, שְׁקֻפֵץ הָאוּר בֵּיתָר מְשַׁלֵּשׁ מֵאוֹת אַמָּה וְהַזִּיק. מִעֲשָׂה שְׁעָבְרָה הַדְּלָקָה אֶת הַיַּרְדֵּן¹⁶ שְׁהֵיְתָה קֶשֶׁה. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בּוֹמָן שְׁקֻפְצָה, אֲבָל אִם הֵיְתָה מְסַכֶּכֶת וְהוֹלְכָתָּ, אוֹ שְׁהִיוּ עֲצִים מְצוּיִין

הַמּוֹת, וְצוּאת תְּרַנְגוּלִים – פְּטוּר מְדִינֵי אֲדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. הַעוֹשָׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֻטָּאת וּבְפֶרֶת חֻטָּאת שֶׁל חֶבְרוֹ – פְּטוּר מְדִינֵי אֲדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשּׁוֹת בֵּית דִּין, וְהַזִּיק – פְּטוּר מְדִינֵי אֲדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם.

ו, יב רֹפֵא אֲמָן שֶׁרָפָא בְּרִשּׁוֹת בֵּית דִּין, וְהַזִּיק – פְּטוּר מְדִינֵי אֲדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. הַמַּחֲתֵף אֶת הָעֵבֶר בְּמַעֲי אִמוֹ בְּרִשּׁוֹת בֵּית דִּין, וְהַזִּיק – פְּטוּר מְדִינֵי אֲדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם.

ו, יג אֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף לְנִזְקִין, מוֹעֵד – מִשְׁלֵם נִזְק שְׁלֵם, וְתָם – מִשְׁלֵם חֲצִי נִזְק. אֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף לְהִרְבֵּעָה וּלְכָלֵאִים. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתְרַבֵּה בְּמִקּוּמוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: בְּדַבְּרוֹת הָרְאשׁוֹנוֹת הוּא אָמַר (שְׁמוֹת כ, י): "אֵתָהּ וּבִנָּהּ וּבְתוֹךְ וְשׁוֹרֶף וְחֲמוֹרֶף וְכָל בְּהֵמַתָּךְ"; שׁוֹר וְחֲמוֹר בְּכֹלֵל הִיוּ, וְלָמָּה יִצְאוּ? – לְהַקִּישׁ עֲלֵיהֶן, מָה שׁוֹר וְחֲמוֹר הָאֲמּוּרִים לְעִנְיַן שְׁבֵת, עֲשֵׂה שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר, אִף שׁוֹר וְחֲמוֹר הָאֲמּוּרִים לְעִנְיַן כָּל דָּבָר, שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר.

ו, יד נֶעַל כְּרֹאוֹי, קָשֶׁר כְּרֹאוֹי, עֲשֵׂה לָהּ מַחִיצָה גְבוּהָהּ עֲשֵׂה טַפְחִים. מְסָרָה לְחוּלָהּ וּלְזָקֵן שֵׁישׁ בְּהֵן דַּעַת – פְּטוּר. נֶעַל שְׁלֵא כְּרֹאוֹי, עֲשֵׂה לָהּ מַחִיצָה פְּחוּתָהּ מִעֲשֵׂרָה טַפְחִים, מְסָרָה לְחֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן, שְׂאִין בְּהֵן דַּעַת. אֵיזָה הוּא שְׁלֵא כְּרֹאוֹי? כָּל שְׂאִין יְכוּל לְעַמֵּד בְּרוּחַ מְצוּיָה.

רוּעָה שְׁמָסַר צֹאנוֹ לְרוּעָה אַחֵר – רֵאשׁוֹן חֵיב, וְשֵׁנִי פְּטוּר. הַמּוֹסֵר צֹאנוֹ לְרוּעָה, אֶפְלוּ חֶבֶר, אֶפְלוּ חוּלָה, אֶפְלוּ לְפָנָיו כְּשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת צֹאן – פְּטוּר. מְסוּר לְחֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן –

¹⁶ שְׁהֵיְתָה מְרַבָּה (נִירְסַת מְכִילְתָּא מִשְׁפָּטִים).

חֵיב, כְּגוֹן אֵלּוּ מִסְכָּכִין עַל פְּתַח חֲנוּיּוֹתֶיהֶן
בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים בְּחָג, אִף עַל פִּי שֵׁישׁ לְהֵן
רְשׁוֹת, וּבֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן – הֲרִי זֶה חֵיב.

וְיָד חֲמֵר בְּשׁוֹר שְׂאִין בְּבוֹר, וּבְבוֹר שְׂאִין
בְּשׁוֹר, שֶׁהַשׁוֹר חֵיב בְּכַפֵּר וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים
שֶׁל עֶבֶד. נִגְמַר דִּינוֹ – אֲסוּר בְּהִנָּאָה וְדָרְכוֹ
לִילֵף וְלִהְיִיק, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּבוֹר. חֲמֵר בְּבוֹר,
שֶׁהַבוֹר מוּעַד לְעוֹלָם, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹר.

חֲמֵר בְּשׁוֹר שְׂאִין בְּאֵשׁ, וּבְאֵשׁ שְׂאִין בְּשׁוֹר:
שֶׁהַשׁוֹר חֵיב בְּכוֹפְרִין, וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים שֶׁל
עֶבֶד, וְנִגְמַר דִּינוֹ אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאֵם מְסָרוֹ
לְחֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן – חֵיב, מֵה שְׂאִין כֵּן
בְּאֵשׁ. חֲמֵר בְּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ מוּעַדֵת לְעוֹלָם,
מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹר.

חֲמֵר בְּבוֹר שְׂאִין בְּאֵשׁ, וּבְאֵשׁ שְׂאִין בְּבוֹר:
חֲמֵר בְּבוֹר, שֶׁהַבוֹר מְסָרוֹ לְחֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן
– חֵיב, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאֵשׁ. חֲמֵר בְּאֵשׁ,
שֶׁהָאֵשׁ דְּרָכָה לִילֵף וְלִהְיִיק, וּמוּעַדֵת לְאֶכָּל
דְּבָר הָרְאוּי לָהּ, וְדָבָר שְׂאִין רְאוּי לָהּ, מֵה
שְׂאִין כֵּן בְּבוֹר.

מִסְכַּת בְּבֹא קָמָא פְּרָק שְׁבִיעִי

ז, א, הַגִּבָּב – מִשְׁלֵם תְּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאֵם טַבַּח
וּמְכָר – מִשְׁלֵם תְּשְׁלוּמֵי אֲרַבְעָה וְחֲמִשָּׁה.
הַגְּזוּלָיִים – בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֵין מִשְׁלֵמִין אֲלָא
כֶּרֶן. שְׂאֵלוֹ תִלְמִידֵיו אֵת רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי:
וְכִי מֵה רָאֵתָה תוֹרָה לְהַחְמִיר בְּגִנְבַּי יוֹתֵר
מִבְּגוּזְלִין? אָמַר לָהֶם: גְּזוּלָן, הַשּׁוֹהַ עֶבֶד
לְקוֹנוֹ. וּגְנָב, חֵלֶק כְּבוֹד לְעֶבֶד יוֹתֵר עַל כְּבוֹד
קוֹנוֹ, כִּיכּוֹל, עֲשֵׂה גִנְבַּי אֵת עֵין הַעֲלִינָה
שְׂאִינָה רְאוּהָ. וְאֵת הָאֵזֶן שְׂאִינָה שׁוֹמַעֵת,
שְׂנַאֲמַר (יִשְׁעִיהוּ כֹט, טו): "הוּי הַמְעַמְיָקִים
מֵה' לְסִתְרָ" וְגו'. "וַיֵּאמְרוּ לָא יִרְאָה" וְגו'
(תְּהָלִים צד, ז). "אֲמָרִים אֵין ה' רְאָה אֲתָנוּ
עֲזוֹב ה' אֵת הָאֲרָץ" (יחזקאל ט, יב). רַבִּי
מֵאִיר אֹמֵר: מִשְׁלוֹ מִשְׁלֵם מִשְׁם רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל,
לְמָה הִדְבָּר דּוּמָה? לְשָׁנִים שֶׁעָשׂוּ מִשְׁתָּה
בְּעִיר אַחַת, אַחַד קָרָא אֵת בְּנֵי הַעִיר וְאֵת

לָהּ, אֲפֵלוֹ עַד מִיל – הֲרִי זֶה חֵיב. עֲבָרָה נִהְרָה
אוֹ גְּדָר אוֹ שְׁלוּלִית שֶׁהֵן רַחֲבִין שְׂמֵנָה אֲמוֹת
– פְּטוּר.

וְיָב הַמְדֻלֵּיק אֵת הַגְּדִישׁ וְהָיָו בּוֹ כְּלָיִם. רַבִּי
יְהוּדָה אֹמֵר: יִשְׁלֵם כָּל מָה שֶׁהָיָה בְּתוֹכוֹ.
וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אֵין מִשְׁלֵם אֲלָא גְדִישׁ שֶׁל
חֲטִים אוֹ גְדִישׁ שֶׁל שְׁעוּרִין. רוֹאִין אֵת מְקוֹם
הַכְּלָיִם כְּאֵלוֹ מְלֵא תְבוּאָה. וּמוּדָה רַבִּי
יְהוּדָה לְחֲכָמִים בְּמִשְׁאֵיל מְקוֹם לְחֲבָרוֹ
לְהַגְדִישׁ, וְהַטְמִין כְּלָיִם, שְׂאִין מִשְׁלֵם אֲלָא
גְדִישׁ. גְדִישׁ שֶׁל חֲטִים וְגְדִישׁ שֶׁל שְׁעוּרִין,
וְרוֹאִין אֵת מְקוֹם הַכְּלָיִם כְּאֵלוֹ מְלֵא תְבוּאָה.
הַשְּׂאִילוֹ לְגֵדֶשׁ בּוֹ חֲטִין וְגֵדֶשׁ שְׁעוּרִין,
שְׁעוּרִין וְגֵדֶשׁ חֲטִין – אֵין מִשְׁלֵם אֲלָא
שְׁעוּרִין. הָיָה גְדִישׁ חֲטִין וּמְחַפָּה בְּשְׁעוּרִין,
שְׁעוּרִין וּמְחַפָּה בְּחֲטִים – אֵין מִשְׁלֵם אֲלָא
שְׁעוּרִין.

וְיָג הָיָה אָדָם יִשָּׁן בְּתוֹכוֹ, וְדָלֶק אֲפֵלוֹ שׁוֹגֵג
– פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׁנֵדוֹן בְּנַפְשׁוֹ. נִכְנַס לְחֲנוּת
שֶׁל נֶגֶר שְׁלֵא בְרִשׁוֹת, וְיִצְאָת לוֹ בְּקַעַת
וְטַפְחָה לוֹ בְּפָנָיו – פְּטוּר. וְאֵם נִכְנַס בְּרִשׁוֹת
– בְּעַל הַחֲנוּת חֵיב. נִכְנַס לְחֲנוּתוֹ שֶׁל נֶפֶח
שְׁלֵא בְרִשׁוֹתוֹ, וְיִצְאוּ נִיּוּצוֹת וְהִזְיקוּהוּ –
פְּטוּר. וְאֵם נִכְנַס בְּרִשׁוֹת – בְּעַל הַחֲנוּת חֵיב.
פּוֹעֵל שְׁנִכְנַס לְחֵצֵר בְּעַל הַבַּיִת שְׁלֵא בְרִשׁוֹת,
אִף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ רִשׁוֹת לְפָנָיִם וְלַהֲגַבּוֹת אֵת
שְׁכָרוֹ. נִגְחוּ שׁוֹרוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, אוֹ שְׁנִשְׁכּוּ
כְּלָבוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת – פְּטוּר. וְאֵם אָמַר לוֹ:
"הַכְּנַס" – בְּעַל הַבַּיִת חֵיב.

גְּמֵל שֶׁטְעוֹן פִּשְׁתָּן וְעוֹבֵר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים,
וְנִכְנַס בְּפִשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת, וְדָלֶקָה בְּנֵרוֹ
שֶׁל חֲנוּתִי, וְהִדְלִיק אֵת הַבִּירָה, מִן הָאֲגָף
וְלַחוּץ – חֲנוּתִי חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: אִם
הָיְתָה לְפָנָיו אֲצִטְרוּהָ¹⁷ וְהִדְלִיק – פְּטוּר.
וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אִף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לְפָנָיו
אֲצִטְרוּהָ, וְהִדְלִיק – חֵיב. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה
אֹמֵר: בְּנֵר חֲנֻכָּה – פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחַ
בְּרִשׁוֹת. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה –

¹⁷ סִפְסָלִים הַעוֹמְדִים עַל רַגְלָיִם.

הוא לא רצה להשתעבד לקונו - יבא וישתעבד לבנותי.

ואומר (דברים כז, ה): "מזבח אבנים לא תניף עליהן ברזל". וכי מה ראה הכתוב לפסל את הברזל, יתר מפל מיני מתכות? מפני שהחרב נעשה ממנו, והחרב סימן פרענות, והמזבח סימן כפרה, מעבירים דבר שסימן פרענות מדבר שסימן כפרה. והלא דברים קל וחמר, ומה אבנים שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות כפרה בין ישראל לאביהם שבשמים, אמר הכתוב: "לא תניף עליהן ברזל", בני תורה שהן כפרה לעולם - על אחת כמה וכמה שלא ליגע בהן אחד מפל המזיקין בלן.

הרי הוא אומר (דברים כז, ו): "אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך" - אבנים שמטילות שלום! והלא דברים קל וחמר, ומה אבנים שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות שלום בין ישראל לאביהן שבשמים, אמר המקום: יהיו שלמים לפני, בני תורה, שהן שלום בעולם - על אחת כמה וכמה שיהיו שלמים לפני המקום.

ז, ג שבעה גנבין הן: הראשון שבכלן - גונב דעת הבריות, והמסרב בחברו לאורחו¹⁸, ואין בלבו לקרותו, והמרכה לו בתקרובות יודע בו שאינו מקבל, והמפתח לו חביות שמכורות לחנוני, והמענל במדות, והמשקר במשקלות, והמערב הנורה בתלתן¹⁹, ואת החמץ בשמן, אף על פי שאמרו אין השמן מקבל פלום²⁰, לפיכך מושחין בו את המלכים, ולא עוד אלא שמעלין עליו, שאלו היה יכול לגנב דעת העליונה - היה גונב,

המלך לא קרא, ואחד לא קרא לא המלך ולא את בני העיר, איזה מהן עונשו מרבה? זה שקרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, עונשו מרבה יתר מן השני! אמר רבי עקיבה: מפני מה אמרו: 'טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה'? מפני שנשתרש בחטא.

זב, חמשה דברים היה רבן יוחנן בן זכאי אומר כמין חמר: מפני מה גלו ישראל לכבל יתר מכל הארצות בלן? מפני שבית אברהם אביהם היה משם. משלו משל, למה הדבר דומה? לאשה שקלקלה על בעלה, להיכן משלחה? לבית אביה!

בלוחות הראשונות הוא אומר (שמות לב, טז): "והלחת מעשה אלהים המה" וגו', ובשניות מעשה משה (שם): "והמכתב מכתב אלהים". משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שקדש את האשה, הוא מביא את הלבקר, ואת הקלמוס, ואת הדיו, ואת השטר, ואת העדים. קלקלה, היא מביאה את הכל, דיה שיתן לה המלך כתב 'הכר יד' שלו.

הרי הוא אומר (ויקרא ד, כב): "אשר נשיא יחטא" - אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו.

"ורצע אדוני את אָזְנוֹ בַּמְרֻצֶּע" (שמות כא, ו). וכי מה נשתנה אֵזֶן יֵתֵר לְרֻצֵּעַ מִכָּל אֵיבָרָיו? לִפִּי שֶׁשָּׁמְעָה מֵהָרַסִּינִי (ויקרא כה, נה): "כי לי בני ישראל עבדים" - עבדי הם! ופרק ממנו על שמים והמליך עליו על בשר ודם, לפיכך אמר הכתוב: 'תבוא אֵזֶן וְתֻרְצַע שְׁלֵא שְׁמֵרָה אֶת מַה שֶּׁשָּׁמְעָה'. דבר אחר:

¹⁸ הינו שאף על פי שעצם השמן שהוא נותן לו - הוא יפה מפני שמיין פגם, אבל הוא גונב את דעתו במדתו, שפסור שנותן לו בשבילו על השלקו פלי מלא שמן, ואינו יודע שהחמץ נמצא למטה, והשמן צף על גביו.

¹⁹ שמבקש הרבה מחברו שיבוא להתארח אצלו, אבל באמת אין בלבו לקרותו, הרי זה גונב דעתו.
²⁰ נורה הוא מין צמח גרויע בטעמו ומראיתו פתלתן.

שְׁנֵדוּן עָלָיו בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הֲרִי הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כֵט, ד): "חֹלֶק עִם גָּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ" וְגו'.

מְשַׁלּוּ מִשְׁל, לְמָה הִדְבַּר דּוּמָה? לְאַחַד שְׁטוּעֵן וְיֵצֵא מִבֵּית חֲבֵרוֹ, מִצְאוּ אֶחָד, וְאָמַר לוֹ: מָה זֶה פְּלוּנִי? אָמַר לוֹ: טוֹל חֶלְקֶךָ, וְאֵל תִּגִּיד! לְאַחַר זְמַן מִצְאוּ בַעַל גָּנְבָה, אָמַר לוֹ: מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עָלֶיךָ, אִם לֹא רֵאִיתָ אֶדָם שֶׁטְעַן כָּלִים וְיֵצֵא מִתּוֹךְ בֵּיתִי. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה שְׂאִינִי יוֹדַע מָה אַתָּה סוֹחַ; עַל זֶה נֹאמַר: "חֹלֶק עִם גָּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֵלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד".

אֲבָל הַמַּתְגַּנֵּב מֵאַחַר חֲבֵרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנֵה פְּרוֹק, אֵף עַל פִּי שְׁנֹקְרָא גָּנֵב - זֹכָה לְעִצְמוֹ! שְׁנֹאמֵר (מִשְׁלֵי ו, ל): "לֹא יִבְזוּזוּ לְגַנֵּב פִּי גָּנוּב" וְגו'. סוֹף שֶׁמִּתְמַנֶּה פְּרָנָס עַל הַצְּבוּר וּמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, וְזֹכָה לְעִצְמוֹ, וּמִשְׁלֵם עַל מָה שֶׁבִּידוֹ, שְׁנֹאמֵר (מִשְׁלֵי ו, לא): "וְנִמְצָא יִשְׁלֵם שְׁבַעֲתַיִם" וְגו'; וְאִין 'שְׁבַעֲתַיִם' אֲלֵא דְבַרֵי תוֹרָה, שְׁנֹאמֵר (תְּהִלִּים יב, ז): "אֲמֵרוֹת ה' אֲמֵרוֹת טְהוֹרוֹת וְגו' מְזַקֵּק שְׁבַעֲתַיִם".

ז, ד גָּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וְטָבַח, גָּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וּמְכַר, גָּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וְהִחְלִיף, גָּנֵב וְהִקְדִּישׁ, גָּנֵב וְנִתֵּן בְּמִתְנָה, גָּנֵב וְנִתֵּן בְּהִקְפָּה, גָּנֵב וּפְרַע אֶת חוּבוֹ, גָּנֵב וְשָׁלַח סְבִלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הַגּוֹנֵב אֶת הַקְּטַעַת, וְאֶת הַחֲגִירָת, וְאֶת הַסּוּמָא, הַגּוֹנֵב שֶׁל שְׁתַּפִּין - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הַשְׁתַּפִּין שְׁגָבוּ - מִשְׁלָמִין תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וּפְטוּרִים מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

ז, ה הַגּוֹנֵב טְרֵפָה וּמְכָרָה - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. כָּלֵאִים וּמְכָרוּ - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין מִשְׁלֵם אֲלֵא תְשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּלִבְד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכָּלֵאִים מִן

זֶה נִחְשָׁב כְּאִלוֹ זֶה שָׁלוּ. וְאִינוּ מִשְׁלֵם, אֲלֵא מִחַ שְׁבִין זֶה לְזֶה, שְׁהֵינָה יָכוֹל לְפַדּוֹתוֹ בְּשָׂה.

שְׁכַל הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת נִקְרָא 'גָּנֵב', שְׁנֹאמֵר (שְׁמוּאֵל ב טו, ו): "וַיִּגְנֹב אֶבְשָׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל"; מִי גָּדוֹל 'גּוֹנֵב' או 'גָּנֵב'? הוּא אוֹמֵר 'גָּנֵב', שְׁיֹדַע שְׁוֹנֵב וְשׁוֹתֵק!

וְכֵן מְצִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לְפָנָי הַר סִינַי, בְּקִשְׁרוֹ לְגָנֵב דַּעַת הַעֲלִינוּהָ, שְׁנֹאמֵר (שְׁמוֹת כד, ז): "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע"; כְּבִכּוֹל 'גָּנֵב' הוּא לְהֵם, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים ה, כו): "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכַבֵּם זֶה לְהֵם לִירְאָה אֲתִי" וְגו'; אִם תֹּאמַר שְׂאִין הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, וְהֵלֵא כְּכָר נֹאמֵר (תְּהִלִּים עח, לו-לז): "וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלַבָּם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֹאמְנוּ בְּבְרִיתוֹ", אֵף עַל פִּי כֵן (שֵׁם פְּסוּק לח): "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֵוֹן" וְגו'; וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כו, כג): "כִּסְף סִיגִים מִצְפָּה עַל חֶרֶשׁ שְׁפֵתַיִם דְּלֻקִּים וְלֵב רַע".

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה כְּמָה חֲבִיבָה מְלֹאכָה לְפָנָי מִי שְׁאֵמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם, שׁוֹר מִפְּנֵי שְׁכַטְלוֹ מִמְּלֹאכְתּוֹ - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שְׁה מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ מְלֹאכָה - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה. רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה, כְּמָה חָס הַמְּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שׁוֹר, מִפְּנֵי שְׁמֵהֶלֶךְ בְּרַגְלָיו - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שְׁה, מִפְּנֵי שְׁטוּעֵנו - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה.

לְמַעַלָּה מִהֵן, גָּנֵב אֶת הָאֶסוּרִין בַּהֲנִיָּה - שְׁפִטוּר מִלְּשָׁלֵם. אֶת הַשְּׁטָרוֹת, וְאֶת הַקְּרַקְעוֹת, וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת - אִין מִשְׁלֵם אֲלֵא קָרַן. אֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הָעוֹפּוֹת, וְאֶת הַכְּסוֹת, וְאֶת הַפְּרוֹת, וְאֶת הַכָּלִים - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל. אֵף עַל פִּי שְׂאֶסוּר בַּהֲנֵאָה²¹ - יֵשׁ לוֹ הַתֵּר לְאַחַר זְמַן.

הַגּוֹנֵב אֶת הַשׁוֹר, טָבַחוֹ וּמְכָרוֹ - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שְׁה - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה, שְׁנֹאמֵר (שְׁמוֹת כא, לז): "חֲמִשָּׁה בְּקֹר יִשְׁלֵם תַּחַת הַשׁוֹר". לְמַעַלָּה מִהֵן, הַגּוֹנֵב אֶת בֶּן חוֹרִין -

²¹ אֵף עַל פִּי שְׁפִטוּר חֲמוּר אֶסוּר עֲקִשׁוֹ בַּהֲנֵאָה, אֲבָל פִּיזוֹ שְׁבִידוֹ לְפַדּוֹתוֹ בְּשָׂה, וְיֵשׁ לוֹ הַתֵּר לְאַחַר זְמַן, הֲרִי

הַרְחֵל, וּמִן הַגְּדִי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. מִן הַכּוֹי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל, וּפְטוּר מִתְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

הַגּוֹנֵב פָּרָה מְעַבְרַת וְטֹבְחָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. מְעַבְרַת וְיֹלְדָה, וְאַחַר כֵּךְ טֹבַח אֶת עֲבָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל וּפְטוּר מִתְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. הַגּוֹנֵב פָּרָה מְעַבְרַת וְיֹלְדָה, וְאַחַר כֵּךְ טֹבְחָה, שְׂמֵנָה וְהַכְחִישָׁה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל כִּשְׁעַת הַגֶּנְבָה. וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה כִּשְׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה. כְּחוֹשֶׁה וְהִשְׂמִינָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל כִּשְׁעַת גֶּנְבָה, וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה כִּשְׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה.

הַגּוֹנֵב פָּרָה וְטֹבְחָה וּמְכָרָה, שׁוֹר הַנּוֹסְקָל וְטֹבְחוֹ, עִגְלָה עֲרוּפָה וְטֹבְחָה, וְהַטּוֹבַח לְעֹבֹדָה זָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁתֵּהָא זְבִיחָה מְתַרְתָּ בְּאֹכִילָה. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הַקָּנָה אוֹמֵר: יוֹם הַכַּפּוּרִים הָרִי הוּא כְּשֶׁבֶת לְתְשֻׁלוּמֵי.

ז, וּמְכָרָה חוֹץ מִרְגְּלָה, חוֹץ מִקְרָנָה, וְחוֹץ מִגְזָתָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חוֹץ מִיָּדָה וְחוֹץ מִרְגְּלָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל. חוֹץ מִקְרָנָה, וְחוֹץ מִגְזָתָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. רַבִּי אוֹמֵר: חוֹץ מִדְּבַר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. חוֹץ מִדְּבַר שֶׁאֵין הִנְשָׂמָה תְלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל, וְאֵין מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה.

ז, וְגַב בְּרִשׁוֹת וְטֹבַח וּמְכָר, אִם הִגְבִּיָה וְנָתַן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ - הָרִי זֶה חֵיב. וְאִם לֹאוּ - פְּטוּר. נָתַן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ, לְבַעַל חוּבוֹ, וְלֹאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָה - לֹא עֲשֵׂה כְלוּם. הִגְבִּיָה וְנָתַנוּ לְפִדְיוֹן בְּנוֹ וּלְבַעַל חוּבוֹ, וְלֹאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָה - מִה שֶׁעֲשָׂה עֲשׂוּי. הִיָּה עוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְטֹבַח וּמְכָר - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קָרָן.

זח, הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל, אֶת הַשְּׁטָרוֹת וְאֶת הַקְּרָקְעוֹת וְאֶת הַהֶקְדָּשׁוֹת, אֶחָד קְדָשִׁי קְדָשִׁים וְאֶחָד

קְדָשִׁים קָלִים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קָרָן. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: קְדָשִׁים קָלִים כְּהִדְיוּט, וְשֹׂאֵר כָּל הַקְּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קָרָן. בֶּן עֲזַאִי אוֹמֵר: בְּכוֹר כְּהִדְיוּט, וְשֹׂאֵר כָּל הַקְּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קָרָן. אַבָּא יוֹסִי בֶּן דּוֹסָאִי אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַגְּלִילִי: שְׁלָמִים כְּהִדְיוּט, וְשֹׂאֵר כָּל הַקְּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קָרָן.

זט, שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁגָנֵב, וּשְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁטֹבַח וּמְכָר, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל טְבִיחָה וּמְכִירָה הוּא מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל הַגֶּנְבָה הוּא פְטוּר, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חֵיבִין, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים יט, יט): "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו".

שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁגָנֵב, וְהֵן מְעִידִין בּוֹ שְׁטֹבַח וּמְכָר, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל הַטְּבִיחָה הוּא מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? בְּזִמְן שֶׁהֵן שְׁתֵּי עֲדוּת, אַבְּל אֵינָם אֶלָּא עֲדוּת אַחַת: עֲדוּת שְׁבֻטְלָה מִקְצָתָה - בְּטָלָה כְּלָה. נִמְצְאוּ זוֹמְמִים - עַל טְבִיחָה וּמְכִירָה הוּא פְטוּר, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי כֹּפֶל. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חֵיבִין. וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו".

"תֵּן לִי שׁוּרִי" ! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא מְעוֹת". "תֵּן לִי מְעוֹת" ! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא בְּהֵמָה". "תֵּן לִי שְׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה שׁוּרִים" ! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא אֶחָד". אִם הָיָה יָפֵה כְּדָמִי כְּלָן - שְׁמִין לוֹ.

<p>18</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ל</p> <p>30</p>	<p>Rosh Chodesh Cheshvan א' דראש חודש חשוון</p> <p>7:12 נץ החמה 5:59 עלות השחר 9:55 סו"ז קר"ש - גר"א 9:19 סו"ז קר"ש - מג"א 10:50 סו"ז תפלה - גר"א 10:26 סו"ז תפלה - מג"א 7:23 צה"כ לשיטת ר"ת 6:10 שקיעה בבלי: ערובין ע • ירושלמי: מגילה י • תוספתא: בבא קמא א ב"ן: שיר השירים ד-ה • רמב"ם: ברכות יא</p>
<p>19</p>	<p>שני Monday</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>Rosh Chodesh Cheshvan ב' דראש חודש חשוון</p> <p>7:13 נץ החמה 6:00 עלות השחר 9:56 סו"ז קר"ש - גר"א 9:20 סו"ז קר"ש - מג"א 10:51 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 סו"ז תפלה - מג"א 7:21 צה"כ לשיטת ר"ת 6:08 שקיעה בבלי: ערובין עא • ירושלמי: מגילה יא • תוספתא: בבא קמא ב ב"ן: שיר השירים ו-ז • רמב"ם: מילה א</p>
<p>20</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>7:14 נץ החמה 6:01 עלות השחר 9:56 סו"ז קר"ש - גר"א 9:20 סו"ז קר"ש - מג"א 10:51 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 סו"ז תפלה - מג"א 7:20 צה"כ לשיטת ר"ת 6:07 שקיעה בבלי: ערובין עב • ירושלמי: מגילה יב • תוספתא: בבא קמא ג ב"ן: שיר השירים ח-ח • רמב"ם: מילה ב</p>
<p>21</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>7:15 נץ החמה 6:02 עלות השחר 9:57 סו"ז קר"ש - גר"א 9:21 סו"ז קר"ש - מג"א 10:51 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 סו"ז תפלה - מג"א 7:19 צה"כ לשיטת ר"ת 6:06 שקיעה בבלי: ערובין עג • ירושלמי: מגילה יג • תוספתא: בבא קמא ד ב"ן: רות ב-ג • רמב"ם: מילה ג</p>
<p>22</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>7:16 נץ החמה 6:03 עלות השחר 9:57 סו"ז קר"ש - גר"א 9:21 סו"ז קר"ש - מג"א 10:51 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 סו"ז תפלה - מג"א 7:17 צה"כ לשיטת ר"ת 6:04 שקיעה בבלי: ערובין עד • ירושלמי: מגילה יד • תוספתא: בבא קמא ה ב"ן: רות ד-ד איכה א • רמב"ם: סדר התפילות כל השנה</p>
<p>23</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>7:17 נץ החמה 6:04 עלות השחר 9:58 סו"ז קר"ש - גר"א 9:22 סו"ז קר"ש - מג"א 10:52 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - מג"א 7:16 צה"כ לשיטת ר"ת 6:03 שקיעה בבלי: ערובין עה • ירושלמי: מגילה טו • תוספתא: בבא קמא ו ב"ן: איכה ב-ג • רמב"ם: סדר התפילות כל השנה</p>
<p>24</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>נח, מברכין בה"ב</p> <p>7:18 נץ החמה 6:05 עלות השחר 9:58 סו"ז קר"ש - גר"א 9:22 סו"ז קר"ש - מג"א 10:52 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - מג"א 7:14 צה"כ לשיטת ר"ת 6:01 שקיעה בבלי: ערובין עו • ירושלמי: מגילה טז • תוספתא: בבא קמא ז ב"ן: איכה ד-ה • רמב"ם: סדר התפילות כל השנה</p>

Candle Lighting 5:46 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 7:14 זמן מוצש"ק

ווען א מענטש שמועסט זיך אויס מיט'ן אייבערשטן, וועט דאס שפּעטער
העלפן און אויסלייזן זיינע קינדער.
(ספר המדות אות התבודדות חלק ב' סימן א')